

Veselības inspekcija

2014. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

Pārskatā lietotie saīsinājumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ĀIR	Ārstniecības iestāžu reģistrs
ĀPR	Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrs
ĀRF	Ārstniecības riska fonds
BIOR	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts BIOR
BTS	Brīvās tirdzniecības sertifikāts
BUPS	pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēji
CPNP	Eiropas Komisijas uzturētā kosmētikas līdzekļu elektroniskā datu bāze
DV	darbības virziens
ECHA	Eiropas ķīmisko vielu aģentūra
EIONET	Eiropas vides informācijas un novērojumu tīkls
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
DDL	drošības datu lapas
GOS	gaistošie organiskie savienojumi
Inspekcija	Veselības inspekcija
KL	kosmētikas līdzekļi
KVS	Kvalitātes vadības sistēma
ĶM	ķīmiskie maisījumi
ĶV	ķīmiskās vielas
LATMED	Medicīnisko ierīču reģistrs LATMED
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
VUIS	Vienotā uzraudzības informācijas sistēma
MK	Ministru kabinets
NVD	Nacionālais veselības dienests
PII	pirmsskolas izglītības iestāde
PVA	primārā veselība aprūpe
RAPEX	Informācijas ātrās apmaiņas sistēma (angļu val. System for the rapid exchange of information)
RAPID ALERT	Zāļu drošības ātrās brīdināšanas sistēma
REACH regula	Eiropas Padomes un parlamenta (EK) regula Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu licencēšanu un ierobežošanu (REACH)
SAI	sociālās aprūpes iestāde
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
ŪAS	ūdensapgādes sistēmas
UV	ultravioleta
ZVA	Zāļu valsts aģentūra

Saturs

Pārskatā lietotie saīsinājumi	2
Saturs.....	3
Priekšvārds	4
1. Pamatinformācija.....	5
1.1. Veselības inspekcijas juridiskais statuss.....	5
1.2. Būtiskākās izmaiņas 2014. gadā	5
1.3. Veselības inspekcijas darbības virzieni	6
2. Darbības rezultāti	6
2.1. Ārstniecības iestāžu kontrole	6
2.2. Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība un valsts budžeta līdzekļu izlietojums	12
2.3. Veselības aprūpes kvalitāte un darbības ekspertīze	16
2.4. Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru uzturēšana	18
2.5. Farmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole	21
2.6. Paaugstināta riska objektu kontrole.....	31
2.7. Iedzīvotāju veselību ietekmējošo faktoru uzraudzība	37
2.8. Kontrole ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu tirdzniecības, kosmētikas līdzekļu drošuma jomā.....	43
2.9. Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) kontrole	52
2.10. Piemērotās sankcijas.....	53
3. Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums.....	56
4. Inspekcijas sniegtie e-pakalpojumi.....	58
5. Uzlabojumi pakalpojumu kvalitātes un iestādes administrēšanai	60
5.1. Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas attīstība	60
5.2. Kvalitātes vadība	61
5.3. Inspekcijas iekšējās kontroles pasākumi	67
5.4. Informācijas tehnoloģiju un sakaru sistēmu joma.....	67
5.5. Materiāli tehniskās apgādes joma	67
6. Personāla attīstība.....	68
7. Komunikācija ar sabiedrību	70
8. Starptautiskā sadarbība.....	71
9. Plānotās aktivitātes 2015. gadam.....	72
9.1. Prioritātes pamatfunkciju izpildei	72
9.2. Pasākumi iestādes attīstībai 2015. gadā.....	75

Priekšvārds

Godātais lasītāj!

2014. gadā liels darbs paveikts elektronisko pakalpojumu izstrādē – ERAF projekta „Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde. 1. posms” rezultātu ilgtspējas nodrošināšana. Sabiedrībai ir pieejami pieci elektroniskie pakalpojumi portālā www.latvija.lv un tie tiek arī lietoti. Ir ieviests jauns iesnieguma veids – ārstniecības iestādes var elektroniski iesniegt apliecinājumu par vides pieejamību.

Veikti informēšanas pasākumi – sagatavoti bukleti par e-pakalpojumu lietošanu un to priekšrocībām, E-prasmju nedēļas ietvaros reģionu pašvaldību, bibliotēku un citu iestāžu pārstāvjiem sniegta informācija par e-pakalpojumiem, notikusi sadarbība ar mērķu grupām.

Veselības inspekcijas mājas lapā www.vi.gov.lv pieejami trīs informatīvie elektroniskie pakalpojumi, kuri 2014. gadā papildināti ar skaidrojumiem bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju, (t.sk. aukles), skaistumkopšanas salonu (solāriju, frizētavu, kosmētisko kabinetu), publisko peldbaseinu un pirts, kā arī veselības aprūpes iestāžu vadītājiem, darbiniekiem u.c. interesentiem, iegūstot informāciju par normatīvajos aktos noteikto prasību izpildes iespējamajiem veidiem, par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/preci, kā arī citu noderīgu informāciju.

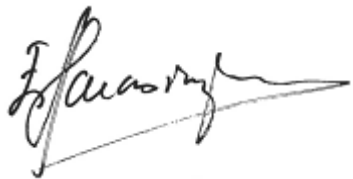
Pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai izveidots Inspekcijas e-pasts atsauksmes@vi.gov.lv.

2014. gadā Ārstniecības riska fonda ietvaros veiktas ekspertīzes uz pacientu atlīdzības pieprasījuma pamata – izvērtējot pacienta dzīvībai vai veselībai nodarītā kaitējuma esamību, noteiktas kaitējuma sekas un apmērs.

Svarīgi ir turpināt iestādes attīstību un īstenot izvirzītos mērķus – nozares uzraudzības efektivitāti, t.sk. pilnībā izmantojot e-veselības risinājumus, sniedzot informatīvus pakalpojumus inspekcijas klientiem un nodrošinot nodarbināto profesionalitātes celšanu.

Paldies ikvienam Inspekcijas darbiniekiem par ieguldījumu Inspekcijas attīstībā! Sadarbības partneriem un klientiem vēlos pateikties par uzticību un kopīgu darbu!

Ar cieņu,
Veselības inspekcijas vadītājs

Egils Harasimjuks

1. Pamatinformācija

1.1. Veselības inspekcijas juridiskais statuss

Veselības inspekcija (turpmāk – Inspekcija) ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir īstenot valsts pārvaldes funkcijas veselības nozares uzraudzībā un kontrolē, lai nodrošinātu nozari regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi. Inspekcijas darbību nosaka Ministru kabineta 2008. gada 5. februāra noteikumi Nr. 76 "Veselības inspekcijas nolikums".

Veselības inspekcija izveidota 2007. gada 1. oktobrī, pamatojoties uz Medicīniskās aprūpes un darbaspējas ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcijas, Valsts farmācijas inspekcijas un Valsts sanitārās inspekcijas reorganizāciju un Veselības inspekcijas izveidošanu. 2009. gada 1. septembrī Inspekcija pārņēma arī daļu no Sabiedrības veselības aģentūras funkcijām - slimību uzraudzību (izņemot infekcijas slimības), tādu vides faktoru uzraudzību, kuri izraisa saslimšanu un veselības veicināšanas īstenošanas uzraudzību reģionos. 2009. gada 1. oktobrī no Veselības statistikas un medicīnas tehnoloģiju valsts aģentūras Veselības inspekcija pārņēma ārstniecības iestāžu reģistra papildināšanu un informācijas aktualizēšanu, ārstniecības personu reģistra uzturēšanu, kā arī medicīnas ierīču lietotāju, ražotāju un tirgus uzraudzību. Savukārt no Medicīnas profesionālā izglītības centra - ārstniecības atbalsta personu reģistra uzturēšanu. Inspekcija veic arī veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas iespēju un to sniegšanas uzraudzību, pārbaudot atbilstību normatīvajiem aktiem un līgumiem, kas līdz šim bija Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūras kompetencē.

Inspekcijas juridiskā un centrālā biroja adrese – Rīgā, Klijānu ielā 7, LV-1012; nodokļu maksātāja reģistrācijas Nr. 90002448818. Inspekcijai ir reģionālās nodaļas: Kurzemes kontroles nodaļa ar centru Kuldīgā, Latgales kontroles nodaļa ar centru Daugavpilī, Vidzemes kontroles nodaļa ar centru Valmierā, Zemgales kontroles nodaļa ar centru Jelgavā, kā arī apmeklētāju pieņemšanas vietas Liepājā, Gulbenē, Rēzeknē, Jēkabpilī, Ventspilī, Talsos, Saldū, Ludzā, Krāslavā, Preiļos, Aizkrauklē, Bauskā, Dobelē, Tukumā.

1.2. Būtiskākās izmaiņas 2014. gadā

Inspekcijas dalība Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē darba nodrošināšanai

Latvijas prezidentūras nodrošināšanā (darbam ES Padomes un Pasaules Veselības organizācijas darba grupās) iesaistīti dažādu jomu eksperti, t.sk. arī no Veselības inspekcijas:

Pārsla Pallo - eksperte tirgus uzraudzības ķīmisko produktu jomā;

Normunds Kadiķis - eksperts jautājumos par ķīmisko vielu un maisījumu ietekmi uz veselību un vides veselības jautājumos;

Maija Rumpētere - eksperte kosmētikas līdzekļu drošības jautājumos;

Jeļena Cīrule – eksperte medicīnas ierīču jautājumos.

1.3. Veselības inspekcijas darbības virzieni

Atbilstoši Inspekcijas funkcijām Inspekcijā 2014. gadā noteikti deviņi darbības virzieni, pēc kuriem aprakstīti un analizēti Inspekcijas darbības rezultāti:

1. Darbības virziens „Ārstniecības iestāžu kontrole”;
2. Darbības virziens „Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība”;
3. Darbības virziens „Veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzes kontrole”;
4. Darbības virziens „Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra uzturēšana”;
5. Darbības virziens „Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole”;
6. Darbības virziens „Paaugstināta riska objektu uzraudzība”;
7. Darbības virziens „Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība”;
8. Darbības virziens „Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība”;
9. Darbības virziens „Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība”.

2. Darbības rezultāti

2.1. Ārstniecības iestāžu kontrole

2.1.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Nodrošinot veselības aprūpes valsts uzraudzību ārstniecības iestādēs, kā rezultatīvais rādītājs ik gadu ir noteiktas 700 kontroles ārstniecības iestādēs. 2014. gadā veiktas 962 kontroles. Pārskata periodā ārstniecības iestādēs veiktas 205 priekšlikumu izpildes kontroles, kas rezultatīvajā rādītājā neietilpst. No tām 35 priekšlikumu izpildes kontroles apvienotas ar saņemto iesniegumu izskatīšanu.

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013. gadā	Plānotais 2014. gadā	Izpilde 2014. gadā
Plānveida pārbaudes ārstniecības iestādēs neatkarīgi no to īpašuma formas un pakļautības: obligātās prasības ārstniecības iestādēm, higiēnas un pretepidēmiskās prasības, zāļu, t.sk. narkotisko un psihotropo zāļu un spirta aprite ārstniecības iestādēs, darbnespējas lapu uzskaites un izsniegšanas kārtība	Plānveida kontroļu skaits	512	517	716
Ārstniecības iestāžu pārbaudes pēc saņemtās informācijas vai pieprasījuma	Pārbažu skaits	100% (171)	100%	100% (246)

1.tabula. 1.darbības virziena rezultatīvie rādītāji.

Atbilstoši Inspekcijas 2014. gada uzraudzības darba plānam, bija plānots veikt 517 plānveida kontroles ārstniecības iestādēs, faktiski veiktas 716 kontroles, kas ir palielinājums par 38%. Plānveida kontroļu palielinājums veidojas sakarā ar veiktajām plānveida kontrolēm ārstniecības iestādēs, kuras iesniedza Ārstniecības iestāžu reģistram (turpmāk – ĀIR) iesniegumu par pirmreizējo reģistrāciju, un kontrolēm ārstniecības iestādēs, kas paziņoja ĀIR par būtiskām izmaiņām (adreses nomaiņa, struktūrvienības (-u) adreses nomaiņa, struktūrvienību reģistrācijā jaunā adresē. 200 plānveida kontrolēs (28%), papildus plānveida uzraudzības jautājumiem, veikta arī prasību izpildes kontrole saistībā ar saņemtās informācijas faktu pārbaudi. 2014. gadā veiktas 96 kontroles citos objektos (sociālās aprūpes iestādēs, izglītības iestādēs, pakalpojumu uzņēmumos iedzīvotājiem u.c.).

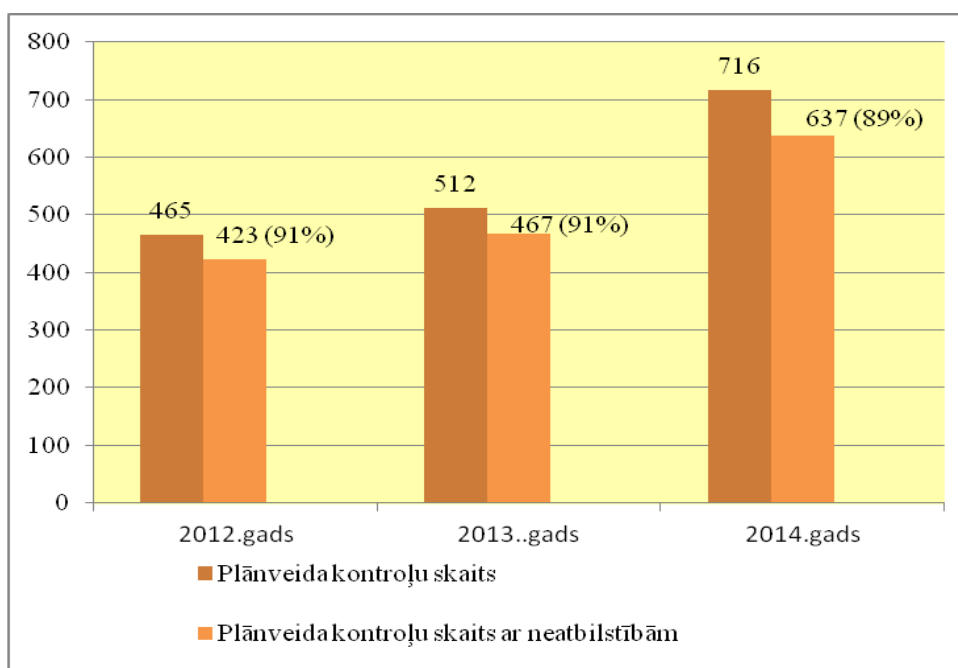
Plānveida kontroļu rezultātā konstatēts, ka:

- 11% (79) gadījumu ārstniecības iestāde pilnībā atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām;

- 78% (555) gadījumu ārstniecības iestāde atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām, tomēr konstatētas neatbilstības atsevišķu prasību izpildē;

- 11% (82) gadījumu ārstniecības iestāde neatbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām, jo konstatēta daudz dažādu normatīvo aktu prasību neizpilde, kas norāda, ka ārstniecības iestādē nepastāv normatīvo aktu prasību ievērošanas sistēma.

Kontroles slēdziens par iestādes neatbilstību normatīvo aktu prasībām visbiežāk tika pieņemts, kontrolējot ārstniecības iestādes, kuras iesniedza ĀIR iesniegumu par pirmreizējo reģistrāciju, un kontrolēm ārstniecības iestādēs, kas paziņoja ĀIR par būtiskām izmaiņām. Kontrolēm ar šādu slēdzienu ārstniecības iestādes pirms reģistrācijas sekoja lēmums par atteikumu reģistrēt attiecīgo ārstniecības iestādi ĀIR. Savukārt, kontrolēm ar šādu slēdzienu jau reģistrētajās ārstniecības iestādēs sekoja rakstveida brīdinājums, kurā tiek norādīts, ka uzdoto pasākumu neizpildīšana var būt par iemeslu iestādes darbības apturēšanai, lēmums par iestādes darbības apturēšanu vai piemērots administratīvais sods (naudas sods).

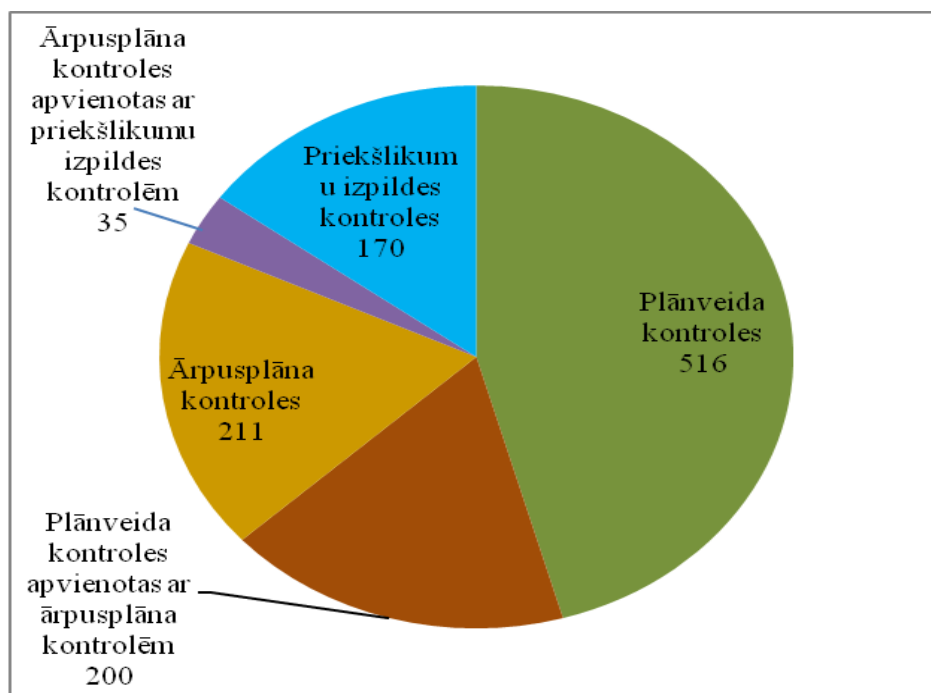

1. attēls. Plānveida kontroļu rezultāti ārstniecības iestādēs 2012. - 2014. gados

Salīdzinājumā ar 2013. gadu palielinājies ārstniecības iestāžu skaits ar pilnībā atbilstošu kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasību izpildi (2013. gadā – 9%) un ārstniecības iestāžu

skaitis ar neatbilstošu kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasību izpildi (2013. gadā – 4%). Ārstniecības iestāžu skaita palielinājums ar neatbilstībām ir saistīts ar grozījumiem MK 20.01.2009. noteikumos Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” par vides pieejamības nodrošināšanu.

Kopumā ārstniecības iestādēs veiktas 1132 kontroles, no kurām 266 kontrolēs (23%) konstatēts, ka objekts pilnībā atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām. 2013. gadā kontroļu īpatsvars ar rezultātu „objekts pilnībā atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām” sastādīja 27%.

2. attēls. 2014. gadā ārstniecības iestādēs veikto kontroļu sadalījums.

2.1.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.1.2.1. Ārstniecības iestāžu, kas veic pirmreizējo reģistrāciju Ārstniecības iestāžu reģistrā (ĀIR), un ārstniecības iestāžu, kas paziņo ĀIR par būtiskām izmaiņām (adresei nomaiņa, struktūrvienības (-u) adreses nomaiņa, struktūrvienību reģistrācijā jaunā adresē), apliecinājumos iesniegtās informācijas par MK 20.01.2009. noteikumos Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” noteikto pamatprasību un par vides pieejamības nodrošināšanu, pārbaude 5 dienu laikā.

2014. gadā pirms reģistrācijas tika pārbaudītas visas ārstniecības iestādes, kas veica pirmreizējo reģistrāciju ĀIR, vai paziņoja par būtiskajām izmaiņām apliecinājumos MK 20.01.2009. noteikumos Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” noteikto pamatprasību un par vides pieejamības nodrošināšanas ietvaros. Pārbaudītas arī citu veselības aprūpes jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, kuru neievērošana rada potenciālus riskus iestādes darbībai, veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai un pacientu drošībai. Līdz ar to prioritāte Nr. 1 ir izpildīta.

2014. gadā tika saņemti iesniegumi par 350 jaunu ārstniecības iestāžu pakalpojumu sniegšanas vietu reģistrēšanu ĀIR, t.sk. atkārtoti tika saņemts 31 iesniegums. 2014. gadā beigās turpinājās 12 saņemto iesniegumu izskatīšana. Kopumā, sakarā ar saņemtajiem iesniegumiem, veiktas 336 kontroles dažāda profila ārstniecības iestādēs. Pārbaudes tika veiktas 5 dienu laikā pēc dokumentu saņemšanas ĀIR, nepieciešamības gadījumos minētais termiņš tika pagarināts,

rakstiski informējot attiecīgo ārstniecības iestādi.

Rezultātā 2014. gadā ĀIR tika reģistrētas 261 dažāda profila ārstniecības iestāžu pakalpojumu sniegšanas vieta, t.sk. 18 gadījumos tika reģistrētas ar nosacījumiem. 67 ārstniecības iestādēm tika atteikta reģistrācija ĀIR, t.sk. 24 ārstu praksēm, 17 zobārstniecības iestādēm, 11 speciālistu praksēm (masiera, fizioterapeita, vecmātes, uztura speciālista prakse), 15 dažāda profila ārstniecības iestādēm (ambulatorās iestādes, laboratorijas, veselības punkti).

2.1.2.2. Veselības aprūpes organizācijas kontrole valsts sociālās aprūpes centros, īpašu uzmanību pievēršot veselības aprūpes organizācijai iemītniekiem ar psihiskām saslimšanām.

Pēc Labklājības ministrijas datiem Latvijā ir 33 valsts aprūpes centri un to filiāles, kuru aprūpē atrodas iemītnieki ar psihiskām saslimšanām. Tika plānots, ka veselības aprūpes organizācijas kontrole valsts sociālās aprūpes centros (turpmāk – VSAC) notiks gadījumos, kad tiek saņemts VSAC iesniegums par zāļu iegādi no lieltirgotavām, kā arī plānveida kontroles laikā VSAC, koordinējot sabiedrības veselības un veselības aprūpes inspektoru darbības attiecīgajā reģionā. Veselības aprūpes organizācijas kontrolei tika izstrādāta „Informatīvā veidlapa par sociālām aprūpes institūcijām, kurās tiek aprūpētas personas ar garīgās veselības traucējumiem”, kuru skenētā veidā bija jāpievieno kontroles aktam.

2014. gadā tika veiktas 76 kontroles, t.sk. 21 kontrole VSAC un 55 kontroles citos sociālās aprūpes centros (turpmāk – SAC). Saskaņā ar kontroles rezultātiem 2014. gadā tika aizpildītas informatīvās lapas par 14 VSAC un 26 SAC, kuros tika aprūpētas personas ar psihiskām saslimšanām.

Ārstniecības personu reģistrā reģistrētas ārstniecības personas (ārsti, ārstu palīgi, medmāsas) ir 14 jeb 100% VSAC un 25 jeb 96% citos SAC. Attiecīgajā specialitātē sertificētas ārstniecības personas strādā 10 jeb 71% VSAC un 6 jeb 23% SAC.

Telpas veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai nodrošinātas 12 jeb 86% VSAC un 17 jeb 65% SAC. Visas aprūpējamās personas ir pierakstītas pie ģimenes ārstiem. Ģimenes ārsti pieņem pacientus sociālās aprūpes iestādēs un ģimenes ārstu praksēs, kā arī apmeklē iemītniekus mājas vizītēs.

Psihiatrisko palīdzību nodrošina ārsti psihiatri: 12 jeb 86% VSAC ārsti psihiatri pieņem pacientus sociālās aprūpes iestādē ar dažādu regularitāti; 23 jeb 88% SAC psihiatrisko palīdzību aprūpējamām personām psihiatri sniedz savās praksēs pēc pieraksta. Psihotropās zāles VSAC pacientiem nozīmē psihiatrs, bet SAC – psihiatrs vai ģimenes ārsts.

14 jeb 100% VSAC ģimenes ārsts, psihiatrs un citi speciālisti, kā arī dežurējošā medicīnas māsa ierakstus veic klientu kartēs. Nepieciešamības gadījumos personāls telefoniski sazinās ar psihiatru, lai izlemt jautājumu par tālāko rīcību. Akūtās situācijās palīdzības sniegšanai tiek izsaukta NMPD brigāde. 24 SAC jeb 92% ārstniecības personas dokumentē sniegtos veselības aprūpes pakalpojumus, izmantojot gan apstiprinātās medicīniskas dokumentācijas veidlapas (ambulatorā pacienta medicīniskās karte, bērna medicīniskā karte), gan attiecīgajā SAC apstiprinātās veidlapas (klienta personīgā lieta, klienta veselības karte).

Zāles VSAC un SAC iegādājās lieltirgotavās un aptiekās, t.sk. 4 VSAC zāles pasūta un saņem, izmantojot centralizēto elektronisko iepirkumu sistēmu (EIS). Par psihotropo zāļu uzskaitē nodrošināta 14 jeb 100% VSAC un 24 jeb 92% SAC – medicīnas personāls veic ierakstus ordinācijas lapās vai klientu kartēs, vai medikamentu uzskaites žurnālos.

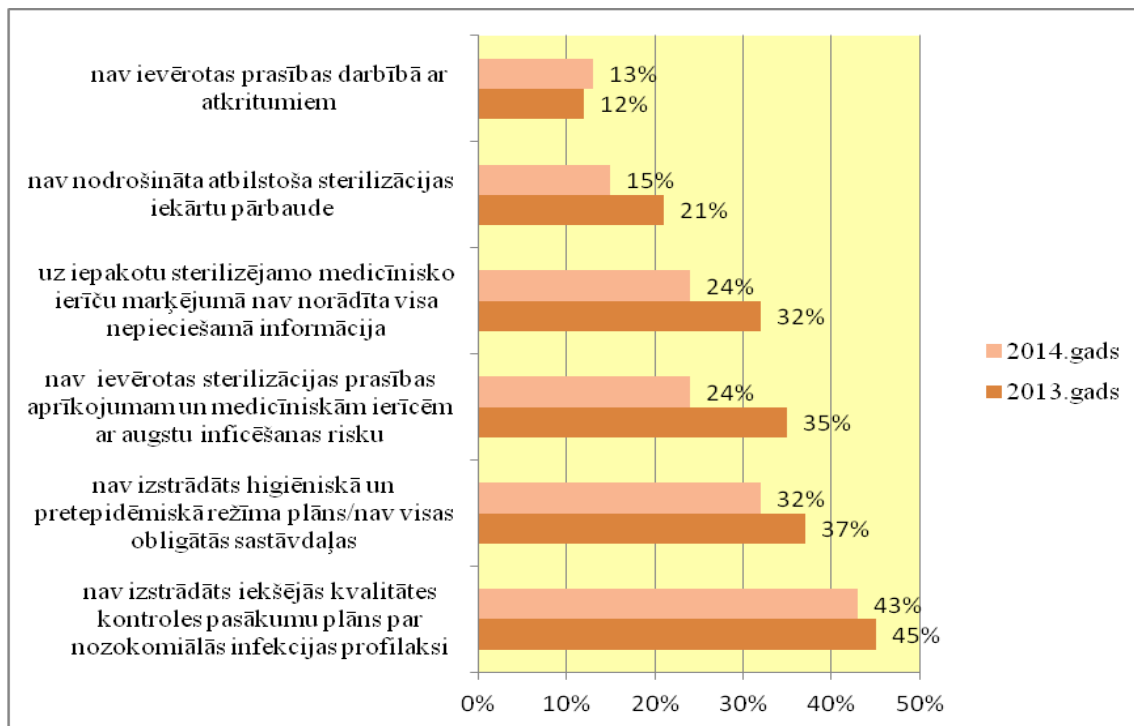
Kontroles laikā inspektori fiksē, ka VSAC un SAC notiek sadarbība starp ģimenes ārstu un ārstu psihiatru pacientu ārstēšanas procesā. Ģimenes ārsts nepieciešamības gadījumos nozīmē iemītniekiem laboratoriskos izmeklējumus un konsultācijas pie speciālistiem.

Ņemot vērā uzraudzības rezultātus un problēmas aktualitāti, uzskatam par lietderīgu

turpināt veselības aprūpes organizācijas kontroles VSAC, uzkrājot informāciju VUIS.

2.1.2.3. Higiēniskā un pretepidēmiskā režīma kontrole ārstniecības iestādēs atbilstoši spēkā esošai likumdošanai.

Higiēniskā un pretepidēmiskā režīma kontrole, izmantojot tipveida kontroles lapu ĀI-H „Prasības higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāna izpildes kontrolei”, 2014. gadā notika 698 gadījumos jeb 98% plānveida kontroļu. Līdz ar to prioritāte Nr. 3 ir izpildīta.

3. attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības higiēniskā un pretepidēmiskā plāna izpildē 2013. - 2014. gados

Analizējot higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāna izpildi kopumā, secināts, ka salīdzinājumā ar 2013. gadu palielinājās ārstniecības iestāžu skaits, kurās tika konstatēta atbilstoša prasību izpilde: 2014. gadā – 40% (282 iestādē), 2013. gadā - 33% gadījumos (166 iestādēs). Savukārt, pārējās kontrolētajās iestādēs konstatētas neatbilstības, no kurām biežākās ir:

– Higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāna izstrāde un ieviešanas organizācija: 32% gadījumu iestādē nav izstrādāts higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāns vai tajā nav visas obligātās sastāvdaļas; 43% gadījumu nav izstrādāts iekšējās kvalitātes kontroles pasākumu plāns par nozokomiālās infekcijas profilakses pasākumu efektivitāti iestādē, 21% gadījumu darbinieku amata aprakstos nav iekļauts pienākums ievērot iestādes plānu, 24% - nav izstrādāts rīcības plāns darbam gripas epidēmijas laikā un epidēmijas draudu gadījumā, ietverot visas obligātās sastāvdaļas.

– Aprīkojuma un medicīnisko ierīču tīrīšana, dezinfekcija un sterilizācija: 24% gadījumos nav ievērotas sterilizācijas prasības aprīkojumam un medicīniskām ierīcēm ar augstu inficēšanas risku; 24% gadījumos uz iepakotu sterilizējamo medicīnisko ierīču marķējumā nav norādīta visa nepieciešamā informācija; 15% gadījumos nav nodrošināta atbilstoša sterilizācijas iekārtu pārbaude.

– Prasības darbībā ar atkritumiem nav ievērotas 13% gadījumos.

Salīdzinājumā ar 2013. gadu daudz retāk sastopama prasību neizpilde roku apstrādei un cimdu lietošanai: nav ievērota/nav pieejama roku metodika 2014. gadā – 6%, 2013. gadā – 11%; nav ievērota cimdu lietošanas kārtība - 2014. gadā - 4%, 2013. gadā – 8%.

2.1.2.4. Vides pieejamības nodrošināšana ārstniecības iestādēs, kas ir reģistrētas ĀIR līdz 01.01.2014.

Tika vērtēta 418 plānveida kontrolēs, neatbilstības tika konstatētas 362 kontrolēs jeb 87%. Biežāk konstatētas neatbilstības:

- 39% gadījumu nav nodrošināta iekļūšana iestādē;
- 28% gadījumu nav nodrošināta pārvietošanas iespējas iestādē;
- 59% gadījumu nav nodrošināta tualetes telpa personām ar funkcionāliem traucējumiem;
- 49% gadījumu personām ar dzirdes un redzes traucējumiem nav iespējas saņemt vizuālo informāciju;
- 59% gadījumu nav iestādes vadītāja apstiprinātas informācijas kādā veidā iestāde nodrošina personām ar funkcionāliem traucējumiem saņemt veselības aprūpes pakalpojumus;
- 71% iestādes tīmekļa vietnē nav ievietota informācija par veselības aprūpes pakalpojumu un vides pieejamības nodrošināšanu;
- 56% gadījumos nav iesniegts paziņojums par vides pieejamību atbilstoši Noteikumu Nr.60 188. punkta prasībām;
- 21% gadījumā tika konstatēta neatbilstība starp informāciju, kas iesniegta ĀIR paziņojumā par vides pieejamības nodrošināšanu iestādē un kontroles laikā konstatēto.

2.1.3. Citas biežāk konstatētās neatbilstības

Papildus iepriekš aprakstītajam, nepieciešams vērst uzmanību arī uz citām bieži sastopamajām neatbilstībām:

- 44% gadījumu ambulatorajās ārstniecības iestādēs un 47% stacionārajās ārstniecības iestādēs nav izstrādāta un ieviesta kvalitātes vadības sistēma vai tajā nav ietverti nepieciešamie pasākumi, piemēram, regulāra sniegto ārstniecības pakalpojumu kvalitātes kontrole, pacientu sūdzību un ieteikumu izskatīšana u.c.;
- 44% gadījumu zobārstniecības iestādēs un 34% gadījumu ambulatorajās iestādēs nav norādīta visa nepieciešamā informācija medicīniskās dokumentācijā.

Lai pārlicinātos par iepriekšējās kontrolēs uzdoto veicamo pasākumu izpildi, 2014. gadā kopumā veiktas 205 priekšlikumu izpildes kontroles, t.sk. 170 priekšlikumu izpildes kontroles, kurās pārbaudīta tikai uzdoto pasākumu izpilde, un 35 kontroles, kurās vienlaicīgi ar uzdoto pasākumu izpildes kontroli tika izskatīti saņemtie iesniegumu vai informācija. 103 gadījumos ir izpildīti uzdotie veicamie pasākumi un konstatēts, ka ārstniecības iestāde pilnībā atbilst normatīvo aktu prasībām. Salīdzinoši neliels skaits pilnīgi izpildīto uzdoto veicamo pasākumu ir saistīts ar neatbilstībām vides pieejamības nodrošināšanā, kas prasa ilgāku laiku uzdoto pasākumu izpildei.

2.1.4. Piemērotās sankcijas

Konstatējot ārstniecības jomas regulējošo normatīvo aktu prasību pārkāpumus, pēc kontroles rezultātu izvērtēšanas 2014. gadā ir izteikti 10 brīdinājumi 9 ārstniecības iestādēm par iespējamu darbības apturēšanu uzdoto pasākumu neizpildes gadījumā:

- 4 zobārstniecības kabinetiem: 1 kabinetam nav nodrošināta rentgena aparāta, 3 kabinetos nav nodrošināta atbilstoša zobārstniecības iekārtu darbība (mikromotoram un turbīnai nav/nedarbojas ūdens dzesēšana);

- 2 veselības centriem: 2 brīdinājumi par rentgena aparāta nenodrošināšanu zobārstniecības kabinetā; 1 brīdinājums par telpas neesamību invazīvām manipulācijas ginekologu kabinetā;
- 3 pārējām ambulatorajām iestādēm: 2 brīdinājumi par nepieciešamās telpas neesamību, 1 brīdinājums par ZVA atļaujas neesamību audu un orgānu izmantošanai.

Pieņemti 10 lēmumi par ārstniecības iestādes darbības apturēšanu, visi lēmumi par ārstniecības iestādes darbības apturēšanu bez iepriekšēja brīdinājuma:

- no apturētiem 4 zobārstniecības kabinetiem: viens kabinets bija neregistrēta ārstniecības iestāde; vienā kabinetā nav nodrošināts rentgena aparāts; divos kabinetos nav nodrošināts rentgena aparāts, konstatēti pārkāpumi neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā, higiēniskā režīma pārkāpumi, neatbilstības medicīnisko ierīču ekspluatācijā;
- no apturētām 3 ambulatorām ārstniecības iestādēm – vienā konstatēti pārkāpumi neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā; divas bija neregistrētas ārstniecības iestādes;
- no apturētajām 3 ārstu praksēm- visas bija neregistrētas ārstniecības iestādes.

Septiņām ārstniecības iestādēm izsniegta atļauja darbības atjaunošanai, t.sk. vienai ārstniecības iestādei, kuru darbība bija apturēta 2013. gada beigās.

2014. gadā pieņemti 34 lēmumi administratīvo pārkāpumu lietās ar naudas soda piemērošanu. Administratīvā procesa lietvedības ietvaros pieņemti 25 lēmumi brīdinājuma izteikšanu darba organizācijā vai pakalpojumu pieejamībā, t.sk. publiski pieejamajā informācijā.

2.1.5. Zāļu iegādes atļaujas

Pēc iesniegumu saņemšanas no ārstniecības iestādēm zāļu iegādes atļaujas saņemšanai Inspekcija 2014. gadā pieņēma 203 lēmumus ar atļauju zāļu iegādei no zāļu lieltirgotavām, t.sk. 179 lēmumus ārstniecības iestādēm un 24 lēmumus sociālās aprūpes iestādēm.

2.2. Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība

2.2.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Darbības rezultāts – samazinās konstatētas neatbilstības veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā un valsts budžeta līdzekļu izlietojumā. Kā rezultatīvie rādītāji tika izvirzīti:

- attiecīgo pārbaužu skaits ārstniecības iestādēs. Pārskata periodā tika plānots veikt 180 pārbaudes, faktiski veiktas – 254 pārbaudes, kas ir par 41,1% vairāk;
- pārbaudes risku analīzes rezultātā. Pārskata periodā tika veiktas 167 pārbaudes (2013. gadā – 169 pārbaudes);
- pārbaudes pēc saņemtās informācijas vai pieprasījuma. Pārskata periodā tika veiktas 87 pārbaudes (2013. gadā – 87 pārbaudes).

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma pārbaudes	Pārbauzu skaits	256	180	254
Pārbaudes uz iekšēja ierosinājuma pamata risku analīzes rezultātā	Pārbauzu skaits	169	X	167
Pārbaudes uz ārēja ierosinājuma pamata	Pārbauzu skaits	87	X	87
Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības, t.sk. darba organizācijas pārbaudes	Pārbauzu skaits	79	X	60
Pacientu maksājumu iekasēšanas kārtības ievērošana	Pārbauzu skaits	65	X	65
Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma pārbaudes	Pārbauzu skaits	213	X	207
Kompensējamo zāļu izrakstīšanas un apmaksas pārbaudes	Pārbauzu skaits	58	X	48
Izskatītie iedzīvotāju iesniegumi par veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību	Iesniegumu skaits	175	149 (100%)	149

2. tabula. 2. darbības virziena rezultatīvie rādītāji 2014. gadā.

2014. gadā no 254 veiktajām pārbaudēm ārstniecības iestādēs, kuras sniedz valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus, 213 gadījumos konstatēti pārkāpumi un ierosinātas administratīvās lietas. 2014. gadā tika pieņemti 292 administratīvie akti, t.sk. lēmumi, no kuriem 193 - par pārskata gada veiktajām pārbaudēm. Lielākā daļa pārbauzu ir veiktas un saistītas ar inspektoru atradnēm NVD vadības informācijas sistēmā t.s. pārbaudes uz iekšēja ierosinājuma pamata risku analīzes rezultātā, kas sastāda 65,7% no visām veiktajām pārbaudēm.

2.2.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.2.2.1. Ar Nacionālo veselības dienestu līgumattiecībās esošo veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju darba organizācijas, t.sk. pakalpojumu pieejamības

2014. gadā veiktas pārbaudes ārstniecības iestādēs un sagatavoti 60 kontroles akti par veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju darba organizāciju, t.sk. pakalpojumu pieejamību. Būtiskākie pārkāpumi veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā, t.sk. darba organizācijā, – pacientam nav pietiekamas informācijas par pakalpojumu saņemšanas iespējām, pacients tiek maldināts ar garu rindu vai kvotas izbeigšanos, virzīts uz maksas pakalpojumu; ārsts nestrādā līgumā noteiktajā laikā, nenoformē un pacientam neizsniedz maksājumu dokumentus vai nepamatoti iekasē no pacientiem maksājumus. Pieņemti 84 lēmumi par brīdinājuma izteikšanu saistībā ar pakalpojuma pieejamības un darba organizācijas pārkāpumiem.

Pārbaudes par pakalpojumu pieejamību un darba organizāciju		
Pārbaudes, kurās pārbaudīta pakalpojumu pieejamība un darba organizācija		60
Pārbaudes, kurās pārbaudīta maksājumu dokumentu noformēšana un izsniegšana, nepamatotu maksājumu pieprasīšana no pacientiem		65
Spēkā stājušies administratīvie akti, t.sk. lēmumi administratīvajās lietās		
Par brīdinājuma izteikšanu darba organizācijā vai pakalpojumu pieejamībā, t.sk. publiski pieejamajā informācijā	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	84

3. tabula. Pārbaudes un spēkā stājušies administratīvie akti, t.sk. lēmumi, par pakalpojumu pieejamību un darba organizāciju 2014. gadā.

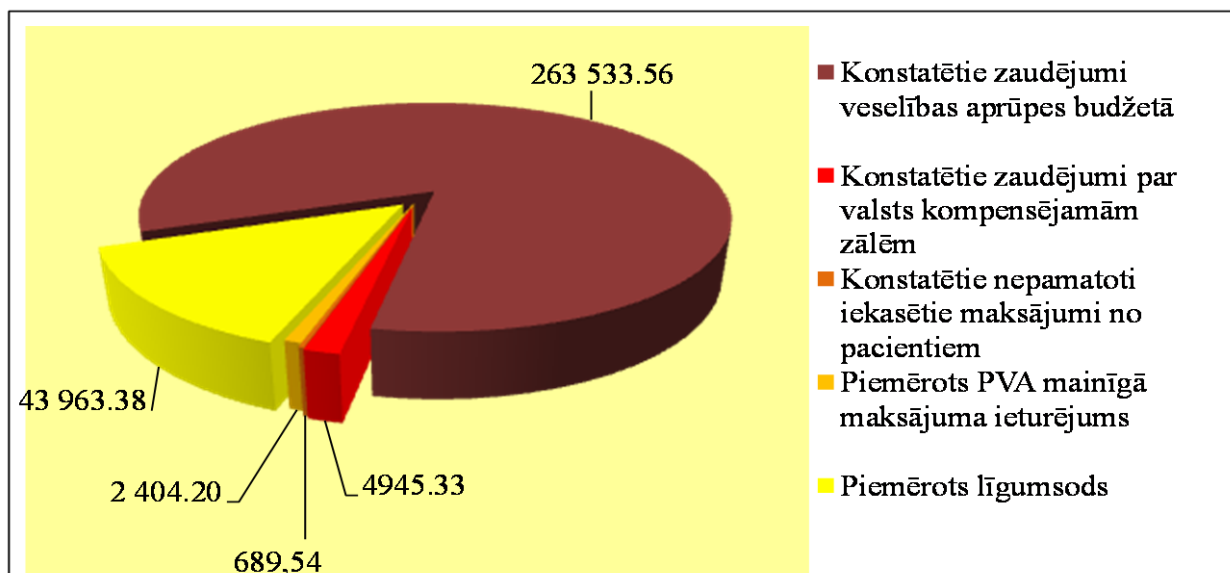
2.2.2.2. No veselības aprūpes budžeta apmaksāto pakalpojumu uzskaites un apmaksas pamatoības pārbaudes: veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai izlietoto līdzekļu pamatoība; kompensējamo zāļu apmaksai izlietoto līdzekļu pamatoība

2014. gadā veiktas pārbaudes ārstniecības iestādēs un sagatavoti 207 kontroles akti par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu un 48 gadījumos tika kontrolēta arī kompensējamo zāļu izrakstīšanas un apmaksas pamatoība. Spēkā stājušies ir 242 lēmumi par zaudējumu atlīdzināšanu valsts budžetam un 28 lēmumi par ieturējumu veikšanu par nepamatoti izrakstītiem kompensējamiem medikamentiem.

Pārbaudes par valsts budžeta līdzekļu mērķtiecīgu izlietojumu		
Pārbaudes, kurās pārbaudīts valsts budžeta līdzekļu izlietojums		207
Pārbaudes, kurās pārbaudīta kompensējamo zāļu izrakstīšanas nosacījumu ievērošana		48
Spēkā stājušies administratīvie akti, t.sk. lēmumi administratīvajās lietās		
Par valsts budžetā atgūtiem naudas līdzekļiem	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	242
	Valsts budžetā atgriezti naudas līdzekļi (<i>euro</i> kopā)	263533,56
Par ieturējuma izdarīšanu nepamatoti izrakstīto kompensējamo zāļu vērtībā	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	28
	Valsts budžetā atgriezti naudas līdzekļi (<i>euro</i> kopā)	4945.33
Par līgumsoda piemērošanu	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	33
	Piemērots līgumsods (<i>euro</i> kopā)	43963.38

4. tabula. Pārbaudes un spēkā stājušies administratīvie akti, t.sk. lēmumi, par valsts budžeta līdzekļu mērķtiecīgu izlietojumu 2014. gadā.

2014. gadā ir spēkā stājušies 288 administratīvie akti, t.sk. lēmumi par naudas līdzekļu atmaksu veselības aprūpes budžetā un pacientiem 315536,01 *euro* apmērā.

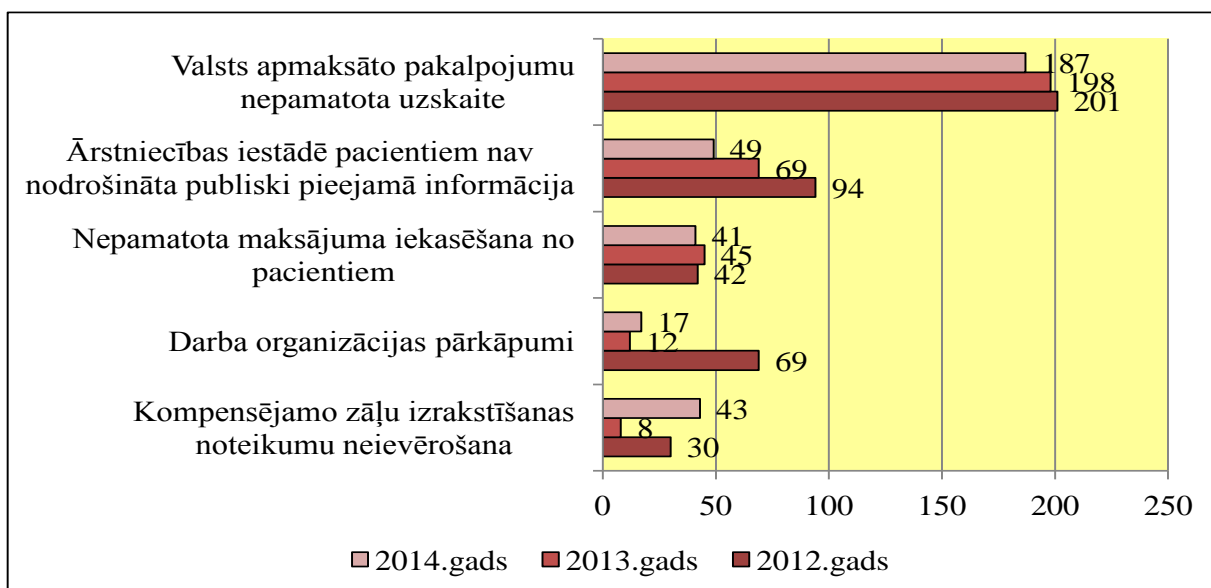

4.attēls. Konstatētie zaudējumi un atgrieztie naudas līdzekļi veselības aprūpes budžetā un pacientiem 2014. gadā.

2014. gadā veiktajās 254 pārbaudēs biežāk konstatētie pārkāpumi ir:

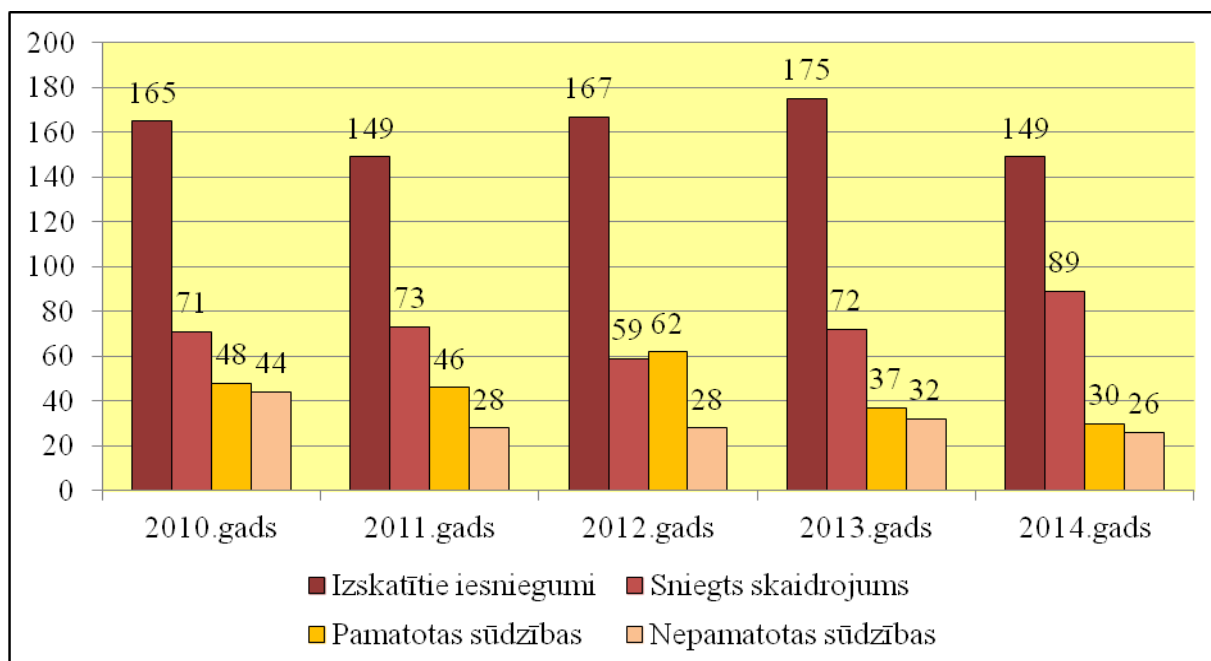
- apmaksai no valsts budžeta tiek uzrādītas faktiski neveiktas manipulācijas, lielākā skaitā vai dārgākas manipulācijas, apmaksas nosacījumiem neatbilstošas manipulācijas, kā arī iekasēta samaksa vienlaicīgi no pacienta un valsts, tādā veidā saņemot papildus samaksu un uzrādot lielāku un sarežģītāku darba apjomu;
- pārkāpumi veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā, t.sk. darba organizācijā – pacientam nav pietiekamas informācijas par pakalpojumu saņemšanas iespējām, pacients tiek maldināts ar garu rindu vai kvotas izbeigšanos, virzīts uz maksas pakalpojumu; ārsts nestrādā līgumā noteiktajā laikā, nenoformē un pacientam neizsniedz maksājumu dokumentus vai nepamatoti iekasē no pacientiem maksājumus.

Izskatīti iesniegumi un sūdzības no iedzīvotājiem un citām institūcijām

5.attēls. Pārbaudēs biežāk konstatētie pārkāpumi veselības aprūpes pakalpojuma pieejamības un veselības aprūpei piešķirtā valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzībā 2012. – 2014. gadā.

2014. gadā tika saņemtas 149 sūdzības un iesniegumi par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, pakalpojumu pieejamību, darba organizācijas un apmaksas nosacījumu izpildi, no kurām pamatoti bija 30 iesniegumi jeb 20,1%.

6.attēls. Izskatītie iesniegumi 2010. – 2014.gadā.

Jāatzīmē, ka katru gadu no 35,3% līdz 59,7% iesniegumu gadījumos ir jāsniedz skaidrojumi par veselības aprūpes organizatoriskiem jautājumiem un apmaksas nosacījumiem veselības aprūpē. Inspektori veic apjomīgu darbu uzklusot telefoniskās sūdzības, atbildot uz jautājumiem un sniedzot normatīvo aktu skaidrojumus, kas 2014. gadā tika sniegtas 1197 reizes.

2.3. Veselības aprūpes kvalitāte un darbības ekspertīze

2.3.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

2014. gadā tika izskatīti 1049 iesniegumi, kuru ietveros veiktas 634 ekspertīzes, 118 pārbaudes, sagatavotas un nosūtītas 297 atbildes vēstules. 204 iesniegumi bija pamatoti, jo apstiprinājās iesniegumos minētās pretenzijas vai ekspertīzes laikā tika konstatēti pārkāpumi. Pagājušajā gadā Prokuratūrai nosūtītas 4 ekspertīzes tālākai izskatīšanai.

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzes kontrole	Ekspertīžu skaits	718	950	634

5.tabula. Rezultatīvie rādītāji par 3.darbības virzienu.

Ekspertīzes par veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzi veic 15 sertificēti ārsti eksperti. Eksperta darbs pieprasa regulāru profesionālo zināšanu papildināšanu, un ir nepieciešama regulāra tālākāpmācība. Viens ārsts eksperts 2014. gadā veica vidēji 42 ekspertīzes, 8 pārbaudes un sagatavo 20 atbildes vēstules.

Veselības aprūpes kvalitāte un darbības ekspertīze galvenokārt Inspekcijā notiek, izvērtējot saņemtos iesniegumus – tiek analizēta medicīniskā dokumentācija, kā arī tiek saņemti

paskaidrojumi no lietu izskatīšanā iesaistītām ārstniecības personām. Nepieciešamības gadījumos ārsti eksperti veikuši izbraucienus uz ārstniecības iestādēm visā Latvijā.

Iesniegumi ar lūgumu izvērtēt sniegtās veselības aprūpes kvalitāti tika saņemti par dažādām veselības aprūpes jomām, kā arī par darbnespējas lapu izsniegšanu, problēmām ārsta un pacienta saskarsmē vai ārsta darba ētiku. 2014. gadā biežāk saņemti iesniegumi par veselības aprūpes kvalitāti un tika veiktas ekspertīzes sekojošās medicīnas specialitātēs:

- neiroloģija un neiroķirurģija - 61
- primārā veselības aprūpe - 47
- traumatoloģija - 47
- ķirurģija – 41
- terapija - 37
- ginekoloģija un dzemdniecība -30
- zobārstniecība – 30.

Arī 2013. gadā biežāk saņemti iesniegumi par veselības aprūpes kvalitāti un tika veiktas ekspertīzes minētajās specialitātes.

2.3.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.3.2.1. *Saskaņā ar Pacientu tiesību likumu un MK 05.11.2013. noteikumu Nr. 1268 „Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi” prasībām veikt ekspertīzes par veselības aprūpes kvalitāti saistībā ar pacienta dzīvībai un veselībai nodarītu kaitējumu, kuru ar savu darbību vai bezdarbību nodarījušas ārstniecības iestādē strādājošās ārstniecības personas ārstniecības laikā (Ārstniecības riska fonds), ņemot vērā apstākļus un vidi ārstniecības iestādē.*

2014. gadā saņemti 85 (78) iesniegumi no Ārstniecības riska fonda, veiktas 37 (35) ekspertīzes, no kurām kaitējuma esība konstatēta 8(6) gadījumos. Lēmums par kompensāciju pieņemts 4 gadījumos, noteikts kaitējuma apmērs no 2% (3%) līdz 10%.

2.3.2.2. *Ekspertīzes un pārbaudes par darbnespējas ekspertīzes kvalitāti iespējami īsos termiņos*

2014.gadā kopumā veiktas 161 ekspertīze par darbnespējas ekspertīzes kvalitāti iespējami īsos termiņos, t.sk. veiktas 128 ekspertīzes par darbnespējas pamatotību 15 gadījumos darbnespējas lapas anulētas, kas sastāda 231 dienu.

Ārsti eksperti no tiesām saņēma un izskatīja 22 iesniegumus par darbnespējas lapas izsniegšanas pamatotību, tai skaitā 15 iesniegumus par 027/u veidlapām, kā galveno faktoru izvērtējot noteikto ārstēšanas režīmu.

2014. gadā saņemti un izvērtēti 13 iesniegumi no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes par rehabilitologu sniegtajiem atzinumiem personu atbrīvošanai no valsts valodas pārbaudes kārtēšanas, par nepamatotiem atzīti 4 gadījumi, 4 ārstniecības personām piemērots administratīvais sods.

2014. gadā izvērtēti 12 iesniegumi par sociālās aprūpes centros nodrošināto medicīnisko palīdzību, pārkāpumi konstatēti 5 gadījumos, 3 ārstniecības personām uzlikti naudas sodi, 2 gadījumos sniegti norādījumi medicīniskās aprūpes uzlabošanai.

Par ekspertīžu un pārbažu laikā konstatētā vispirms tika informēta ārstniecības iestāžu vadība, uzdodot novērst konstatētos pārkāpumus, t.sk. anulēt nepamatoti izsniegtās darbnespējas lapas. Pārbaudēs un ekspertīzēs iesaistītajām ārstniecības personām tika izskaidrota pārkāpuma

būtība un cēloņi.

Sakarā ar ekspertīzēs un pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem, tika uzsāktas arī administratīvās lietvedības, un to rezultātā 2014. gadā tika pieņemti lēmumi par naudas sodu piemērošanu 102 ārstniecības personām 8085 euro apmērā. 4 gadījumos lietu materiāli tika nosūtīti tiesībsargājošām institūcijām.

2.3.2.3. Ieslodzījumu vietas

2014. gadā par veselības aprūpi ieslodzījuma vietās tika saņemti 188 iesniegumi par veselības aprūpes kvalitāti, veiktas 96 ekspertīzes, 31 pārbaude, sagatavotas 61 atbildes vēstule.

2.4. Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru uzturēšana

2.4.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

2014. gada sākumā stājās spēkā grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 20. janvāra noteikumos Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām”, kas noteica, ka ārstniecības iestādei, kas vēlas reģistrēties Ārstniecības iestāžu reģistrā, ir obligāti jānodrošina arī vides pieejamības prasības, ievērojot būvniecības jomu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības. Pamatojoties uz normatīvā akta grozījumiem 2014. gadā uz pusi ir samazinājies no jauna reģistrēto ārstniecības iestāžu skaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, jo lēmums par ārstniecības iestādes reģistrāciju tiek pieņemts pēc Veselības inspekcijas pārbaudes par iestādes atbilstību normatīvo aktu prasībām. Par 40,6% pieaudzis svītrotu iestāžu skaits, salīdzinot ar 2013. gadu, kas lielākoties saistīts ar Ārstniecības riska fonda darbības uzsākšanu, ārstniecības iestādes nevēlas maksāt riska maksājumus par neveiktām darbībām, līdz ar to ārstniecības iestādes informēja Ārstniecības iestāžu reģistru par izmaiņām t.sk. darbības pārtraukšanu.

Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrā (turpmāk – APR) 2014. gadā kopējais reģistrēto ārstniecības personu skaita pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir nedaudz samazinājies – 3,1%, salīdzinājumā ar 2013. gadu tas bija 3,3%. Ārstniecības atbalsta personu skaita pieaugums, salīdzinot ar 2013. gadu, ir nemainīgs - 0,8%.

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Ārstniecības iestāžu reģistrācija AIR, datu apstrāde, aktualizācija, analīze un kvalitātes kontrole	Reģistrēto iestāžu skaits	100% (186)	100%	100% (93)
	Svītrotu iestāžu skaits	100% (155)	100%	100% (218)
Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācija un pārreģistrācija APR, datu apstrāde, aktualizācija, analīze un kvalitātes kontrole	Ārstniecības personu skaits	100% (47537)	100%	100% (49002)
	Ārstniecības atbalsta personu skaits	100% (1100)	100%	100% (1109)

6. tabula. 4. darbības virziena rezultatīvie rādītāji.

2.4.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.4.2.1. Obligātām prasībām atbilstošu ārstniecības iestāžu reģistrācija pēc veiktas kontroles

Veselības inspekcija 2014. gadā bija saņēmusi 272 iesniegumus par 350 jaunu ārstniecības iestāžu pakalpojumu sniegšanas vietu reģistrēšanu. 2014. gadā Ārstniecības iestāžu reģistrā ir reģistrētas 93 jaunas ārstniecības iestādes, kopumā 261 (76,8%) jauna ārstniecības iestādes pakalpojumu sniegšanas vieta. 67 (19,7%) gadījumos tika konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasību ievērošanā un reģistrācija tika atteikta. Savukārt 10 ārstniecības iestādes iesniegumus atsauca un 12 gadījumos iesniegumu izskatīšanā vēl nebija pieņemts lēmums par reģistrāciju.

2.4.2.2. Nodrošināt ārstniecības personu reģistrāciju ārstniecības iestādēs

Inspekcija 2014. gadā turpināja veikt izbraukumus uz ārstniecības iestādēm, lai nodrošinātu ārstniecības personām un ārstniecības atbalsta personām reģistrāciju un pārreģistrāciju personu darbavietās. Šī pakalpojuma mērķis ir atvieglot ārstniecības personām reģistrācijas procesu, samazinot administratīvo slogu (izbrīvēta darbadiena, mazākas ceļa izmaksas).

2014. gadā 179 (2,9%) ārstniecības personām piecās ārstniecības iestādēs tika nodrošināta iespēja darba vietā iesniegt dokumentus, lai iegūtu vai pagarinātu tiesības praktizēt profesijā, tādējādi samazinot ārstniecības personām ar reģistrāciju saistītās izmaksas. Visas izbraukumā pārreģistrētās personas bija ārpus Rīgas strādājošas personas.

2.4.2.3. Pilnveidot Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru reglamentējošos normatīvus

2014. gadā Inspekcija turpināja piedalīties Veselības ministrijas rīkotajās sanāksmēs, kurās sadarbībā ar Latvijas sertifikācijas institūcijām notika izstrādātā MK noteikumu projekta „Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība” saskaņošana un atbilstoši spēkā esošiem normatīviem aktiem, kā arī aktualizēja un sniedza priekšlikumus MK 2005. gada 8. marta noteikumu Nr. 170 „Noteikumi par ārstniecības iestāžu reģistru” grozījumiem.

2.4.3. Reģistrācijas svarīgākās norises un rezultāti

Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācija, kvalifikācijas atzīšana

2014. gadā par 6,7% samazinājies no jauna ĀPR iekļauto ārstniecības personu skaits, un par 47,8% samazinājies no jauna iekļauto ārstniecības atbalsta personu skaits.

Kopumā 2014. gadā Inspekcija ir izsniegusi 6123 ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas apliecības, t.sk. no jauna reģistrētām personām izsniegtas 1406 (23,0%) reģistrācijas apliecības, savukārt 4717 (77,0%) personām pagarinātas prakses tiesības profesijā uz turpmākajiem pieciem gadiem. Kopš 2013. gada oktobra, Inspekcija personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas apliecībās reģistrācijas numura vietā norāda identifikatoru. 2014. gadā ir saņemti 181 iesniegums no ārstniecības personām par ārstniecības personas identifikatora piešķiršanu. No tām 21 personai ir atteikta identifikatora izsniegšana, jo personai bija jāveic pārreģistrācija vai persona nav bijusi reģistrēta ĀPR.

Lai nodrošinātu aktuālu informāciju ĀPR, 2014. gadā no Latvijas sertifikācijas institūcijām tika saņemta un ievadīta informācija par 4962 sertifikātiem, kas ir par 0,8% mazāk nekā iepriekšējā gadā.

2014. gadā Inspekcija par 31,7% mazāk saņēmusi Ārstniecības personu reģistra uzskaites kartes / izmaiņu lapas no ārstniecības personām par nepieciešamību veikt izmaiņas reģistrā esošajā informācijā, taču pieaudzis to ārstniecības iestāžu skaits ar kurām ir veikta informācijas salīdzināšanu par iestādē strādājošām ārstniecības personām. 2014. gadā dati salīdzināti ar 217 ambulatorām iestādēm un 34 stacionārām iestādēm.

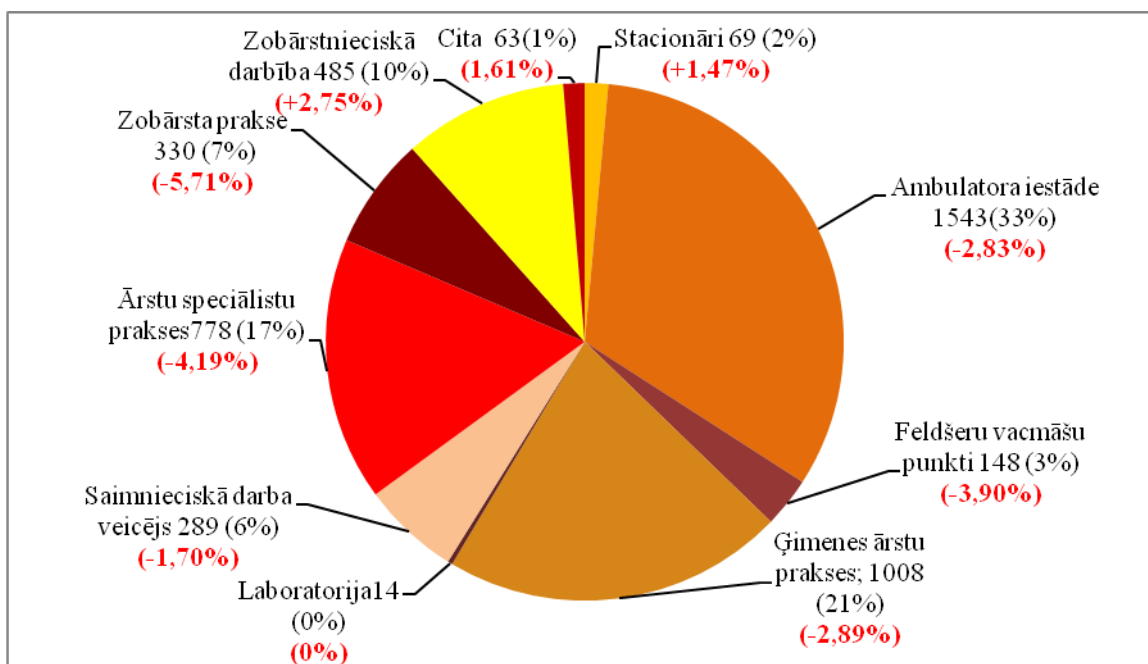
2014. gadā ārstniecības personu iesniegumu skaits kvalifikācijas atzīšanai ārvalstīs ir palicis nemainīgs, salīdzinot ar 2013. gadu. 127 personas ir vēlējušās saņemt nepieciešamo dokumentu profesionālās kvalifikācijas atzīšanai ārvalstīs. Inspekcija sagatavoja 107 izziņas profesionālās kvalifikācijas atzīšanai ārvalstīs un apstiprināja nepieciešamo informāciju 22 ārvalstu institūciju izsniegtās veidlapās.

Savukārt, arvien vairāk ārstniecības personas vēlas atzīt ārvalstīs iegūto profesionālo kvalifikāciju Latvijā. 2014. gadā Inspekcija izskatīja 6 personu dokumentus profesionālās kvalifikācijas atzīšanai Latvijā, kas ir par vienu personu vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Inspekcija 2014. gadā, atbilstoši kompetencei, ir sniegusi informāciju 18 ārvalstu pieprasījumiem Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus informācijas sistēmā (IMI). Inspekcija kā kompetentā institūcija profesionālās kvalifikācijas jautājumos ir sniegusi atbildes uz 15 ārvalstu pieprasījumiem. 2013. gada 25. oktobrī stājās spēkā Pārrobežu Direktīva (2011/24/ES) „Par pacientu tiesību piemērošanu veselības aprūpē”. Saistība ar Pārrobežu Direktīvu, Inspekcija 2014. gadā sniedza atbildes uz 3 ārvalstu pieprasījumiem par pacientu tiesībām.

Ārstniecības iestāžu reģistrācija

ĀIR uz 2014. gada 31. decembri bija reģistrētas 4727 ārstniecības iestādes.

7. attēls. 2014. gadā ĀIR reģistrētās ārstniecības iestādes.

Salīdzinot ar 2013. gadu, 2014. gadā par 13 (2,8%) ārstniecības iestādēm palielinājies ārstniecības iestāžu skaits, kas sniedz zobārstniecības pakalpojumus, par 1 (1,8%) ārstniecības iestādi ir palielinājies reģistrēto stacionāro ārstniecības iestāžu skaits. Pārējos ārstniecības iestāžu darbības veidos ir vērojams skaita samazinājums. Visvairāk samazinājies zobārstu prakšu skaits (-5,7%) un ārstu speciālistu prakšu skaits (-4,2%).

2014. gadā saņemti 408 paziņojumi par izmaiņām ĀIR iekļautajā informācijā un 815

paziņojumi par atbilstību MK 20.01.2009 noteikumos Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” minētajām prasībām.

Stājoties spēkā MK 20.01.2009 noteikumos Nr. 60 grozījumiem, ārstniecības iestādēm līdz 2014. gada 1. jūlijam Inspekcijai bija jāsniedz apliecinājums par vides pieejamību iestādē. Inspekcija no 1879 ārstniecības iestādēm saņēma 2120 apliecinājumus par vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem (turpmāk – Apliecinājums). Apliecinājumus iesniedza 52,3% reģistrēto ārstniecības iestāžu. 1435 (67,7%) apliecinājumos ārstniecības iestādes norāda, ka iestādē ir nodrošināta vides pieejamība personām ar funkcionāliem traucējumiem, bet 470 (22,1%) gadījumos – vides pieejamība nav nodrošināta, pārējos 215 gadījumu ārstniecības iestādes nav atbildējušas.

Ārstniecības iestādes kā biežākos vides neatbilstības iemeslus min - nav vai daļēji nodrošināta iespēja saņemt skaņas un vizuālo informāciju personām ar redzes vai dzirdes traucējumiem (33,3%), nav nodrošināta tualetes telpa personām ar funkcionāliem traucējumiem (18,3%), nav nodrošināta patstāvīga iekļūšana ārstniecības iestādē (16,4%), nav nodrošināta patstāvīga pārvietošanās iespēja uz attiecīgo stāvu, ja ārstniecības iestāde izvietota augstāk par pirmo stāvu (13,0%).

Medicīnas tūrisms

2014. gadā par 42,9% samazinājies iesniegumu skaits no ārstniecības iestādēm, kas vēlas piedāvāt ārstniecības pakalpojumus ārvalstu pacientiem (t.s. medicīnas tūrisms). Kopumā 2014. gadā tika saņemti 8 iesniegumi no ārstniecības iestādēm, 5 ārstniecības iestādes tika iekļautas Ārstniecības iestāžu sarakstā, kuras sniedz medicīnas tūrisma pakalpojumus. Ar sarakstu var iepazīties Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv ⇒ sadaļā Medicīnas tūrisms.

Saskaņā ar ĀIR un ĀPR regulējošajiem normatīvajiem aktiem, Inspekcija nodrošina aktuālās informācijas publisku pieejamību Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv ⇒ sadaļā Datubāzes.

2.5. Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole

2.5.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Farmācijas jomas uzraudzībā kā rezultatīvais rādītājs ir noteikts, ka vairāk nekā 47% gadījumu tiek konstatēta atbilstība normatīvo aktu prasībām. Pārskata periodā atbilstība konstatēta 45% no kontroļu skaita.

Atbilstoši Inspekcijas 2014. gada uzraudzības darba plānam:

- veikta farmaceitiskās darbības uzņēmumu kontrole atbilstoši uzraudzības programmai un prioritātēm. No rezultatīvā rādītāja sasniegšanai plānotajām 744 inspekcijām veiktas 621, kas no pārskata perioda plāna ir par 16,5% mazāk;

- lai nodrošinātu zāļu kvalitātes laboratorisko monitoringu pārskata periodā zāļu kvalitātes kontrolei izņemti 40 zāļu paraugi;

- nodrošināta zāļu ātrās reaģēšanas procedūras (Rapid Alert) izpilde (izskatīto ziņojumu īpatsvars %). Pārskata periodā izskatīts 201 ziņojums par zāļu kvalitātes defektiem un Latvijā atsauktas 7 zāles.

Rezultatīvo rādītāju samazinājums, attiecībā uz konstatēto neatbilstību un kontroļu skaitu, skaidrojams ar to, ka pieaug aptieku skaits, kuru speciālās atļaujas (licences) pielikumā norādīts speciālās darbības nosacījums – zāļu izgatavošana aptiekā. Lai gan speciālā darbības nosacījuma saņemšanai aptieka apliecina, ka visas prasības zāļu gatavošanai ir nodrošinātas, veicot kontroli

aptiekā konstatē neatbilstības, kuras jāuzdod novērst. Kontrolu ilgums minētajās aptiekās ir salīdzinoši ilgāks, jo nepieciešamas kontrolēt zāļu izgatavošanai aptiekās noteiktās īpašās prasības, lai mazinātu riskus patērētājiem un nodrošinātu, ka visās aptiekās zāļu gatavošanu var nodrošināt atbilstoši. Inspekcijas amatpersonas veic arī izskaidrošanas darbu par iespējamiem riskiem, kas var rasties neievērojot prasības. Nepieciešams papildus laiks paziņojumu par konstatēto neatbilstību novēršanu izvērtēšanai un sarakstei saistībā ar trūkumu novēršanu. Palielinās ziņojumu skaits par iespējamu viltoto zāļu izplatīšanu, kuru izvērtēšanai ir nepieciešamas kompleksas pārbaudes zāļu lieltirgotavās. 2014. gadā bija samazināta kapacitāte, jo bija nepietiekošs inspektoru skaits.

2014. gadā no veiktajām 621 kontrolēm, 483 bija plānveida kontroles, 130 ārpusplāna kontroles un 8 priekšlikumu izpildes kontroles.

2014. gadā veiktas 152 pārbaudes pēc saņemtās informācijas vai pieprasījuma (2012. gadā - 93, 2013. gadā - 71).

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole	Plānveida kontroļu skaits	644	575	483
Zāļu kvalitātes kontrolei izņemti zāļu paraugi	Zāļu paraugi	52	40	40
Veikto pārbažu īpatsvars pēc saņemtās informācijas vai pieprasījuma	Pārbažu skaits	100% (71)	100%	100% (152)
Izskatīto ziņojumu īpatsvars, kas saņemti zāļu drošības ātrās brīdināšanas (Rapid Alert) sistēmā	Izskatīto ziņojumu īpatsvars	100% (212)	100%	100% (201)

7. tabula. 5. darbības virziena rezultatīvie rādītāji.

2.5.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.5.2.1. Veicot aptieku uzraudzību, īpašu vērību pievērst aptieku pieejamības nodrošināšanai un farmaceutiskās aprūpes kvalitātei.

Aptieku pieejamība ir nepieciešama sabiedrībai kopumā un nozīmē ne tikai iespēju iegādāties aptiekā nepieciešamos medikamentus, bet arī ērtu iekļūšanu un pārvietošanos aptiekā, kā arī iespēju konsultēties ar farmaceitu. Tāpēc arī 2014. gadā aptieku vides pieejamības uzraudzība bija viena no Inspekcijas prioritātēm. Visās plānveida kontrolēs vienlaikus ar zāļu aprites uzraudzību tika vērtēta arī aptiekas vides pieejamība.

No uzraudzībā esošām 920 aptiekām un aptieku filiālēm līdz 2014. gada beigām vides pieejamība kontrolēta 856 (93%) aptiekās un aptieku filiālēs. No kontrolētajām aptiekām un aptieku filiālēm vides pieejamība līdz šim nav nodrošināta 64 (7%) aptiekās, kurām vēl nav beidzies noteiktais neatbilstību novēršanas termiņš. Administratīvā procesa ietvaros 2014. gadā

8 aptiekām izteikti rakstiski brīdinājumi par to, ka gadījumā, ja noteiktajos termiņos netiks nodrošināta vides pieejamība, tiks pieņemts lēmums par aptiekas darbības apturēšanu. Inspekcija 2014. gadā pieņēma 6 lēmumus par aptiekas darbības apturēšanu, jo netika nodrošināta vides pieejamība noteiktajā termiņā.

Uzraugot farmaceitiskās aprūpes kvalitātes nodrošināšanu aptiekās visbiežāk konstatēts, ka aptiekas darbam nepieciešamā dokumentācija ir nepilnīga vai tā nav aktualizēta, ka ir neatbilstības zāļu izgatavošanas aprīkojuma, dokumentācijas un kvalitātes kontroles procedūrās. Joprojām tiek konstatēti pārkāpumi recepšu zāļu izsniegšanā bez receptes un psihotropo zāļu uzskaitē un glabāšanā.

2.5.2.2. Nodrošināt kompensējamo zāļu izplatīšanas un pieejamības uzraudzību.

2014. gadā tika saņemti iesniegumi par 50 kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto, tajā skaitā references zāļu, neesamību zāļu tirgū. Pēc sniegto ziņu pārbaudes par zāļu neesamību zāļu lieltirgotavās tika nosūtīta informācija Nacionālajam veselības dienestam, lēmuma pieņemšanai par references zāļu svīturošanu no kompensējamo zāļu saraksta.

Veicot kontroles zāļu lieltirgotavās un aptiekās, īpaša uzmanība tika pievērsta kompensējamo zāļu cenu ievērošanai.

2.5.2.3. Veikt narkotisko un psihotropo zāļu aprites uzraudzību visos 2014. gadā kontrolējamajos farmaceitiskās darbības uzņēmumos.

Narkotisko un psihotropo zāļu aprites uzraudzība tiek veikta visās plānveida kontrolēs farmaceitiskās darbības uzņēmumos, kuri tiesīgi izplatīt psihotropās un narkotiskās zāles. 33 aptiekās konstatētas neatbilstības psihotropo zāļu aprītē, no kurām visbiežākās neatbilstības ir saistīts ar psihotropo zāļu uzskaiti un glabāšanu.

Pārskats par kontrolēm farmācijas uzraudzības jomā 2014. gadā.

Piektais darbības virziens īsteno valsts pārvaldes funkcijas farmācijas nozares uzraudzībā un kontrolē, lai nodrošinātu regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi. Inspekcija kontrolē farmācijas jomas regulējošajos normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi attiecībā uz zāļu un veterināro narkotisko un psihotropo zāļu izplatīšanu un reklamēšanu visos zāļu izplatīšanas posmos.

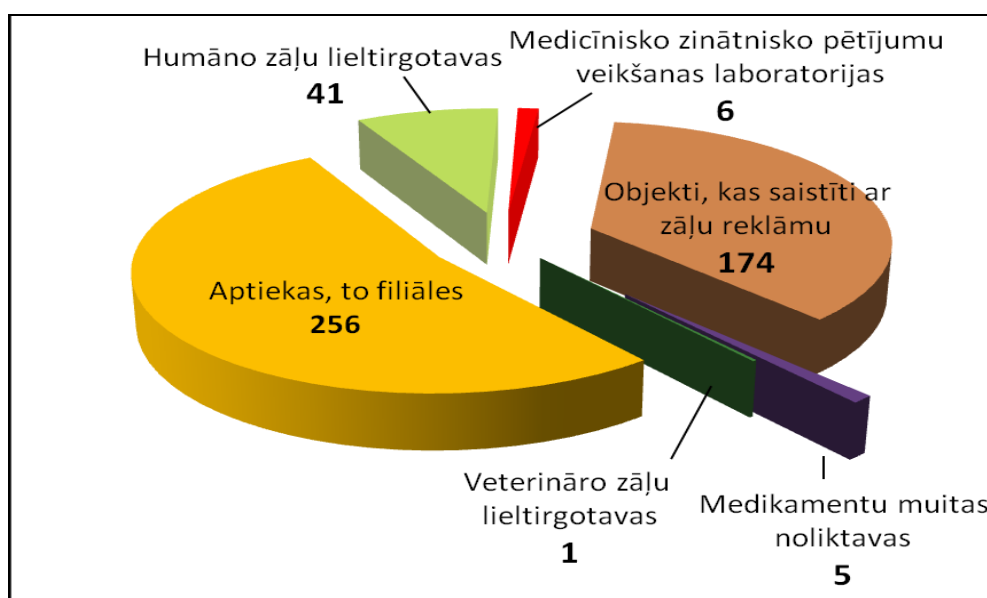
Galvenais farmācijas jomas uzraudzības uzdevums ir novērst potenciālos riskus, kuri var apdraudēt cilvēka veselību un drošību.

- Inspekcija uzrauga un kontrolē:
  - ✓ visas personas, kuras veic darbības ar zālēm;
  - ✓ aptiekas telpu, tajā skaitā aptiekas pieejamības personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām, aprīkojuma, iekārtu un personāla atbilstību;
  - ✓ recepšu aprites kārtības ievērošanu aptiekās;
  - ✓ zāļu cenu;
  - ✓ ambulatorajai ārstniecībai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību;
  - ✓ zāļu paralēlo ieviešanu un izplatīšanu;
  - ✓ narkotisko un psihotropo zāļu un vielu izplatīšanu;
  - ✓ darbības ar prekursoriem;
  - ✓ spirta aprites kārtību farmaceitiskās darbības uzņēmumos;
  - ✓ zāļu izgatavošanu un kvalitātes kontroli aptiekā;
  - ✓ zāļu reklāmu visos zāļu izplatīšanas posmos, kā arī masu informācijas līdzekļos.

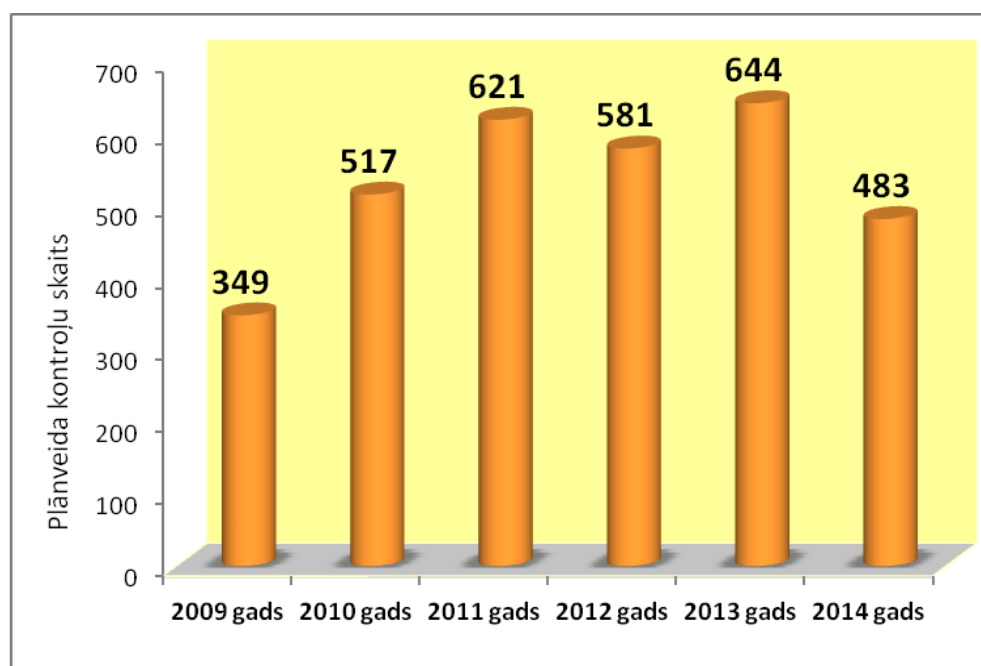
- Inspekcija nodrošina zāļu ātrās brīdināšanas sistēmas(Rapid Alert) funkcionēšanu un informācijas apmaiņu ar citu valstu kompetentajām iestādēm par zāļu kvalitātes defektiem.
- Inspekcija izskata patērētāju sūdzības, iesniegumus un priekšlikumus, lai aizstāvētu intereses un nodrošinātu, ka patērētāji saņem kvalitatīvas, drošas un iedarbīgas zāles.

Datu analīze

2014. gadā atbilstoši uzraudzības programmā attiecīgajam gadam apstiprinātajam biežumam un apjomam veiktas 483 plānveida farmaceutiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontroles.

8. attēls. Plānveida kontroļu sadalījums 2014. gadā.

9. attēls. Plānveida kontroļu dinamika pa gadiem (2009. - 2014.)

2014. gadā plānveida kontroļu skaits mazāks kā 2013. gadā , jo:

- jau kopš 2012. gada par prioritāti noteikta aptieku vides pieejamības nodrošināšanas

uzraudzība. Tādējādi palielinājās darba apjoms, kas jāveic pēc kontrolēm, saistībā ar aptieku vides pieejamības nodrošināšanu un ierosinātām administratīvā pārkāpuma lietām. Administratīvā procesa ietvaros 2014. gadā izteikti 8 brīdinājumi aptiekām, ka neizpildes gadījumā noteiktajos termiņos tiks pieņemts lēmums par aptiekas darbības apturēšanu, analizēti iesniegumi par noteikto izpildes termiņu pagarināšanu un informācija par priekšlikumu izpildi (2013. gadā izteikti 88 brīdinājumi, 2012. gadā izteikti 185 brīdinājumi un 2011. gadā izteikts 71 brīdinājums). Tika pieņemti lēmumi par 6 aptieku, kuras nebija nodrošinājušas vides pieejamību noteiktajos termiņos, darbības apturēšanu. No kontrolētajām aptiekām un aptieku filiālēm vides pieejamība līdz šim nav nodrošināta 64 (7%);

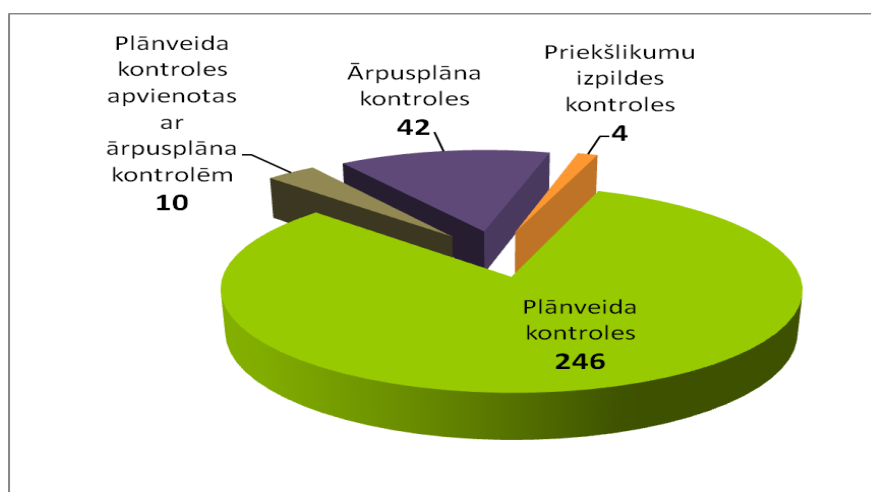
- pēdējos gados pieaug to aptieku skaits, kuru speciālās atļaujas (licences) pielikumā norādīts speciālās darbības nosacījums – zāļu izgatavošana aptiekā. Lai gan speciālā darbības nosacījuma saņemšanai aptieka apliecina, ka visas prasības zāļu gatavošanai ir nodrošinātas, veicot kontroli aptiekā konstatē neatbilstības, kuras jāuzdod novērst. Kontroļu ilgums minētajās aptiekās ir salīdzinoši ilgāks, jo nepieciešams kontrolēt zāļu izgatavošanai aptiekās noteiktās īpašās prasības, lai mazinātu riskus patērētājiem un nodrošinātu, ka visās aptiekās zāļu gatavošanu var nodrošināt atbilstoši. Inspekcijas amatpersonas veic arī izskaidrošanas darbu par iespējamajiem riskiem, kas var rasties neievērojot prasības. Nepieciešams papildus laiks paziņojumu par konstatēto neatbilstību novēršanu izvērtēšanai un sarakstei saistībā ar trūkumu novēršanu;

- palielinās ziņojumu skaits par iespējamu viltoto zāļu izplatīšanu, kuru izvērtēšanai ir nepieciešamas kompleksas pārbaudes zāļu lieltirgotavās;

- 2014. gadā Zāļu kontroles nodaļā bija samazināta kapacitāte, sakarā ar darbinieku prombūtni un vakantajām amatu vietām, kā arī darba laika papildus patēriņu jauno darbinieku apmācībai.

Aptiekas

2014. gadā aptiekās un aptieku filiālēs veiktas 302 kontroles (281 aptiekā un 21 aptieku filiālē).

10. attēls. Aptiekās un aptieku filiālēs veikto kontroļu sadalījums.

Veicot kontroles aptiekās, īpaša uzmanība tika pievērsta narkotisko, psihotropo zāļu aprites uzraudzībai; zāļu cenu, tajā skaitā kompensējamo zāļu cenu, uzraudzībai; aptieku vides pieejamības personām ar kustību traucējumiem uzraudzībai, kā arī zāļu izgatavošanas un kvalitātes kontroles procesa uzraudzībai.

Aptieku kontrolēs konstatēts, ka aptiekas farmaceitisko darbību nodrošina atbilstoši normatīvo aktu prasībām, lai gan 225 aptiekās konstatētas atsevišķas neatbilstības prasību izpildē.

Biežāk konstatētās neatbilstības plānveida kontrolēs aptiekās –

141 (63%) – aptiekās konstatēts, ka aptiekas darbam nepieciešamā dokumentācija ir nepilnīga vai tā nav aktualizēta,

78 (35%) – konstatēts, nepilnības zāļu izgatavošanas aprīkojuma, dokumentācijas un kvalitātes kontroles procedūrās,

50 (22%) - konstatēts, ka aptiekas telpas nav iekārtotas, lai nodrošinātu vides pieejamību un farmaceitiskās aprūpes pieejamību apmeklētājiem ar funkcionāliem traucējumiem,

33 (15%) – konstatēts, ka netiek veikti savlaicīgi ieraksti uzskaites žurnālā par narkotisko vai psihotropo medikamentu apriti vai nav pilnīgi nodrošināta normatīvos aktos noteiktās prasības narkotisko vai psihotropo medikamentu glabāšanā,

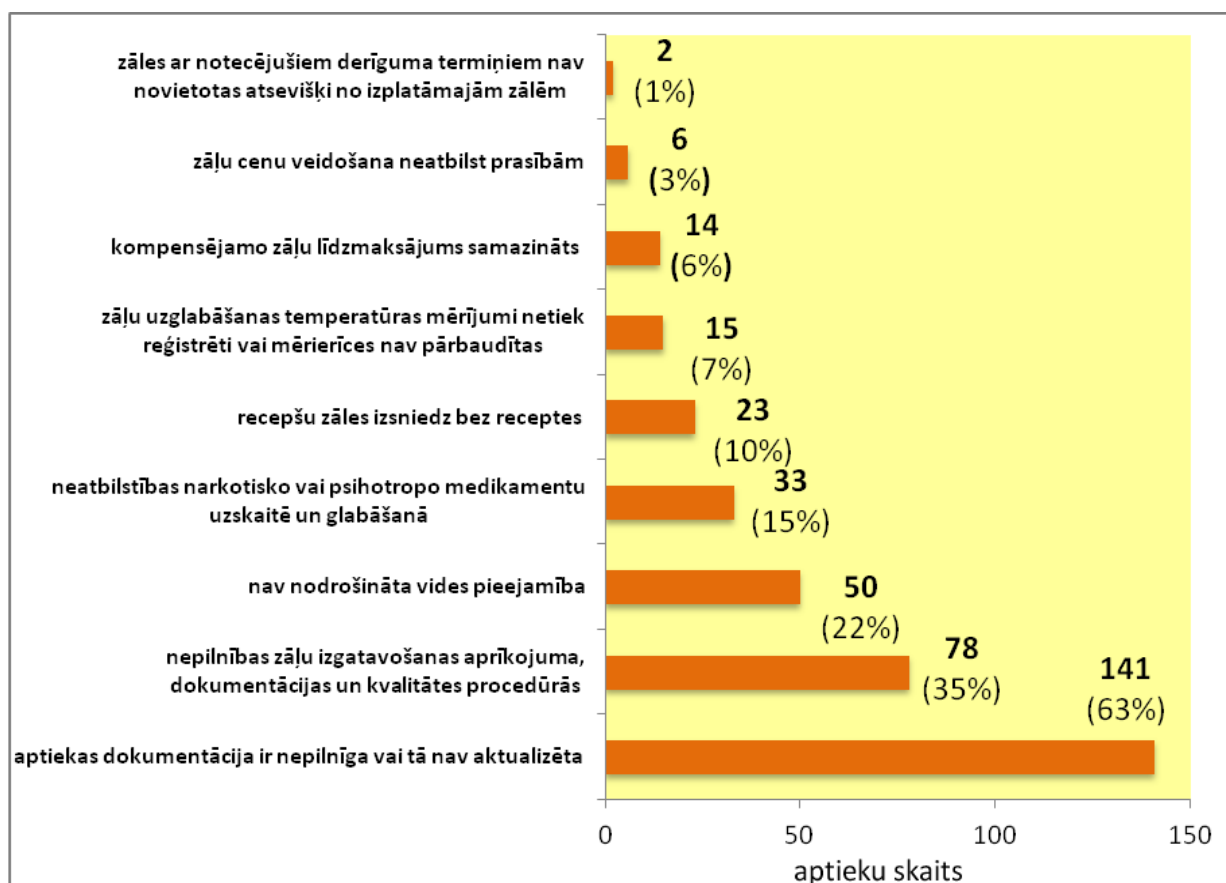
23 (10%) – konstatēti pārkāpumi recepšu zāļu izsniegšanā bez receptes,

15 (7%) – konstatēts, ka zāļu uzglabāšanas temperatūras mērījumi netiek pienācīgi reģistrēti vai mērierīces nav pārbaudītas atbilstoši prasībām,

14 (6%) – kompensējamo zāļu līdzmaksājums samazināts,

6 (3%) – konstatēts aptiekas zāļu cenu veidošana neatbilst prasībām, pārkāpumu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir būtiski samazinājies,

2 (1%) – konstatēts, ka zāles ar notecējušiem derīguma termiņiem nav savlaicīgi novietotas atsevišķi no izplatāmajām zālēm.

11. attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības plānveida kontrolēs aptiekās.

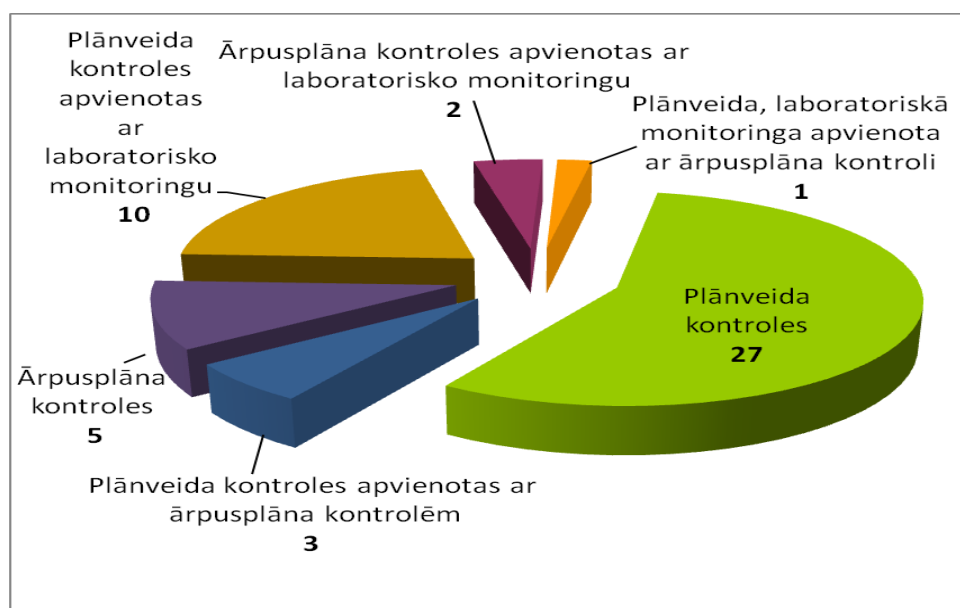
Konstatējot neatbilstību normatīvo aktu prasībām un ņemot vērā neatbilstību faktiskās novēršanas iespējas, aptiekai tiek noteikts konkrēts konstatēto neatbilstību novēršanas termiņš un uzdots noteiktā termiņā iesniegt Inspekcijā iesniegumu par konstatēto neatbilstību novēršanu.

Izskatot saņemtos iesniegumus no aptiekām par konstatēto pārkāpumu novēršanu 2014. gadā veiktas 6 priekšlikumu izpildes kontroles objektā.

Zāļu lieltirgotavas

Veterināro zāļu lieltirgotava – Inspekcijas kompetencē ir narkotisko, psihotropo veterināro zāļu aprites uzraudzība veterinārajās zāļu lieltirgotavās. Pēc Pārtikas veterinārā dienesta reģistriem veterinārās psihotropās un narkotiskās zāles izplata viena veterināro zāļu lieltirgotava, kurā tika veikta plānveida kontrole. Kontrolē konstatēts, ka objekts pilnībā atbilst narkotisko un psihotropo zāļu apriti regulējošo normatīvo aktu prasībām.

Zāļu lieltirgotavas - Zāļu lieltirgotavās 2014. gadā veiktas 48 kontroles.

12.attēls. Humāno zāļu lieltirgotavās veikto kontroļu sadalījums

Zāļu lieltirgotavās veikta 41 plānveida kontrole, 2 kontrolēs (2 objektos) konstatētas neatbilstības.

Konstatēts ka:

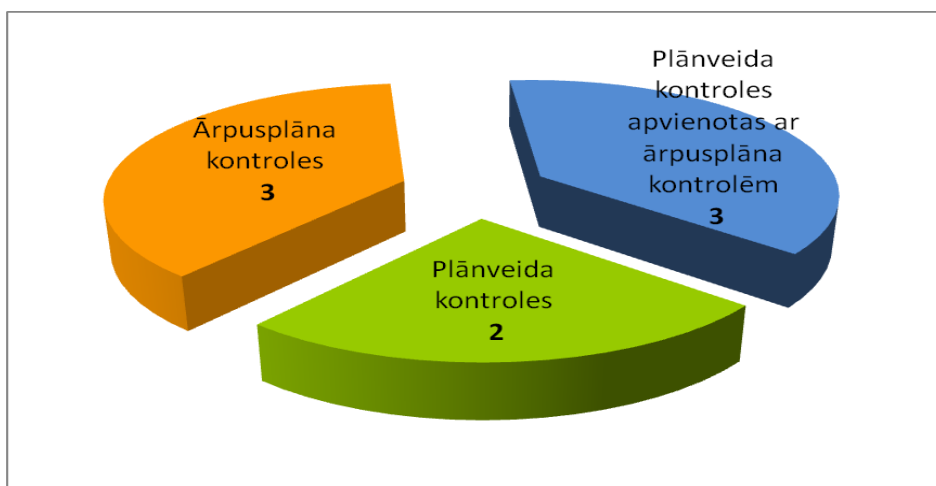
- nav nosūtīts paziņojums Inspekcijai par kontaktpersonu un tālruna numuru zāļu atsaukšanas gadījumā;
- pieprasījumi un pavaddokumenti par narkotisko, psihotropo zāļu/vielu iegādi un izplatīšanu nav noformēti atbilstoši prasībām, kā arī nav uzglabāti atsevišķi no citu zāļu pieprasījumiem un pavaddokumentiem.

Četrām zāļu lieltirgotavām tika uzdots nodrošināt savā tīmekļa vietnē sabiedrībai viegli pieejamu informāciju par izplatāmo zāļu cenām.

Zāļu kvalitātes kontrolei no zāļu lieltirgotavām 2014. gadā tika izņemti 40 zāļu paraugi. Zāļu paraugu izņemšanas plāns tiek saskaņots ar Zāļu valsts aģentūru un tas paredz zāļu paraugu atlasī pamatojoties uz iespējamiem riskiem sabiedrības veselībai.

Muitas noliktavu uzraudzība

Muitas noliktavās, kurās tiek uzglabātas Latvijā ievesto zāļu kravas, 2014. gadā tika veiktas 8 kontroles, no tām 2 plānveida kontroles.

13. attēls. Muitas noliktavās veikto kontroļu sadalījums

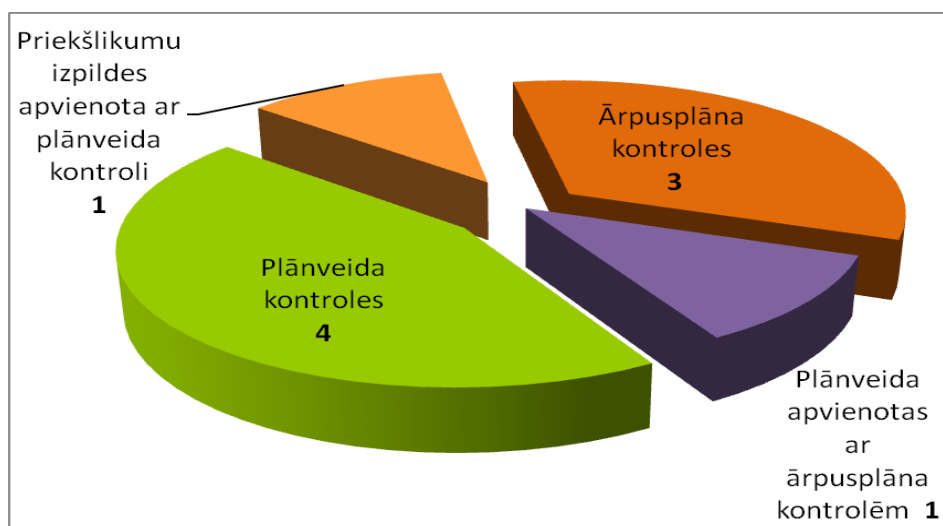
6 kontrolēs pēc muitas noliktavas turētāja (īpašnieka) pieprasījuma pārbaudīta zāļu uzglabāšanas vieta un sniegti 6 atzinumi muitas noliktavas turētājam (īpašniekam) par apstākļu atbilstību normatīvajos aktos par zāļu izplatīšanu noteiktajām labas izplatīšanas prakses prasībām.

Neatbilstības konstatētas 1 kontrolē (1 objektā), kurā konstatēts, ka nav:

- izstrādāts iekšējais normatīvais akts, kurā ir noteikta medikamentu uzglabāšanas kārtība un norīkota atbildīgā amatpersona;
- nodrošināts aprīkojums temperatūras mērīšanai un reģistrācijai.

Medicīnisko zinātnisko pētījumu veikšanas laboratorijas

2014. gadā veiktas 9 kontroles pie juridiskām personām, kurām nepieciešam atļauja I, II un III sarakstā iekļauto augu, vielu un zāļu izmantošana medicīniskiem un veterinārmedicīniskiem zinātniskiem pētījumiem, fizikālo un ķīmisko īpašību noteikšanai, kā arī apmācībai.

14. attēls. Medicīnisko zinātnisko pētījumu un apmācības veikšanas laboratorijās veikto kontroļu sadalījums.

Neatbilstības konstatētas 1 kontrolē (1 objektā):

- nav izstrādāts iekšējais normatīvais akts, kurā noteikta detalizēta I, II, III sarakstā iekļauto augu, vielu, zāļu un produktu aprites kārtība un norīkota atbildīgā persona;

- I, II un III sarakstā iekļauto augu, vielu, zāļu un produktu uzskaitē un ieraksti uzskaites žurnālā ir neatbilstoši;
- I, II un III sarakstā iekļauto augu, vielu, zāļu un produktu uzskaites kārtības paškontrolē neatbilst prasībām;
- nekvalitatīvo I, II un III sarakstā iekļauto augu, vielu, zāļu un produktu iznīcināšana nav izstrādāta atbilstoši regulējumam.

Prekursoru operatori

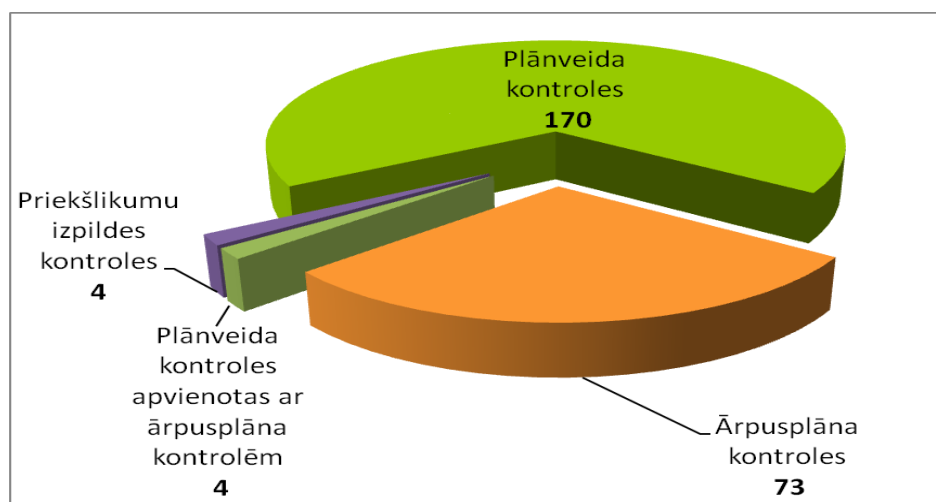
Veikta 1 prekursoru operatora kontrole, konstatēts, ka objekts pilnībā atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām.

Zāļu ražošanas uzņēmumi

Veikta 1 zāļu ražošanas uzņēmuma kontrole, kurā tika pārbaudīts zāļu marķēšanas protokols un preču pavadzīmes.

Zāļu reklāmas uzraudzība

Zāļu reklāmas uzraudzība tiek veikta visos zāļu izplatīšanas posmos, kā arī masu informācijas līdzekļos. Lai nodrošinātu uzraudzību, 2014. gadā tika veiktas 251 kontrole.

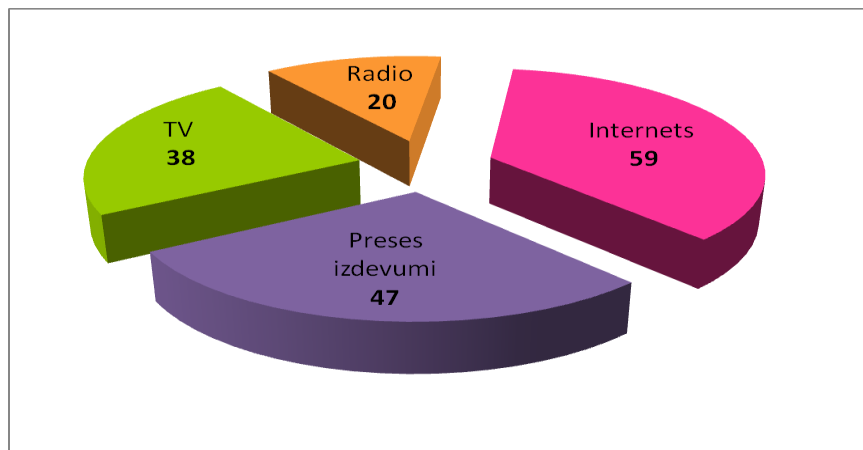

15. attēls. Zāļu reklāmas kontroļu sadalījums.

Zāļu reklāmas izplatīšanas uzraudzības nolūkā veiktas 174 plānveida kontroles, no kurām 51 (29%) kontrolē konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasībām.

Attiecībā uz objektiem, kuros veicama plānveida reklāmas uzraudzība, ir noteiktas zāļu reklāmas riska grupas, kurām nepieciešama pastiprināta uzraudzība un kontrole:

- pēc zāļu reklāmas mērķauditorijas (sabiedrībai paredzētā reklāma, speciālistiem paredzētā reklāma) - sabiedrībai paredzētā reklāma ietilpst augstāka riska grupā, jo sabiedrības locekļi atšķirībā no speciālistiem mazāk kritiski spēj izvērtēt sniegto informāciju par zālēm;
- pēc zāļu reklāmas mērķauditorijas auditorijas lieluma - zāļu reklāma, kas pieejama plašākai auditorijai (internets, televīzija un citi masu informācijas līdzekļi) ietilpst augstākā riska grupā.

16. attēls. Plānveida kontroļu sadalījums citos objektos, kuros izplata zāļu reklāmu.

Visbiežāk konstatētie zāļu reklamēšanas pārkāpumi ir:

- sabiedrībai paredzētajā zāļu reklāmā:
  - ✓ kurā nenorāda visu nepieciešamo informāciju par zāļu pareizu lietošanu;
  - ✓ kurā iekļautas atsauces uz zinātnieku, veselības aprūpes darbinieku vai tādu personu ieteikumiem, kuri savas popularitātes dēļ varētu veicināt zāļu lietošanu;
  - ✓ kura vērsta uz bērnu uzmanības piesaistīšanu,
- interneta vietnēs, kurās konstatē neregistrētu recepšu zāļu izplatīšanu,
- negodīga un maldinoša komercprakse - patērētājiem tiek izplatīta informācija piedēvējot produktam zālēm līdzvērtīgas īpašības.

Iesniegumu izskatīšana farmācijas jomā

Farmācijas jomā 2014. gadā izskatīti 92 iesniegumi no fiziskām un juridiskām personām. Pēc izvērtēšanas par pamatotiem tika atzīti 57 iesniegumi.

– 11 iesniegumi par zāļu izplatīšanu aptiekās un aptieku telpu neatbilstību. Iesniedzēji bija neapmierināti ar recepšu zāļu, tai skaitā neregistrēto zāļu, izsniegšanas kārtības neievērošanu, 1 gadījumā farmaceits izsniedzis nepareizās zāles. Pārbaudēs neapstiprinājās patērētāju iesniegumi par iespējami viltotu zāļu izplatīšanu. Tika izskatītas sūdzības par aptieku telpu neatbilstību normatīvo aktu prasībām un aptiekas telpu izmantošanu neatbilstoši iekšējās darba kārtības noteikumos noteiktajiem telpu izmantošanas nosacījumiem.

– 5 iesniegumi par zāļu, tajā skaitā kompensējamo zāļu cenām. Patērētāji izteica neapmierinātību par nepamatoti augstajām zāļu cenām. Saņemti arī iesniegumi par kompensējamo zāļu līdzmaksājuma piemērošanu neatbilstoši normatīvo aktu prasībām.

– 17 iesniegumi par kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto zāļu neesamību tirgū.

– 23 iesniegumi par zāļu reklāmas neatbilstību. Iesniegumos izteiktas pretenzijas, ka sabiedrībai izplatītie reklāmas materiāli nav noformēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, ka sabiedrībai tiek reklamētas recepšu zāles.

– 1 iesniegums par paralēli importēto zāļu neatbilstošu izplatīšanu.

2.6. Paaugstināta riska objektu uzraudzība

2.6.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Sestā darbības virziena kopīgais noteiktais darbības rezultāts: pieaug paaugstināta riska objektu īpatsvars, kur ievērotas higiēnas un epidemioloģiskās drošības prasības. Rezultatīvais rādītājs inspekciju ar ievērotām normatīvo aktu prasībām. Plānotais īpatsvars noteikts 68.5%, faktiski pārskata periodā tas sasniedza 59.7%.

Atbilstoši Inspekcijas 2014. gada uzraudzības darba plānam ieplānotais kontroļu skaits 2857, pārskata periodā veiktas 2800 plānveida kontroles, kas ir par 1.0% mazāk nekā plānots.

Lai nodrošinātu valsts uzraudzību un kontroli paaugstināta riska objektos, Inspekcija 2014. gadā veikusi 2800 plānveida kontroles un 167 kontroles pēc informācijas vai pieprasījuma saņemšanas (iedzīvotāju, juridisku personu iesniegumiem, citu iestāžu informācijas), papildus veiktas 827 priekšlikumu izpildes kontroles, kuru rezultātā laicīgi tika novērsti plānveida kontrolēs konstatētie normatīvo aktu prasību pārkāpumi.

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Paaugstināta riska objektu kontroles	Plānveida kontroļu skaits	2543	2857	2800
Pārbaudes pēc saņemtās informācijas vai pieprasījuma.	Pārbažu skaits	100% (228)	100%	100% (167)

8. tabula. 6. darbības virziena rezultatīvie rādītāji.

2.6.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.6.2.1. Sociālās aprūpes iestāžu kontrole aptverot visus uzraudzībā esošos objektus

Inspekcijas uzraudzībā 180 SAC, no kurām bērnu – 43. Prioritātes ietvaros 2014. gadā ieplānotas kontroles visās bērni sociālās aprūpes iestādēs, visās pieaugušo sociālās aprūpes iestādēs, ievērojot noteiktās reglamentējošās prasības un saņemot informāciju par neapmierinošu veselības aprūpi.

Inspekcija kopumā veica 173 plānveida kontroles SAI, t.sk. 41) plānveida kontroles bērnu SAI un 132 plānveida kontroles pieaugušo SAI.

Veiktas arī trīs bērnu sociālās aprūpes struktūrvienības (nodaļas), kuras izvietotas pieaugušo sociālās SAI un četras pieaugušo veselības aprūpes struktūrvienības, izvietotas bērnu SAI.

2014. gadā neatbilstības normatīvo aktu prasībām tika konstatētas 86 iestādēs jeb 65% pieaugušo SAI (2013.g. – 77%) un 28 jeb 66% bērnu SAI (2013.g. – 62%). Salīdzinājumā ar 2013.g. samazinājies plānveida kontroļu īpatsvars ar neatbilstībām par 12% pieaugušo SAI, un bērnu SAI par 4% .

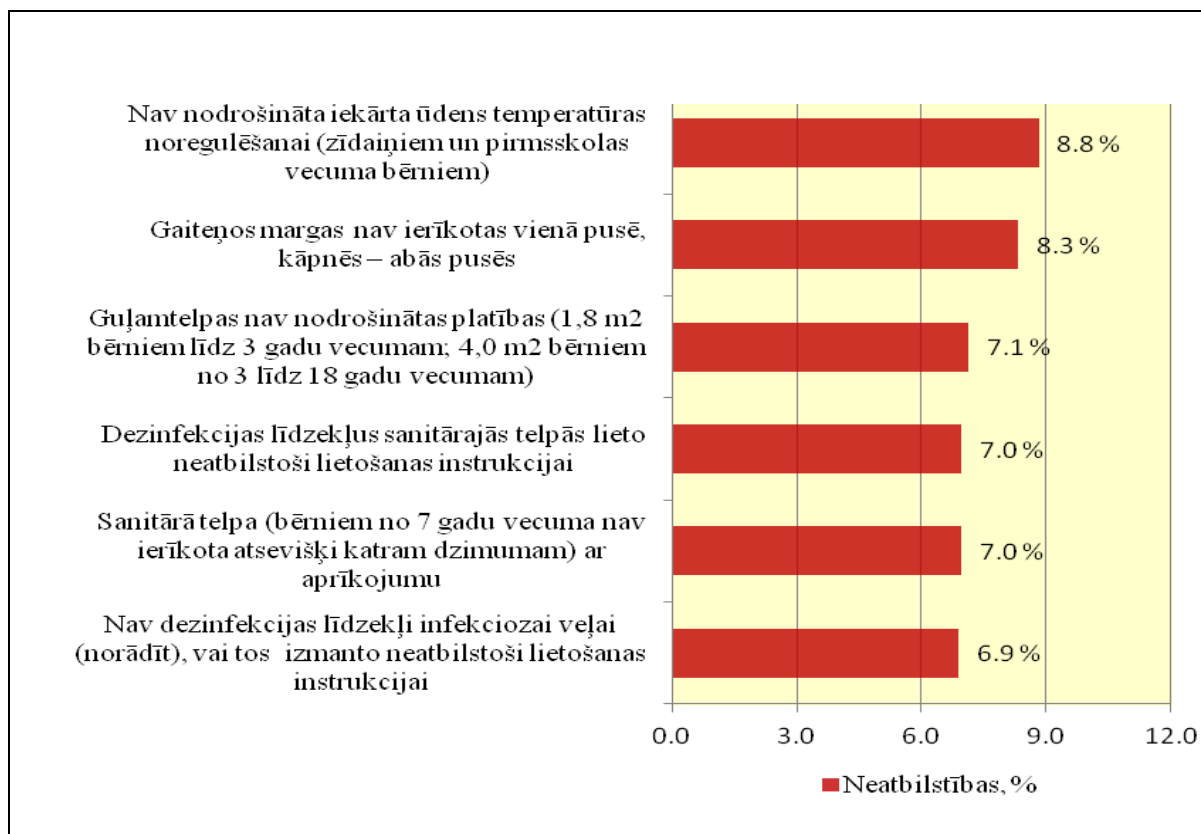
16 bērnu SAI un 23 pieaugušo SAI pēc priekšlikumu izpildes kontrolēm neatbilstības novērstas. Uz atskaites gada beigām 30 bērnu SAI un 68 pieaugušo SAI darbojas atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

2014. gadā Inspekcija saņēma 6 iesniegumus sabiedrības veselības jomā par neatbilstībām pieaugušo sociālās aprūpes iestādēs. Pieci iesniegumi pamatoti. Četros gadījumos norādītas neatbilstības par higiēnas noteikumu pārkāpumiem un dezinfekcijas, dezinfekcijas,

deratizācijas pakalpojumu sniegšanas kārtības neievērošanu (viens iesniegums). Vienā gadījumā minēta nelabvēlīga ietekme uz veselību un viens iesniegums par dežūrējošo māsu nepieciešamību SAI nakts stundās (iesniegums nepamatots). Visos gadījumos veiktas kontroles.

2014. gadā saņemti 2 ziņojumi par grupveida saslimšanas un pēc nepieciešamības ziņojumos minētajos objektos veiktas kontroles.

Bērnu sociālās aprūpes iestāžu kontrole

17. attēls. Biežāk konstatēto prasību neatbilstību īpatsvars bērnu sociālās aprūpes iestādēs (veiktajās 41 bērnu SAI un trīs struktūrvienībās plānveida kontrolēs) 2014. gadā.

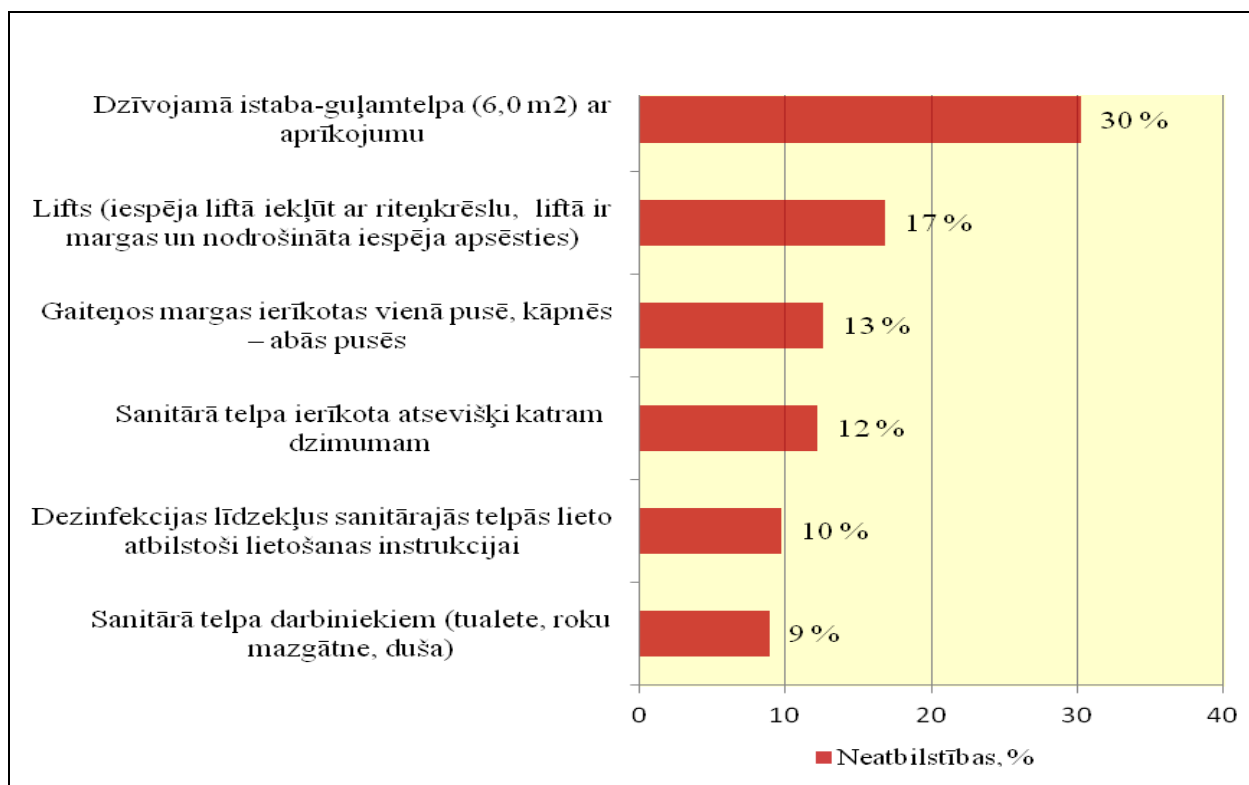
Samazinājies neatbilstību līmenis šādām prasībām:

- „Nodrošināta iekārta ūdens temperatūras noregulēšanai (zīdaiņiem un pirmsskolas vecuma bērniem)” - neatbilstību līmenis samazinājies no 18 % - 2013. gadā līdz 8,8% - 2014. gadā.
- „Guļamtelpu platības (1,8 m² bērniem līdz 3 gadu vecumam; 4,0 m² bērniem no 3 līdz 18 gadu vecumam)” - neatbilstību līmenis samazinājies no 12 % - 2013. gadā līdz 7 % - 2014. gadā.

Jāatzīmē, ka gads no gada pārsvarā vienai prasībai (*Personas medicīniskās grāmatiņas uzglabā kontroles institūcijai pieejamā vietā*) bērnu SAI ir liels neatbilstību līmenis (35%) - 15 iestādēs, (2013. g. 33% -14 iestādēs).

Pieaugušo sociālās aprūpes iestāžu kontrole

18. attēls. Biežāk konstatēto prasību neatbilstību īpatsvars pieaugušo sociālās aprūpes iestādēs 2014. gadā (veiktajās 132 pieaugušo SAI un četrās struktūrvienībās plānveida kontrolēs)

Visbiežāk konstatēts, ka netiek ievērota iemītniekam paredzētā minimālā platība dzīvojamā – guļamtelpā 30 % gadījumos no 129 prasības veiktajām kontrolēm. Bet salīdzinot ar 2013. gadu (45% gadījumos no 80 prasības veiktajām kontrolēm), neatbilstību līmenis ir strauji samazinājies. Pārējo biežāk konstatēto prasību neatbilstību līmenis salīdzinot ar 2013.g. kontroles rezultātiem mainījies nenozīmīgi.

Analoģiski bērnu SAI, jāatzīmē, ka daudz neatbilstību vienai prasībai (Personas medicīniskās grāmatiņas uzglabā kontroles institūcijai pieejamā vietā) pieaugušo SAI arī ir liels neatbilstību līmenis (23%) - 30 iestādēs, bet tomēr mazāk kā 2013. gadā (29% -22 iestādēs)

2.6.2.2. Izglītības un audzināšanas iestāžu kontrole – prioritāri pirmsskolas izglītības iestāžu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu, kontrole iestādēs, kurās iepriekš konstatētas neatbilstības un jaunizveidotās iestādes un pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju kontrole (izņemot – fizisko personu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju ārpus bērna dzīvesvietas)

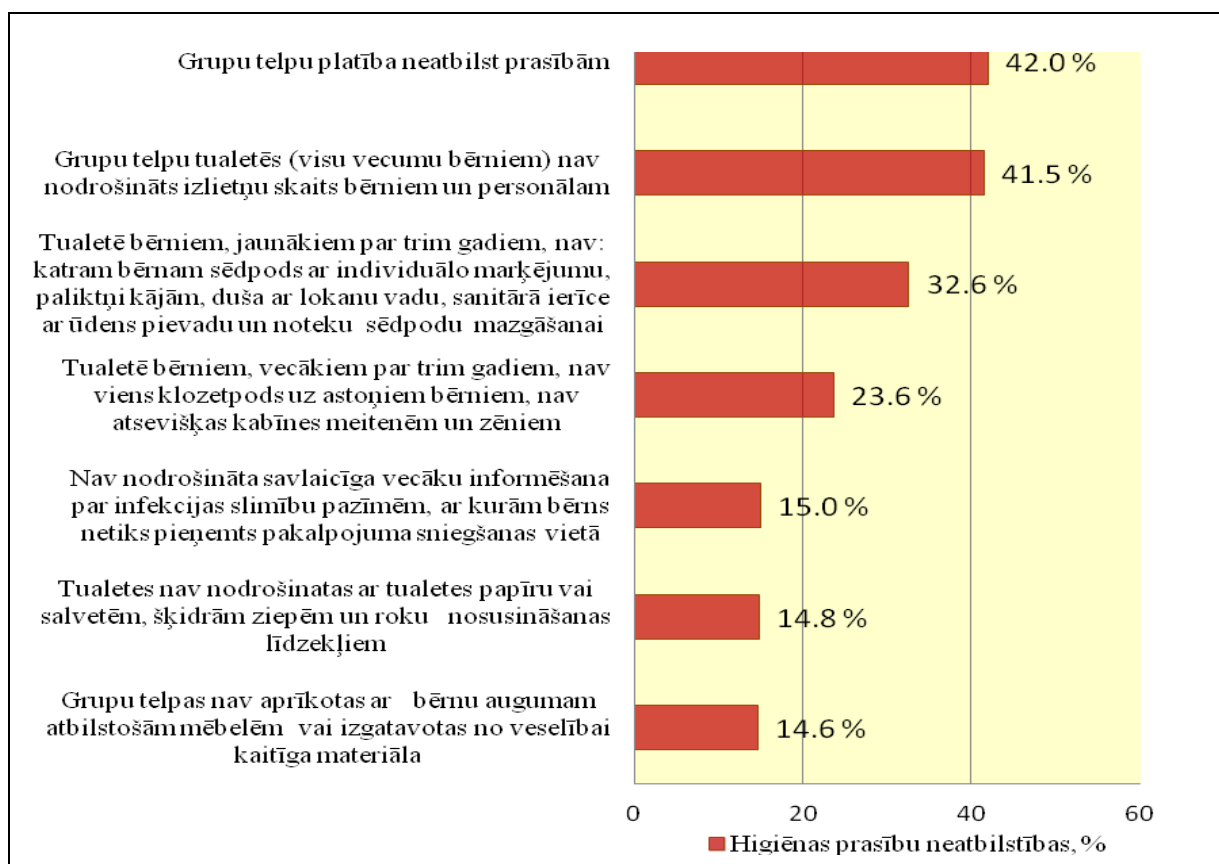
Inspekcijas uzraudzībā 790 pirmsskolas izglītības iestādes. 2014. gada plāns izpildīts par 97,4 %. Nav veiktas 17 plānotās kontroles jeb 2.5 % no plānotā. Inspekcija veica 651 plānveida kontroles pirmsskolas izglītības iestādēs (turpmāk – PII), neatbilstības normatīvo aktu prasībām konstatētas 542 plānveida kontrolēs, jeb 83% no veiktā plānveida kontroļu skaita. 111 objektā pēc priekšlikumu izpildes kontrolēm neatbilstības novērstas. Tātad uz atskaites gada beigām 220 PII objektos nav konstatētas vai ir novērstas neatbilstības. Minētajās PII pakalpojumus sniedz atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem plānveida kontroļu īpatsvars ar neatbilstībām strauji palielinājies, praktiski dubultojoties. Tas skaidrojams ar Ministru kabineta 17.09.2013. noteikumi Nr. 890 „Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un

izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu” prasību telpu platībām uz vienu bērnu un telpu aprīkojumu stāšanos spēkā.

2014. gadā kontroles tika veiktas arī vispārējās izglītības iestāžu struktūrvienībās (PII), kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu. Vispārējās izglītības iestāžu plānveida kontroļu laikā kontrolētas arī 220 struktūrvienībās (PII), kurās neatbilstības konstatētas 178 struktūrvienībās (81%).

Salīdzinot ar 2013. gadu, jāatzīmē, ka PII no biežāk konstatētajām neatbilstībām atkārtoti augsts neatbilstību līmenis saglabājies tikai vienai no prasībām – „Tualetē, kas paredzēta bērniem jaunākiem par trim gadiem: katram bērnam ir sēdpods ar individuālo marķējumu, ir paliktņi kājām (ja nepieciešams), duša ar lokanu vadu, sanitārā ierīce ar ūdens pievadu un noteku sēdpodu mazgāšanai”. Tā neatbilstību skaits šai prasībai 2014. gadā sasniedza 32,6 % salīdzinājumā ar 10,3 % 2013. gadā, kas saistīts ar jaunu prasību stāšanos spēkā no šī gada.

19. attēls. Biežāk konstatētas prasību neatbilstību īpatsvars pirmsskolas izglītības iestādēs (veiktajās 651 PII un 220 struktūrvienību plānveida kontrolēs) 2014. gadā.

2014. gadā Inspekcija veica uzraudzību juridisko personu iekārtotajos pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju objektos. Šāda tipa 14 objektos veiktas plānveida kontroles un visās konstatētas higiēnisko prasību neatbilstības. Biežāk konstatētās neatbilstības ir sekojošas: 11 gadījumos – tualetēs bērniem jaunākiem par trim gadiem nav nodrošināti sēdpodi ar individuālo marķējumu, nav paliktņus kājām (ja nepieciešams), nav dušas ar lokanu vadu, un sanitārās ierīces ar ūdens pievadu un noteku sēdpodu mazgāšanai; 10 gadījumos – grupu telpu tualetēs (visu vecumu bērniem) nav nodrošināta viena izlietne uz astoņiem bērniem un viena izlietne personālam; astoņos gadījumos - katram bērnam nav nodrošināti tīri divieļi (atsevišķi rokām un kājām) ar individuālo marķējumu un pakaramo, vai vienreizējās lietošanas divieļi; septiņos gadījumos – nav izstrādāts telpu mitrās uzkopšanas un dezinfekcijas plāns.

Ir izskatīti divi iesniegumi (pamatoti) par higiēnas prasību neatbilstībām. Izskatīšanai

pieprasīta papildinformācija, veikta kontrole, uzdots novērst neatbilstības.

2014. gadā saņemti 14 ziņojumi par grupveida saslimšanas gadījumiem paaugstināta riska objektos un pēc nepieciešamības ziņojumos minētajos objektos veiktas kontroles. Ziņojumi par grupveida saslimšanas gadījumiem saņemti par pirmsskolas izglītības iestādēm - 1 gadījums par saslimšanu ar jersiniozi (saslimuši 4 bērni); 2 gadījumi par saslimšanu ar gastroenterītu (saslimuši attiecīgi četri un septiņi bērni); 11 gadījumi par saslimšanu ar akūto zarnu infekciju (saslimušo skaits PII no 5 līdz 11 bērniem)

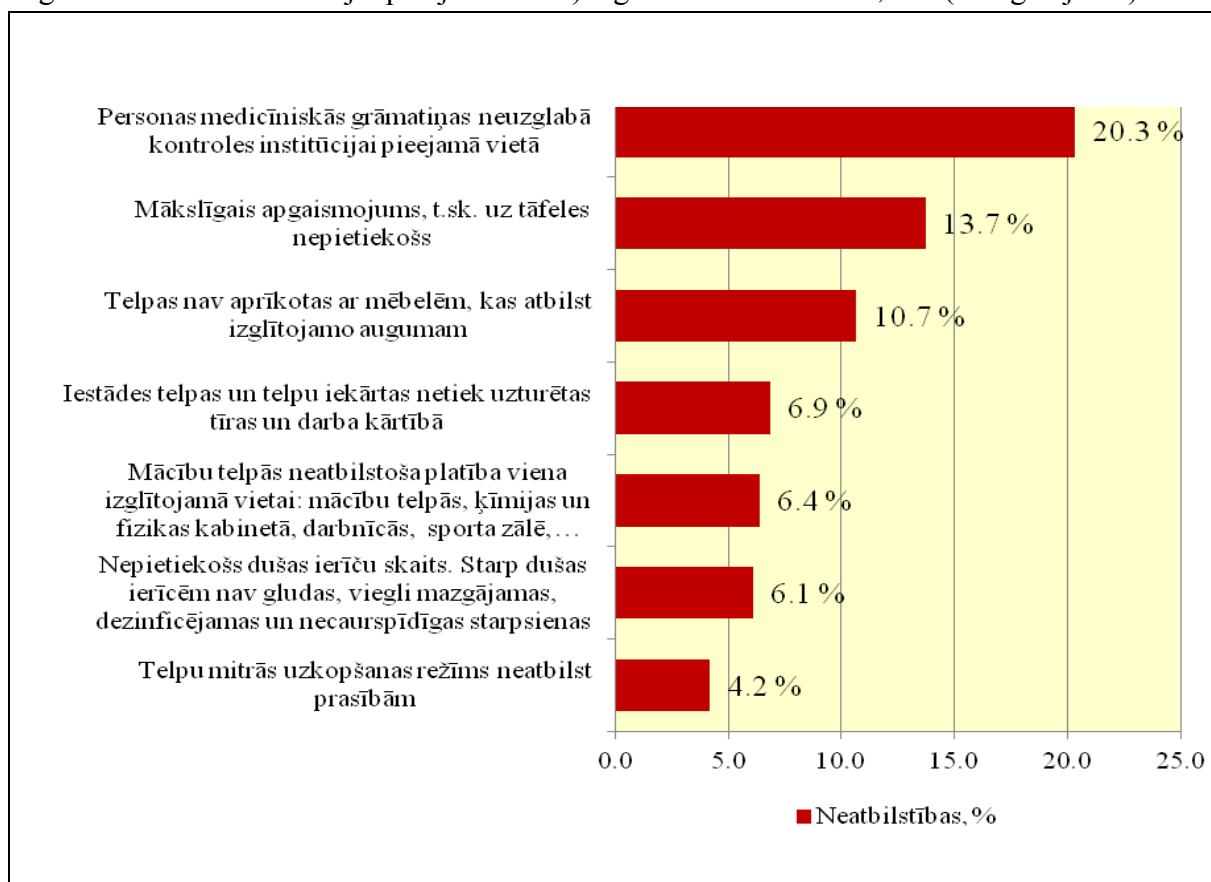
Saņemti 24 iesniegumi par neatbilstībām pirmsskolas izglītības iestādēs. Viens iesniegums pārsūtīts PVD, jo neatbilst Inspekcijas darbības profilam.

Viens iesniegums par pedikulozi (pamatots) un 22 iesniegumos norādītas neatbilstības par higiēnas noteikumu pārkāpumiem, no kurām 12 iesniegumi pēc PII veiktajām kontrolēm atzīti par pamatotiem.

2.6.2.3. Vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu kontrole

Inspekcijas uzraudzībā 825 skolas, 99 profesionālās izglītības iestādes. 2014. gadā Inspekcija veica 962 plānveida kontroles vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs - 93% no ieplānotajām. Neatbilstības normatīvo aktu prasībām konstatētas 517 plānveida kontrolēs jeb 54% no plānveida kontroļu skaita. Pēc veiktajām PIK kontrolēm neatbilstības novērstas 187 iestādēs. Rezultātā atskaites gadā 632 vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs tiek ievērotas visas reglamentējošo normatīvo aktu prasības.

2014. gadā vispārējās izglītības iestādēs konstatētajām neatbilstībām joprojām saglabājies augsts. Jāatzīmē arī, ka liels neatbilstību līmenis ir prasībai (Personas medicīniskās grāmatniņas uzglabā kontroles institūcijai pieejamā vietā) izglītības iestādēs - 20,3% (191 gadījumā).

20. attēls. Biežāk konstatētas prasību neatbilstību īpatsvars vispārējās izglītības iestādēs 2014. gadā.

Par vispārējās izglītības iestādēm saņemti trīs epidemiologu ziņojumi par grupveida

saslimšanas gadījumiem ar akūto zarnu infekciju. Visos gadījumos veiktas kontroles.

2014. gadā saņemti 14 iesniegumi par neatbilstībām vispārējās izglītības iestādēs, no tiem 6 iesniegumi pamatoti. Viens iesniegums pārsūtīts PVD (higiēnas noteikumu neatbilstības pārtikas aprītē). Inspekcijas visi izskatītie iesniegumi bija par higiēnas noteikumu neatbilstībām, visos gadījumos veiktas kontroles un uzdoti neatbilstību novēršanas termiņi.

2.6.2.4. Skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju uzraudzība objektos, kuros iepriekš konstatētas būtiskas neatbilstības, kontrole jaunizveidotos objektos un solāriju pakalpojumu kontrole, akcentējot uzmanību solāriju iekārtu atbilstībai

2014. gadā Inspekcijas uzraudzībā bija 2787 skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēji (jaukta tipa pakalpojumu uzņēmumi, frizētavas, kosmētiskie kabineti).

2014. gadā kontroles veiktas jaukta tipa pakalpojumu uzņēmumos, frizētavās un kosmētiskajos kabinetos, lai novērstu infekcijas slimību izplatīšanās draudus pakalpojumu saņēmēju vidū, akcentējot uzmanību jaunu objektu apsekošanā un objektiem, kuros iepriekš konstatētas neatbilstības higiēnas prasību ievērošanā. Kopumā tika veiktas 595 plānveida kontroles (2013. gadā – 464) un 297 priekšlikumu izpildes kontroles (2013. gadā – 232). 28% plānveidā kontrolēto objektu tika konstatētas neatbilstības saistībā ar epidemioloģiskās drošības jomu (darba instrumentu tīrīšana, dezinfekcija un sterilizācija), kas visbiežāk saistāms ar jauno pakalpojumu sniedzēju zināšanu trūkumu par esošo likumdošanu. Neatbilstību procentuālais īpatsvars epidemioloģiskās drošības jomā no 2012. gada ir atšķirīgs pa gadiem, bet pamatā nemainīgs. Negatīva tendence vērojama kosmētiskajos kabinetos – minimāli, bet tomēr palielinās neatbilstību skaits saistībā ar izmantoto daudzreizējās lietošanas instrumentu mazgāšanu un dezinficēšanu pēc katra klienta apkalpošanas (5% 2012. gadā un 7.8% 2014. gadā). Neliels situācijas uzlabojums vērojams frizētavās (t.sk. manikīra/ pedikīra pakalpojumi) ar prasību par lietoto darba instrumentu tīrīšanu, dezinfekciju un sterilizāciju – prasības ievērošana uzlabojusies par 2 procentpunktiem.

2014. gadā Inspekcijas uzraudzībā bija 156 solāriju studijas un 577 citi objekti, kuros solārija pakalpojums tiek piedāvāts kā blakus pakalpojums (piemēram, skaistumkopšanas salonos, sporta klubos, viesnīcās).

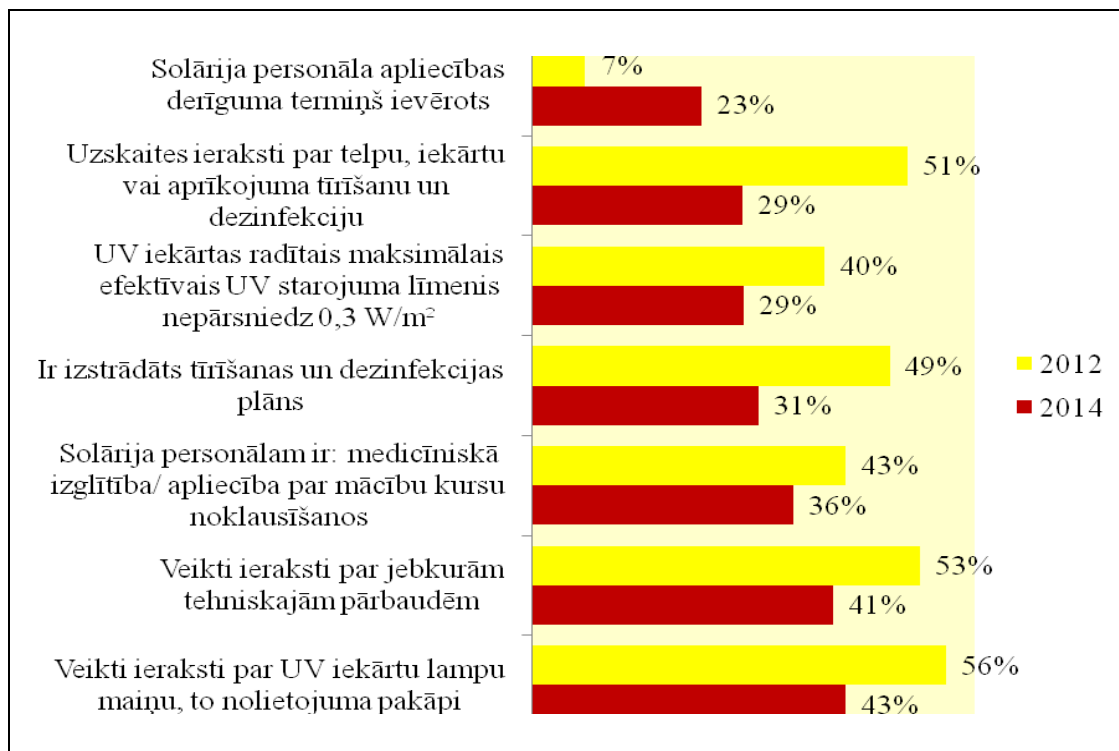
2014. gadā solāriju pakalpojumu sniedzēju kontrolēs akcents tika likts solāriju iekārtu atbilstības novērtēšanai, veicot dokumentācijas pārbaudi un UV starojuma līmeņa mērījumus šaubu gadījumā, kā arī veicot atkārtotu kontroli objektos, kuros iepriekš konstatētas neatbilstības un objektos, kuros kontrole vēl nav veikta.

Kopā tika veiktas 212 plānveida kontroles (2012. gadā – 198), no tām 73 plānveida kontroles veiktas solāriju studijās (2012. gadā – 42), bet 139 plānveida kontroles veiktas citos objektos, kur solārija pakalpojums tiek piedāvāts kā blakus pakalpojums. 166 objektos (78%) tika konstatētas dažādas neatbilstības normatīvo aktu prasībām, kas ir par 7% mazāk nekā 2012. gadā. Par nedrošiem solārija pakalpojuma sniedzējiem, kas rada riskus pakalpojumu saņēmēju veselībai, tika atzīts 31 objekts no 210 plānveidā kontrolētiem objektiem. Salīdzinot ar 2012. gadu, kopumā vērojama pozitīva tendence solāriju pakalpojumu sniegšanā, jo objektos konstatēto neatbilstību skaits samazinās (skat. 12. attēlu).

2014. gadā tika veiktas 136 priekšlikumu izpildes kontroles solārijos (2012. gadā 215 kontroles), lai pārliecinātos par kontrolēto veicamo pasākumu izpildi konstatēto pārkāpumu novēršanā. 75 objektos konstatētie pārkāpumi tika novērsti (66%), bet 36 objektos (32%) konstatētas atkārtotas neatbilstības, kas ir par 11 procentpunktiem mazāk nekā 2012. gadā.

UV starojuma līmenis ar rokas digitālo radiometru *Solarmeter*® tika mērīts lielākajā daļā apsektoto solārija iekārtu, bet daļā netika mērīts, pamatojoties uz inspicēšanas procesā iegūto apliecinājumu (iekārtas tehniskā dokumentācija, lampu ražotāja atbilstības deklarācija) par solārija iekārtas UV starojuma līmeņa atbilstību 0,3 W/m².

2014. gadā tika saņemtas 8 iedzīvotāju sūdzības par neatbilstošu solārija pakalpojumu sniegšanu (2013. gadā – 7). 4 iesniegtās sūdzības bija pamatotas (par neatbilstošām lampām un temperatūru, higiēnas noteikumu pārkāpumiem).

21. attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības % pēc plānveida kontroļu rezultātiem objektos, kuros sniedz solārija pakalpojumus, 2012. un 2014. gadā.

2.7. Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība

2.7.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

2014. gadā tika plānots sasniegt vismaz **70%** iedzīvotāju īpatsvara, kuri saņem drošu un kvalitatīvu dzeramo ūdeni, pārskata periodā šis īpatsvars ir sasniegts **84%** apmērā, salīdzinājumam 2013. gadā - 81% iedzīvotāju īpatsvara. Veiktais plānveida kontroļu skaits par 5% pārsniedz plānoto. Gan dzeramā ūdens, gan peldvietu ūdens kvalitātes monitoringi veikti plānotajā apjomā.

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Plānveida kontroles publiskās dzeramā ūdens apgādes uzņēmumos	Plānveida kontroļu skaits	670	491	516
Plānveida kontroles peldvietās	Plānveida kontroļu skaits	56	54	53

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Fizisko un juridisko personu sūdzību un iesniegumu izskatīšana par akustisko vai vides troksni, vibrāciju, elektromagnētisko lauku	Izskatīto iesniegumu skaits	100% (104)	100%	100% (86)
Dzeramā ūdens monitoringa nodrošināšana.	Laboratoriski testēto paraugu skaits	214	217	217
Peldvietu ūdens monitoringa nodrošināšana.	Laboratoriski testēto paraugu skaits	255	270	270

9. tabula. 7. darbības virziena rezultatīvie rādītāji.

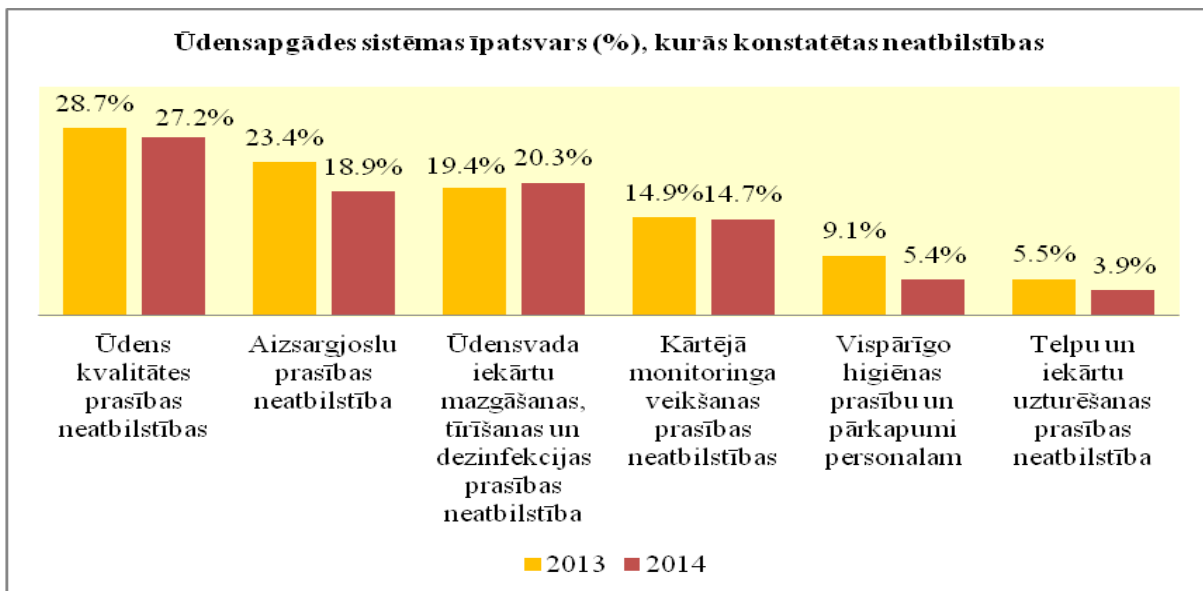
2.7.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.7.2.1. Ūdensapgādes sistēmu kontrole, ievērojot īpašo normu piešķiruma beigu termiņus 2014.gadā un iepriekšējā periodā kontrolēs konstatētās neatbilstības, t.sk. dzeramā ūdens kvalitātes neatbilstības auditmonitoringa ietvaros

Inspekcijas uzraudzībā ir 1316 ūdens apgādes sistēmas. 2014. gadā uzraudzības prioritāšu ietvaros tika pievērsta pastiprināta uzmanība ūdensapgādes sistēmām, kurām 2014. gadā ir otrā un trešā piešķiruma beigu termiņš, kā arī sistēmām, kurām iepriekšējo divu gadu laikā plānveida kontrolēs konstatētās neatbilstības. Izvēloties kontrolējamus objektus tika ņemti vērā arī auditmonitoringā konstatētie dzeramā ūdens robežvērtību pārsniegumi.

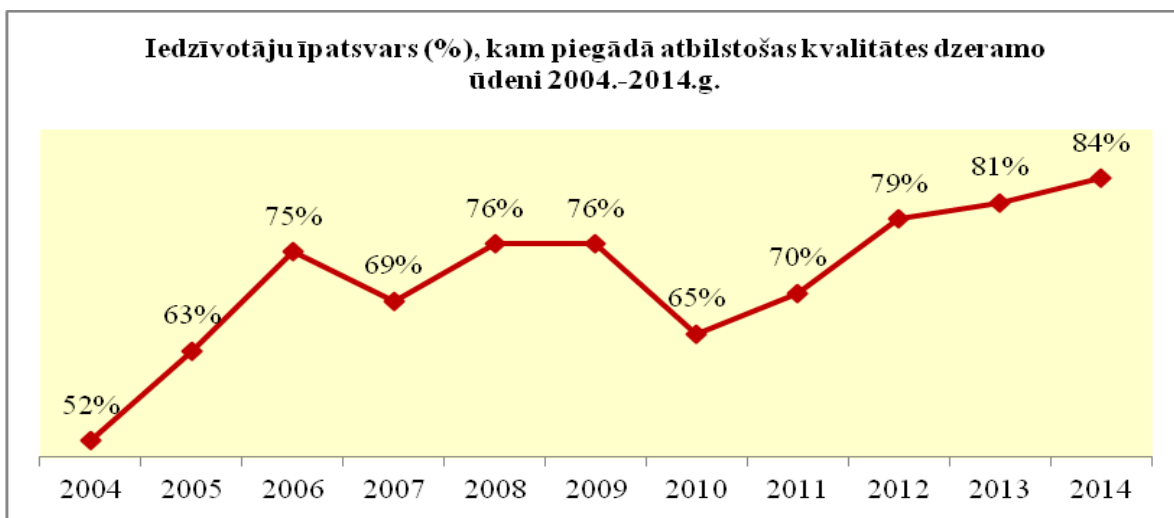
2014. gadā Inspekcija veica 516 plānveida kontroles publiskajos dzeramā ūdens apgādes (turpmāk – ŪAS) objektos, kas ir par 5% vairāk nekā tika ieplānots. Plānveida kontroles gaitā konstatēts, ka 46,3% no visām kontrolētajām sistēmām (239 ŪAS) pilnībā atbilst normatīvu prasībām, bet 51,9% (268 ŪAS) atbilst normatīvu prasībām, tomēr konstatētas neatbilstības atsevišķu prasību izpildē. 2013.gadā šie rādītāji bija attiecīgi 43,7% un 55,1%. Savukārt, 6 ūdensapgādes sistēmas, jeb 1,2%, tika atzītas par noteikumu prasību neatbilstošām. Vienā ŪAS tika konstatētas vidēji trīs dažādas neatbilstības. Kā visbiežākie neatbilstību iemesli 2014. gadā konstatēta ūdens kvalitātes neatbilstība (27,2%), neatbilstības ūdensvada iekārtu mazgāšanas, tīrīšanas un dezinfekcijas prasībās (20,3%), kā arī neatbilstības aizsargjoslu prasību ievērošanā (18,9%).

2014. gadā Inspekcija veica 53 priekšlikumu izpildes kontroli, pēc kurām 32 ūdensapgādes sistēmas atzītas par pilnībā atbilstošām un 20 objekti atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām, tomēr konstatētas neatbilstības atsevišķu prasību izpildē.

22. attēls. Ūdensapgādes sistēmas īpatsvars (%), kurās konstatētas neatbilstības

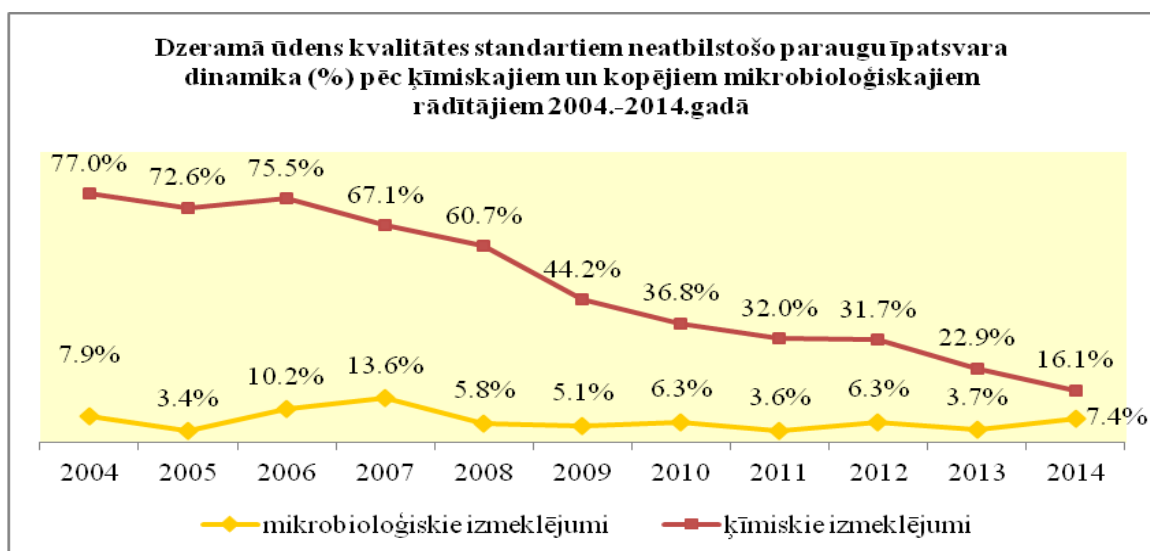
2014. gadā valsts auditmonitoringa ietvaros dzeramā ūdens kvalitāte tika laboratoriski pārbaudīta Latvijas 169 centralizētās ūdensapgādes sistēmas 217 punktos. Apkopojot 2014. gada auditmonitoringa rezultātus, secināts, ka normatīviem atbilstošu dzeramo ūdeni saņem lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju, respektīvi - 84 %. Kopš 2010. gada stabili pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kam piegādātais ūdens atbilst nekaitīguma un kvalitātes prasībām.

23. attēls. Iedzīvotāju īpatsvars (%), kam piegādā atbilstošas kvalitātes dzeramo ūdeni 2004. - 2014. gadā

Pēc 2014. gada auditmonitoringa rezultātiem redzams, ka ir samazinājusies ķīmiskās kvalitātes rādītāju neatbilstība no 22,9% 2013.gadā līdz 16,2%. Jāņem vērā, ka 2014. gadā tika realizēts ūdenssaimniecības projekts republikas nozīmes pilsētā Jelgavā, kā rezultātā pilsētas ūdensapgādes sistēmā tika panākta noteikumiem atbilstoša dzeramā ūdens kvalitāte, kas varētu būt ietekmējis ķīmisko kvalitātes rādītāju uzlabošanos 2014. gadā. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu palielinājies paraugu skaits, kuros konstatēts mikrobioloģisko rādītāju pārsniegums no 3,7% līdz 7,4%. Analizējot izmeklēto ūdens paraugu neatbilstības dinamiku ilgākā laika periodā, jāatzīmē, ka kopš 2004. gada turpinās dzeramā ūdens vērojama ķīmiskās kvalitātes uzlabošana. Attiecībā uz ūdens mikrobioloģiskajiem rādītājiem vairākus gadus neatbilstošie paraugi svārstās 5,0% -7% robežās.

24.attēls. Dzeramā ūdens kvalitātes standartiem neatbilstošo paraugu īpatsvara dinamika (%) pēc ķīmiskajiem un kopējiem mikrobioloģiskajiem rādītājiem 2004.-2014.gadā

Atzinumi par dzeramā ūdens īpašo normu piemērošanu 2014. gadā izsniegti 21 ūdensapgādes sistēmai, kas ir uz pusi mazāk kā 2013. gadā, kad atzinumi izsniegti 53 ūdensapgādes sistēmām. Uz 2014. gada 31. decembri spēkā esošas īpašās normas bija noteiktas 122 ūdensapgādes sistēmām, no kurām 32,8% (40) īpašās normas piešķirtas pirmo reizi, mazāk kā pusei – 41% (50) otro reizi, bet 26,2% (32) – trešo reizi. 2014. gadā īpašo normu piemērošanas termiņš beidzās 74 ŪAS, no kurām 36,4% (27) tas bija noteikts beidzamo – trešo reizi.

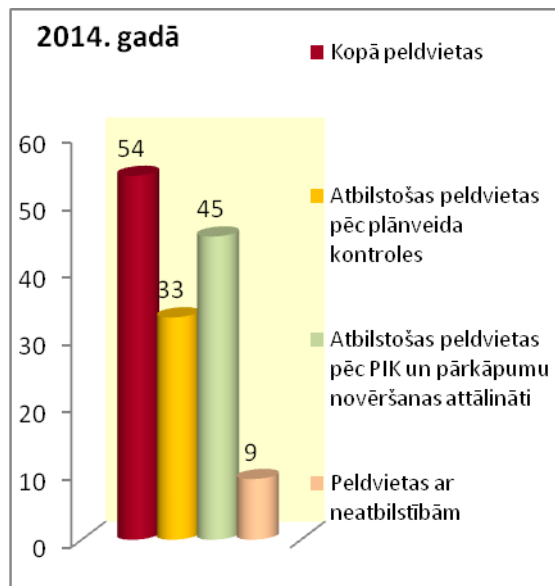
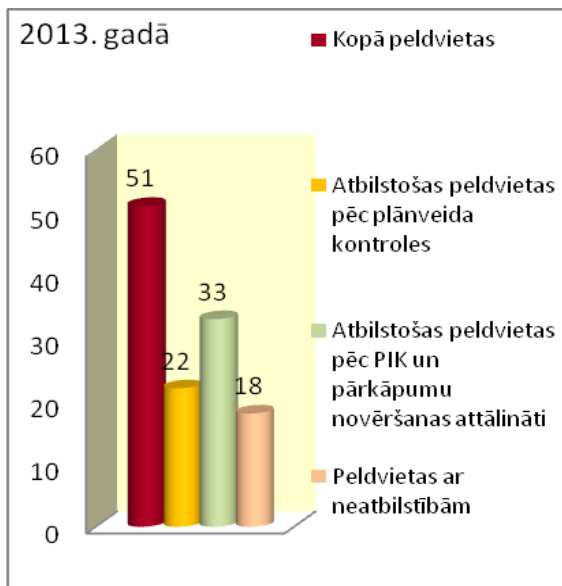
2014. gadā saņemti 26 iesniegumi no iedzīvotājiem, no kuriem lielākā daļa - 23 iesniegumi attiecās uz neapmierinošu dzeramā ūdens kvalitāti, bet trīs no tiem bija saistīti ar ūdens urbuma apsaimniekošanu saistītām problēmām. Visi saņemtie iesniegumi tika atzīti par pamatotiem, kopumā to izskatīšanai tika veiktas 20 kontroles un paņemti 15 ūdens paraugi.

2.7.2.2. Peldvietu, kurām 2013. gada peldsezonā plānveida kontrolēs konstatētas neatbilstības; no jauna izveidotās peldvietas 2014. gadā. kontrole

2014. gadā Inspekcijas uzraudzībā bija 54 valsts oficiāli atzītas peldvietas, kurās uzraudzības programmas ietvaros tika veiktas kontroles, kā arī veikts ūdens kvalitātes monitorings. 2014. gada peldsezonā Inspekcija kopā veikusi 65 peldvietu apsekojumus, lai izvērtētu, kā tiek ievērotas prasības, kas peldvietām izvirzītas MK noteikumos. Veiktas 53 peldvietu plānveida kontroles, tai skaitā no jauna izveidotajās 3 peldvietās un peldvietās, kurās iepriekšējā peldsezonā plānveida kontrolēs tika konstatētas neatbilstības. 12 peldvietās tika veiktas atkārtotas kontroles priekšlikumu izpildes pārbaudei.

2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, bija lielāks skaits peldvietu, kurās pirmreizēji apsekojot peldvietu plānveida kontrolē netika konstatēti nekādi pārkāpumi – 61%. Pēc priekšlikumu izpildes kontroles (10 peldvietas) un pārkāpumu novēršanas attālināti (2 peldvietas) bez neatbilstībām kopā bija 83% no visām peldvietām (45 peldvietas).

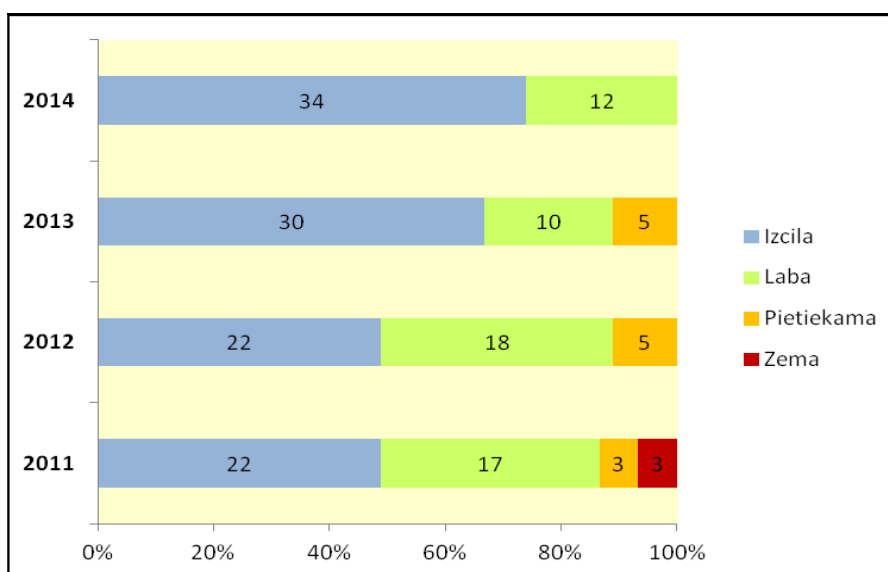

25. attēls. Kopējais peldvietu atbilstības statuss pēc 2014. gada peld sezonā veiktajām pārbaudēm salīdzinājumā ar 2013. gadu.

Tāpat kā iepriekšējos gados, visvairāk peldvietu apsaimniekotājiem tika norādītas nepilnības saistībā ar peldvietās izvietoto informāciju – 62% gadījumu no visiem pārkāpumiem. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, vairāk ir konstatēto pārkāpumu, kas saistīti ar peldvietu uzturēšanas un higiēnas prasību neievērošanu – 32% no visiem pārkāpumiem (2013. gadā - 5%). Biežākais pārkāpums minētajā prasību grupā – nav peldvietas norobežojums ar bojām.

Peld sezonā monitoringa programmas ietvaros tika paņemti 270 ūdens paraugi. Ieteikums nepeldēties mikrobioloģiskā piesārņojuma dēļ tika noteikts 1 reizi Dubultu pludmales peldvietā, savukārt peldēšanās aizliegums mikrobioloģiskā piesārņojuma dēļ tika noteikts Bābelītes ezerā Rīgā.

Visu peldvietu ilglaicīgā kvalitāte pēc 2011. - 2014. gada peld sezonu datiem atbilst obligātajām kvalitātes prasībām. Nevienai no peldvietām netika noteikta ne pietiekama, ne zema kvalitāte. Kopumā peldvietu īpatsvars atbilstoši peldūdens kvalitātes ilgtermiņa novērtējuma kategorijām ir – 74% izcila, 26% laba. Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem, ūdens kvalitāte pakāpeniski uzlabojas.

26. attēls. Peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes dinamika 2011. – 2014. gads.

2.7.2.3. Publisko pakalpojumu sniegšana, par 5% punktiem palielinot maksas pakalpojumu īpatsvaru.

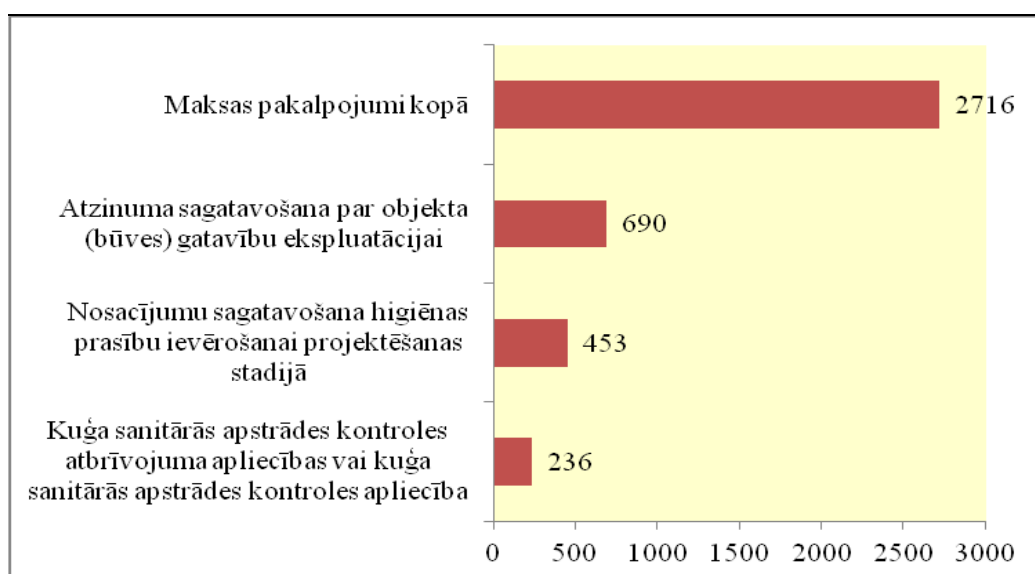
Veselības inspekcija pēc juridiskas vai fiziskas personas pieprasījuma, ņemot vērā ārējo normatīvo aktu prasības un vispārējās higiēnas normas sniedz publiskos pakalpojumus - higiēnisko novērtēšanu būvniecības jomā, objektu, pakalpojumu, vides faktoru (troksnis, elektromagnētiskais starojums, ūdens kvalitāte) un atsevišķu grupu nepārtikas produktu higiēnisko novērtēšanu.

Inspekcijas sniegto publisko pakalpojumu būtība ir izvērtēt iespējas sabiedrībai nodrošināt drošu un nekaitīgu dzīves un darba vidi. Veicot objektu un testēšanai pakļauto parametru izvērtēšanu no higiēnas viedokļa, tiek ņemtas vērā ārējo normatīvo aktu prasības, kā arī labas prakses higiēnas nosacījumus un rekomendācijas nozarēs, kurās pašlaik nav izstrādāti ārējie normatīvie akti. Inspekcija nepieņem lēmumus un neizdod dokumentus par darbības atļaušanu vai aizliegšanu, bet gan tikai sagatavo atzinumus ar slēdzieniem, kuri nepieciešami lēmumu pieņemšanas institūcijām (pašvaldībām u.c.).

Kopumā 2014. gadā sagatavoti vairāk kā 8000 dažādi dokumenti (atzinumi, novērtējumi, nosacījumi, saskaņotas programmas) higiēnas novērtēšanas jomā. No tiem atzinumi – 4690. Prioritāte – maksas pakalpojumu īpatsvara pieaugums par 5% punktiem. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, vērojama tendence palielināties par maksu izsniegto atzinumu īpatsvaram no 47% 2013. gadā līdz 53% 2014. gadā

Analizējot sniegtos publiskos pakalpojumus Inspekcijas reģionālo kontroļu nodaļu griezumā, vērojams nevienmērīgs sniegto maksas pakalpojumu īpatsvars. Kurzeme – 63%; Latgale 44%; Rīga 60%; Vidzeme 43%, Zemgale 37%. Kurzemē un Rīgā lielāku maksas pakalpojumu īpatsvaru nosaka fakts, ka šajos reģionos tiek izsniegtas Kuģa sanitārās apstrādes kontroles atbrīvojuma apliecības vai kuģa sanitārās apstrādes kontroles apliecības, savukārt Latgales reģionā maksas pakalpojumu īpatsvaru palielina publiskais pakalpojums - dzeramā ūdens paraugu ņemšana ārpus valsts monitoringa ietvara.

Pašu ieņēmumu vairākumu veido trīs atzinumu veidi - Nosacījumu sagatavošana higiēnas prasību ievērošanai projektēšanas stadijā; Atzinuma sagatavošana par objekta (būves) gatavību ekspluatācijai; Kuģa sanitārās apstrādes kontroles atbrīvojuma apliecības vai kuģa sanitārās apstrādes kontroles apliecības izsniegšana (skat. 27. attēlu).

27. attēls. Pelnošāko maksas pakalpojumu atzinumu skaits .

Jāatzīmē, ka līdz 2014. gada 1. oktobrim minētie atzinumi maksas pakalpojumu statusā iekļūst tikai un vienīgi brīvprātīga pieprasījuma gadījumā, izņemot sabiedriski nozīmīgas būves, kuru īpatsvars kopējā atzinumu apjomā ir mazs.

Nevar noliegt, ka būvniecības aktivitāte lielā mērā ir atkarīga no attiecīgā reģiona ekonomiskās izaugsmes, tomēr lielu lomu ir arī Inspekcijas reģionālo kontroļu nodaļu speciālistu spējai sevi pierādīt kā labus padomdevējus vietējām pašvaldībām higiēnas jautājumos būvniecība jomā.

2.8. Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība

2.8.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Noteiktais rezultatīvais rādītājs - veikta normatīvo aktu prasību izpilde uzņēmumos, kas nodarbojas ar ķīmisko vielu, ķīmisko produktu un kosmētikas līdzekļu izvietošanu Latvijas tirgū (inspekciju skaits). Pārskata periodā bija iepļānots veikt 425 kontroles uzņēmumos, faktiski veiktas 339, kas ir par 20 % mazāk. Kontroļu skaita samazinājums radies saistībā ar Administratīvā sloga samazināšanas programmu uzņēmējiem, kas radījusi iespēju uzņēmējiem iesniegt kontrolei nepieciešamos dokumentus Inspekcijai elektroniski. 2014. gadā aptuveni 140 kontroles notikušas bez uzņēmēju fiziskas klātbūtnes: inspektori, pamatojoties uz informāciju atsūtītajos dokumentos, ir izvērtējuši ķīmisko maisījumu klasifikācijas un līdz ar to arī šo maisījumu marķējuma un drošības datu lapu atbilstību prasībām; kosmētikas līdzekļa lietas dokumentu un labotu kosmētikas līdzekļu marķējumu atbilstību. Uzņēmums, pēc saņemtās informācijas izvērtēšanas, rakstiski saņem ziņu vai kontrolei atlasītie produkti atbilst vai neatbilst prasībām. Šāda veida kontroles Inspekcijas uzraudzības datu sistēmā pagaidām nav iespējams iekļaut kā kontroles vai izdalīt no elektroniskās dokumentu aprites skaitļiem.

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2012.gadā	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Normatīvo aktu prasību ievērošanas kontrole un uzraudzība ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu tirdzniecībā un kosmētikas līdzekļu drošuma jomā Latvijas Republikas vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības objektos (uzņēmumos), t.sk.:					
Ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu tirdzniecībā	plānveida kontroļu skaits ķīmisko vielu/maisījumu tirdzniecības uzņēmumos (plānveidā kontrolēto uzņēmumu skaits)	249	182	145	183 (183)
	kontrolēto ķīmisko produktu skaits	1272	873	725	886
Kosmētikas līdzekļu drošuma jomā	plānveida kontroļu skaits kosmētikas līdzekļu tirdzniecības uzņēmumos (plānveidā kontrolēto uzņēmumu skaits)	257	168	145	181 (170)
	kontrolēto kosmētikas līdzekļu skaits	1289	830	725	825

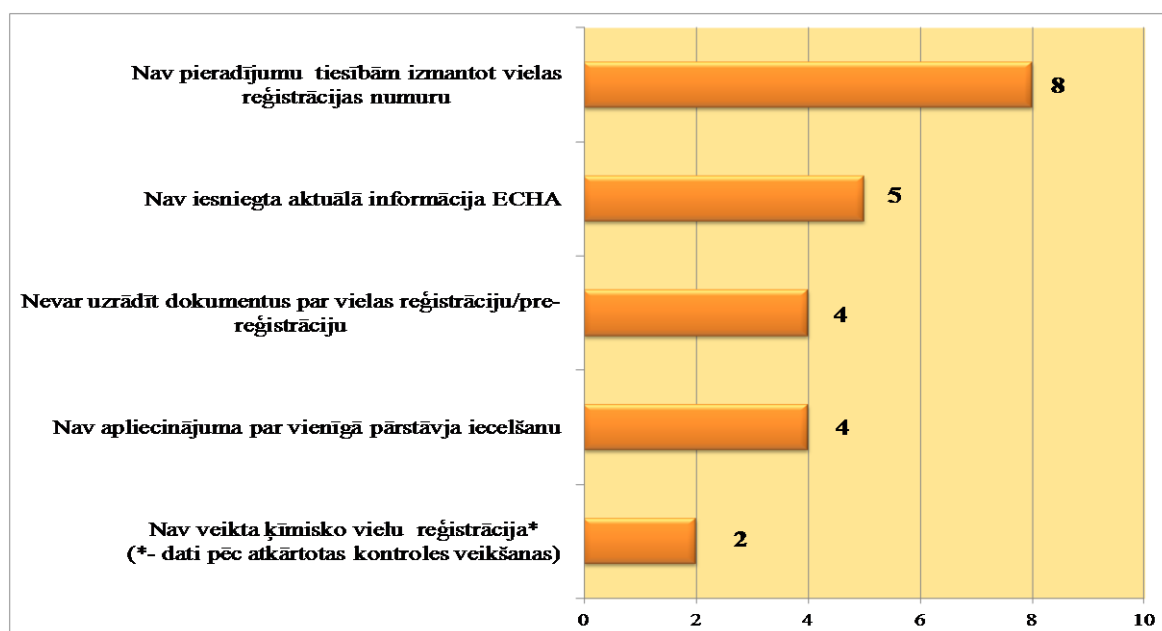
10. tabula. Rezultatīvie rādītāji par 8. darbības virzienu.

2.8.2. Uzraudzības prioritātes 2014. gadā

2.8.2.1. Kontroles ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu tirdzniecībā – REACH regulā noteikto prasību un Klasificēšanas, marķēšanas regulas prasību kontrole

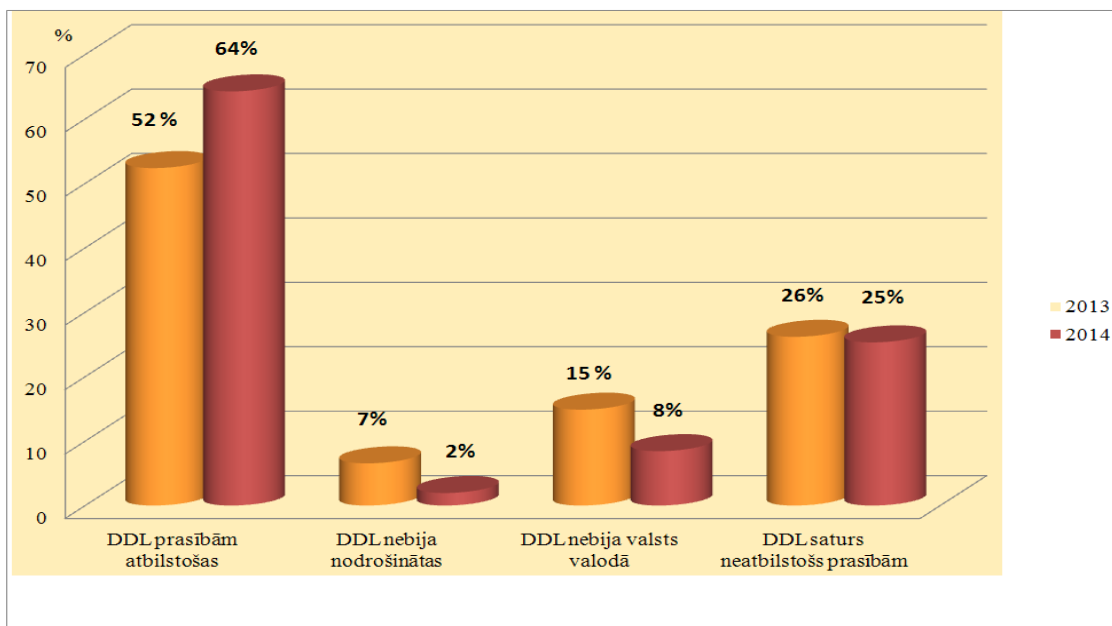
Lai uzraudzītu, kā tiek īstenotas REACH regulā noteiktās prasības „nav datu, nav tirgus un Klasificēšanas, marķēšanas regulas prasības, 2014. gadā veiktas 183 plānveida kontroles, visās kontrolēs kopumā pārbaudīti 886 ķīmiskie maisījumi un ķīmiskās vielas.

Inspekcija piedalījās Eiropas ķīmisko vielu aģentūras (ECHA) Foruma organizētajā REACH-EN-FORCE-3 (turpmāk- REF-3) uzraudzības projekta otrajā posmā. Šis projekts bija 2013. gada projekta REF-3 turpinājums, kura mērķis bija kontrolēt kā tiek pildītas ķīmisko vielu/ķīmisko maisījumu ražotājiem, importētājiem un vienīgajiem pārstāvjiem REACH regulā noteiktās prasības, kā arī veikt kontroles pie importējošiem pakārtotiem lietotājiem, lai iegūtu informāciju par tos pārstāvošiem vienīgajiem pārstāvjiem citās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Iegūtā informācija par vienīgo pārstāvi citā Eiropas Savienības dalībvalstī tika nosūtīta kontrolei attiecīgās dalībvalsts kontroles iestādei. REF-3 projekta ietvaros tika kontrolētas 49 ķīmiskās vielas 14 uzņēmumos. Pirmās kontroles laikā no visiem kontrolētajiem uzņēmumiem visu nepieciešamo informāciju varēja uzrādīt tikai divi uzņēmumi. Daudzi uzņēmumi, kuri importē vielas, pirmās kontroles laikā nevarēja uzrādīt dokumentārus pierādījumus, ka to importētām vielām ir nominēti vienīgie pārstāvji citās Eiropas Savienības dalībvalstīs un līdz ar to Latvijas uzņēmumam nav jāveic šo vielu reģistrācija. Lielākai daļai no kontrolētajiem uzņēmumiem pirmās kontroles laikā nebija pierādījumu par tiesībām izmantot konkrētās ķīmiskās vielas reģistrācijas numurus. Projekta laikā tika konstatēts, ka lielākā daļa no kontrolētām ķīmiskām vielām bija reģistrētas saskaņā ar REACH regulas prasībām, taču divi uzņēmumi importētās vielas nebija reģistrējuši, tāpēc ķīmisko vielu imports tika pārtraukts. Ķīmisko vielu importētāji arī nebija aktualizējuši informāciju ECHA uzturētajā datu bāzē par importēto vielu apjomiem, uzņēmuma statusa maiņu un provizoriski reģistrētas vielas importa izbeigšanu.

28. attēls. Objektu, kuros REF-3 projekta ietvaros konstatētas neatbilstības REACH regulā noteiktām prasībām ķīmisko vielu reģistrācijai, skaits 2014. gadā.

2014. gadā veicot kontroles ķīmisko vielu vai ķīmisko maisījumu vairumtirdzniecības uzņēmumos kopskaitā 576 produktiem tika pārbaudītas REACH regulā noteiktās prasības drošības datu lapām, 140 produktiem (24%) tika konstatētas neatbilstības. Kopumā, salīdzinot ar 2013. gadu situācija ir nedaudz uzlabojusies. Tikai trīs uzņēmumi (2% no kontrolētajiem uzņēmumiem) nebija izpildījuši REACH regulā noteiktos pienākumus nodot informāciju par ķīmisko vielu vai ķīmisko maisījumu bīstamību un pasākumiem veselības risku samazināšanai saviem klientiem – profesionālajiem lietotājiem; uzņēmuma tirgū piedāvātajām bīstamajām ķīmiskajām vielām un bīstamajiem ķīmiskajiem maisījumiem nebija nodrošinātas drošības datu lapas – informācijas nesējs par riskiem un to samazināšanas pasākumiem, samazinājies arī to uzņēmumu skaits, kuri nevarēja uzrādīt drošības datu lapas valodā (skatīt attēlā Nr. 27).

29. attēls. REACH regulā noteikto prasību informācijas nodošanai ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu izplatīšanas ķēdē izpilde 2013. gadā un 2014. gadā, objektu īpatsvars % (DDL – drošības datu lapas)

2014. gadā visi kontrolētie ķīmiskie maisījumi bija klasificēti atbilstoši prasībām.

2.8.2.2. *Specifisko prasību noteiktai ķīmisko maisījumu grupai kontroles*

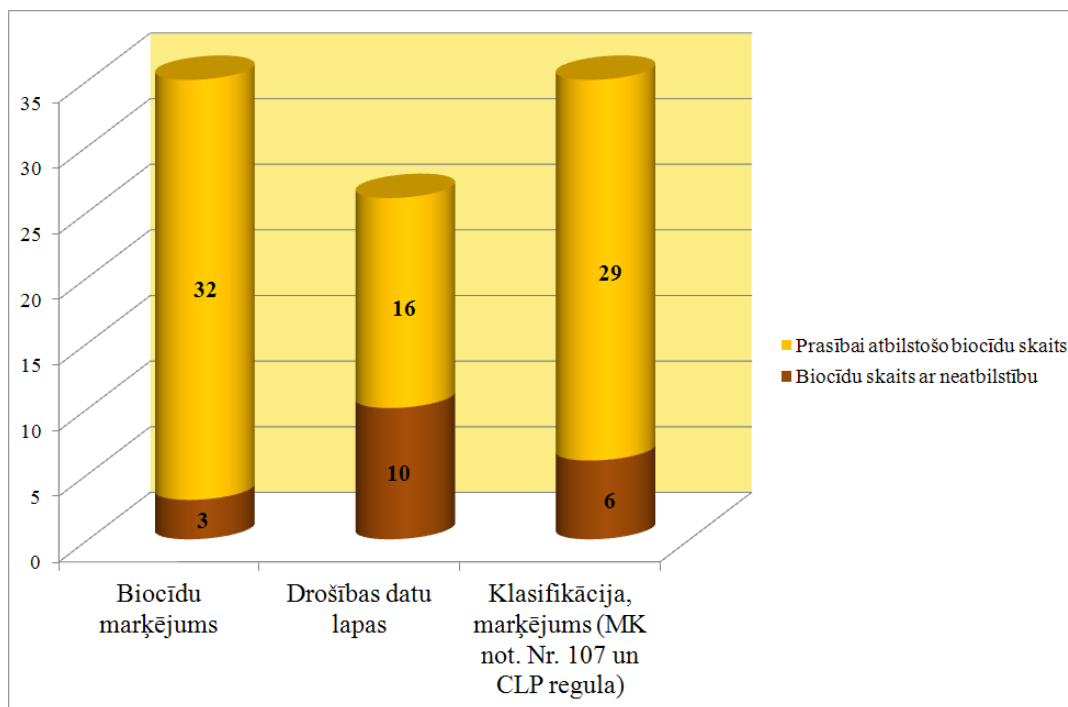
Lai īstenotu Eiropas Savienības mērķi samazināt nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēka veselību, ko var radīt noteiktu ķīmisko maisījumu grupas, 2014. gadā tika kontrolēti, kā tiek ievērotas šīm produktu grupām noteiktās specifiskās prasības:

- kā prioritāte tika izvirzīta biocīdu kontrole Latvijas tirgū, jo spēkā stājās jauni aktīvo vielu aizliegumi un bija nepieciešams turpināt kontrolēt aktīvo vielu reģistrācijas un lietošanas atļauju saņemšanas kontroli;
- tika turpinātas arī mazgāšanas līdzekļu un gaistošo organisko savienojumu (turpmāk tekstā – GOS) saturošo maisījumu kontroles Latvijas tirgū.

Biocīdu kontroles projekta ietvaros inspektori kontrolēja aktīvo vielu aizliegumu lietošanai noteiktos biocīdu veidos izpildi, prasības biocīdu un aktīvo vielu reģistrācijai, lietošanas atļauju saņemšanai, kā arī atļauju saņemšanai LVĢMC savstarpējās atzišanas procesā. Kontrolēs konstatēts, ka visiem biocīdiem, kuriem saskaņā ar normatīvo aktu prasībām bija nepieciešams saņemt biocīda inventarizācijas numuru, tie bija saņemti. Kontrolēto biocīdu sastāvā nebija aktīvās vielas, kas saskaņā ar Regulas Nr. 528/2012 un Noteikumu Nr. 628

prasībām vairs nav atļauts izmantot. No 35 kontrolētiem biocīdiem tikai pieciem (14%) bija nepieciešams saņemt lietošanas atļauju vai saņemt atļauju savstarpējas atzīšanas procesā LVĢMC. Visiem šiem biocīdiem dokumenti atļaujas saņemšanai ir iesniegti kompetentajai iestādei, bet atļauja vēl nav saņemta. Visi augstāk minētie biocīdi ir ražoti Eiropas Savienībā un atbilst Regulas Nr. 528/2012 prasībām.

Projekta ietvaros veiktajās kontrolēs netika konstatēts neviens zema riska biocīds, kuram būtu nepieciešams veikt reģistrāciju.

30. attēls. Biocīdiem konstatēto neatbilstību īpatsvars 2014. gadā (kontrolēto biocīdu skaits, uz kuriem attiecas konkrētā prasība)

No kontrolētajiem mazgāšanas līdzekļiem 68% bija pilnībā atbilstoši kontrolēto normatīvo aktu prasībām – bija nodrošināts atbilstošs marķējums, pilnīga dokumentācija par sastāvdaļām, to bionoārdīšanās pakāpe atbilda prasībām, bija nodrošināta cita nepieciešamā dokumentācija un informācija. Attiecībā uz marķējumā norādīto informāciju par fosfora savienojuma saturu, tika konstatēts, ka no visiem kontrolētajiem mazgāšanas līdzekļiem tikai diviem veļas pulveriem marķējumā bija norādīts tāds fosfora savienojuma saturs, kas pārsniegtu 0,5 g fosfora.

2014. gadā veiktas kontroles 23 uzņēmumos, kas laiž un piedāvā tirgū krāsas un lakas. Kontrolu laikā pie izplatītājiem tika pārbaudīta GOS saturošo maisījumu marķējumā esošā informācija, bet pie ražotājiem un importētājiem tika pārbaudīta informācija GOS saturošo maisījumu marķējumā un produkta dokumentos. 2014. gadā laboratoriski tika pārbaudīts GOS saturs krāsās un lakās. Kopskaitā tika kontrolēti 51 GOS saturošais maisījums. Saskaņā ar testēšanas rezultātiem, produktu marķējumā un dokumentos sniegto informāciju, GOS saturs kontrolētajos produktos nepārsniedza pieļaujamās robežvērtības. Attiecībā uz GOS īpašo marķējumu, no visiem kontrolētajiem GOS saturošajiem maisījumiem trīs produktiem marķējumā nebija sniegta prasībās noteiktā informācija.

Ķīmisko vielu vai ķīmisko maisījumu izplatīšanas apturēšana 2014. gadā piemērota sešiem vairumtirdzniecības uzņēmumiem un 16 mazumtirdzniecības uzņēmumiem (apturēta 64 ķīmisko maisījumu izplatīšana). Iemesli preču izplatīšanas apturēšanai bija šādi:

- Neatbilstības marķējumā bīstamiem ķīmiskiem maisījumiem (etiķetē nav norādīti valsts valodā bīstamības apzīmējumi, iedarbības raksturojumi, drošības prasību apzīmējumi, bīstamības un simbola paskaidrojumi, kaitīga viela, lietošanas noteikumi);
- Neatbilstības ĶM klasifikācijā un marķēšanā, saskaņā ar rezultātiem no testēšanas pārskatiem;
- Nevarēja uzrādīt ķīmiskās vielas reģistrāciju/provizorisko reģistrāciju apliecinošus dokumentus, nav informācijas par importētās vielas vienīgo pārstāvi ES.

2.8.2.3. Kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība, tai skaitā kosmētikas līdzekļu lietu kontrole

Latvijas uzņēmumi, kas ir kosmētikas līdzekļu ražotāji, importētāji vai to pilnvarotas personas, 2014. gadā iesnieguši Eiropas Komisijas uzturētajā kosmētikas līdzekļu elektroniskajā datu bāzē (CPNP) informāciju par 3564 kosmētikas līdzekļu laišanu tirgū. Līdz ar to kopējais kosmētikas līdzekļu skaits, par kuriem informāciju CPNP iesniegušas atbildīgās personas Latvijā, sasniedz 12419.

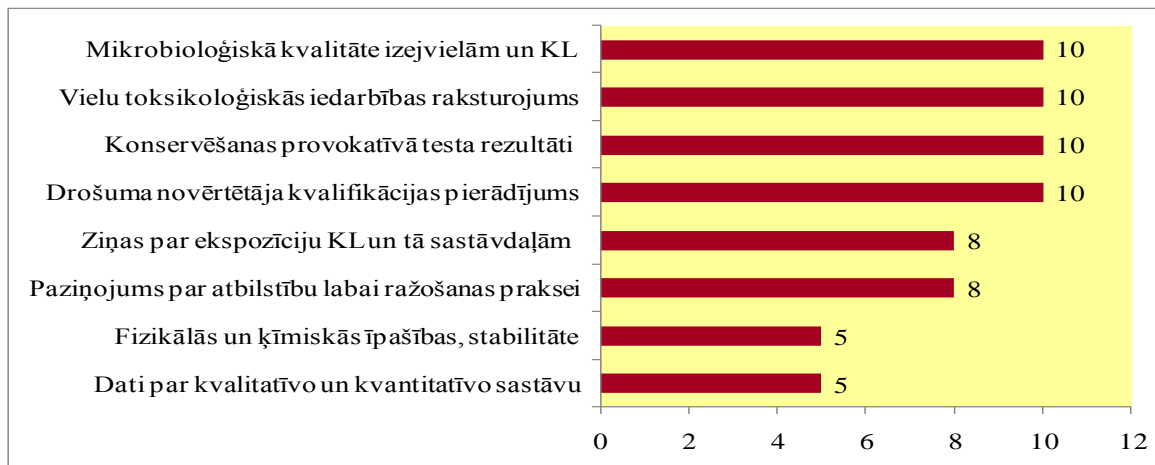
Veselības inspekcijā 2014. gadā saņemti 26 iesniegumi brīvās tirdzniecības sertifikāta (BTS) saņemšanai kosmētikas līdzekļu eksportam uz vairāk nekā 30 trešajām valstīm Āzijā, Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā, Centrālamerikā. Izsniegti 97 BTS eksemplāri, kopā par 428 kosmētikas līdzekļiem.

2014. gadā Inspekcija savā mājas lapā veica iedzīvotāju aptauju par to ieradumiem izvēloties veikalā kosmētikas līdzekļus. Līdzīga anketa iepriekš tika sagatavota par sadzīves ķīmiju.

2014. gadā veikta 181 plānveida kontrole kosmētikas līdzekļu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos. Visās kontrolēs kopumā ir pārbaudīti 834 kosmētikas līdzekļi, pārbaudīta informācija kosmētikas līdzekļu marķējumā, sastāva un dokumentācijas atbilstība normatīvo aktu prasībām. Prasībām atbilst 31% kontrolēto kosmētikas līdzekļu, neatbilstošo kosmētikas līdzekļu īpatsvars vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos būtiski neatšķiras.

Kosmētikas līdzekļu ražošanas un importēšanas uzņēmumos, kas ir atbildīgās personas par kosmētikas līdzekļu drošumu saskaņā ar regulu Nr. 1223/2009 par kosmētikas līdzekļiem, veiktas 20 kosmētikas līdzekļu lietu pārbaudes, no kurām 13 bija Latvijā ražotu un 7 - importētu kosmētikas līdzekļu lietas. Konstatēts, ka tikai 10% kontrolēto uzņēmumu lietas bija sagatavotas atbilstoši prasībām un jau pirmās kontroles laikā lietās bija normatīvajos aktos noteiktā informācija. Lielai daļai atbildīgo personu trūkst zināšanu par lietas izveidošanu atbilstoši prasībām. Visbiežāk uzņēmēji nevarēja uzrādīt pietiekamu informāciju par sastāvdaļu toksikoloģisko iedarbību, testēšanas pārskatus par gala produkta un sastāvdaļu, it īpaši ūdens, mikrobioloģisko kvalitāti, konservēšanas provokatīvā testa rezultātus un dokumentāru pamatojumu derīguma termiņam, drošuma novērtētāja kvalifikāciju apliecināšu dokumentāciju, bija nepilnības sastāvdaļu un galaprodukta ekspozīcijas aprēķinos (biežāk konstatētās neatbilstības kosmētikas līdzekļu lietu kontrolēs skatīt 31. attēlā).

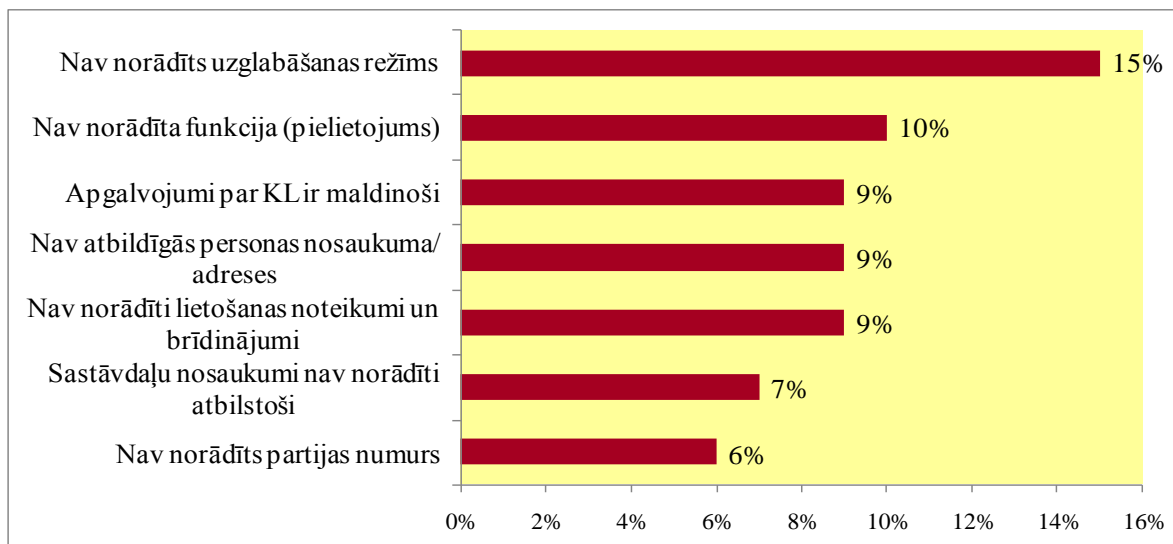

31. attēls. Kosmētikas līdzekļu (KL) lietu skaits ar neatbilstībām minētajās lietās sadaļās 2014. gadā.

Lietu kontrolēs konstatētās neatbilstības liek secināt, ka lielākā daļa uzņēmēju neapkopo pilnu kosmētikas līdzekļa lietu pirms produkta laišanas tirgū. Uzņēmēji pēc kontroles izpildīja uzdotās korektīvās darbības, atsevišķos gadījumos lūdzot papildus laiku, piemēram, lai saņemtu nepieciešamo dokumentāciju no ražotāja ārpus Eiropas Savienības vai lai veiktu nepieciešamo laboratorisko testēšanu. Viens no uzņēmumiem līdz uzdotajam termiņam nevarēja saņemt no ražotāja visu nepieciešamo dokumentāciju un paziņoja par kontrolētā kosmētikas līdzekļa importa pārtraukšanu.

50% kontrolēto vairumtirdzniecības uzņēmumu konstatētas neatbilstības kosmētikas līdzekļa marķējumā: nav norādīti kosmētikas līdzekļa lietošanas noteikumi un brīdinājumi, uzglabāšanas režīms, funkcija. Biežāk sastopamo neatbilstību īpatsvars vairumtirdzniecības uzņēmumos parādīts 32. attēlā.

32.attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības kosmētikas līdzekļu marķējumā obligāti norādāmā informācijā 2014. gadā.

Kosmētikas līdzekļu izplatīšanas apturēšana piemērota vienā uzņēmumā, kur mazumtirdzniecībā tieši patērētājiem tika piedāvāts zobu balināšanas līdzeklis ar ūdeņraža peroksīda koncentrāciju 3%, pārkāpjot regulā Nr. 1223/2009 noteiktos nosacījumus, ka zobu balināšanas līdzekļi, kuri satur vai izdala no 0,1 līdz 6% ūdeņraža peroksīda var tikt izplatīti vienīgi zobārstiem, lai katrā balināšanas ciklā pirmā reize notiek ar apskati pie zobārsta, kas novērtē zobu veselību, akceptē un uzrauga balināšanas procesu.

33. attēls. Kosmētikas līdzeklis *Joik* atsvaidzinošs sejas toniks ar alvejas un smiltsērķšķu eļļu.

Preču izņemšana no apgrozības tika piemērota jaukta tipa izplatītājam par vienu kosmētikas līdzekli - *Joik* atsvaidzinošs sejas toniks ar alvejas un smiltsērķšķu eļļu, kas tika testēts uz mikrobioloģiskās tīrības parametriem un bija neatbilstošs normatīvo aktu prasībām. Par konstatēto tika informēta arī informēta Igaunijas Veselības pārvalde.

Trīs uzņēmumi, saņemot kontroles laikā informāciju par to produktu neatbilstību drošuma prasībām, brīvprātīgi veikuši kosmētikas līdzekļu izņemšanu no tirdzniecības:

- ✓ uzņēmums, kura ražotais ķermeņa losjons neatbilda mikrobioloģiskās tīrības kritērijiem, jo saturēja *Candida spp.* un mezofilo aerobo mikroorganismu koloniju veidojošo vienību daudzums gramā pārsniedza pieļaujamo;
- ✓ divi uzņēmumi, kuros tik konstatēts RAPEX sistēmā paziņots produkts, kas rada ķīmisku risku - skropstu tuša, kas satur 1B kategorijas kancerogēnu vielu *N-nitrosodiethanolamine*.

2.8.3. Uzraudzības pamatprioritātes

2.8.3.1. Informācijas ātrās apmaiņas sistēmā (RAPEX) saņemtie ziņojumi par augsta riska ķīmiskām vielām, ķīmiskiem maisījumiem un kosmētikas līdzekļiem

2014. gadā izskatīti 155 RAPEX paziņojumi no Eiropas Savienības dalībvalstīm par augsta riska ķīmiskām vielām, ķīmiskiem maisījumiem un kosmētikas līdzekļiem. Inspektori izskatot ziņojumus apkopoja informāciju par paziņojumā minētā produkta esamību Latvijas tirgū, izmantojot pieejamās datu bāzes un Interneta mājas lapas latviešu valodā. Gadījumā, ja tika iegūta informācija par RAPEX paziņojumā minēto produktu vai tā zīmolu, ka tas varētu tikt piedāvāts Latvijas tirgū, tika veikta kontrole identificētajā uzņēmumā. Kopumā tika veiktas 11 kontroles uzņēmumos, kas Latvijas tirgū piedāvāja 21 RAPEX paziņojumā minētos produktus. Ja paziņojumā minētā prece bija tetovēšanas pigmenti un tika konstatēts, ka konkrētā zīmola tetovēšanas pigmenti tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanā Latvijā, tad uzņēmējiem tika nosūtītas informatīvas vēstules par konkrēto paziņojumu.

2.8.3.1.1. Eiropas Komisijas publicētais Veselības inspekcijas sagatavotais RAPEX paziņojums

Veselības inspekcijas amatpersonas bija sagatavojušas vienu RAPEX ziņojumu A11/0026/14 par Ķīnas izcelsmes līmi *Super Glue cyanoacrylate adhesive NA-273*, kas satur 7,5% +/- 1,1 % hloroforma (skatīt 32.attēlu), kuru Eiropas Komisija ir izskatījusi un 2014. gadā publicējusi:

http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.weeklyOverview&web_report_id=880&selectedTabIdx=2

34. attēls. Riepu remonta komplekts ar līmi „Super Glue cyanoacrylate adhesive NA-273

Hloroforms ir kancerogēna un mutagēna ķīmiskā viela un to nedrīkst lietot līmēs, kuras piedāvā mazumtirdzniecībā, ar koncentrāciju, kas ir vienāda ar 0.1 % no masas vai ir lielāka par to.

2.8.3.1.2. Sagatavotās RAPEX reakcijas

Izskatot katru RAPEX paziņojumu un konstatējot precīti tirgū tika veikti pasākumi, par kuriem tika informētas citas ES dalībvalstis izmantojot GRAS/RAPEX sistēmu, iesniedzot sešas reakcijas (skatīt 11.tabulu).

Paziņojuma Nr. un Valsts - ziņotāja	Produkta identifikācija	Bīstamība	Veiktie pasākumi Latvijā	Produkta fotogrāfija*
A12/1226/14, Zviedrija	Nagu laka, <i>Depend, Nail polish, GelLack</i>	Ķīmiskais risks, jo kosmētikas līdzeklis satur akrilāt monomērus, saskaroties ar ādu, var izraisīt paaugstinātu jutīgumu.	Inspekcijas mājas lapā sniegta informācija, izplatītājs sniedzis informāciju savā mājas lapā un nosūtījis papildus informāciju preces saņēmējiem.	
A12/0950/14, Somija	Bērnu krēms, <i>Natura Siberica Baby Daily Care Cream, Baby care cream</i>	Ķīmiskais risks, jo kosmētikas līdzeklis satur >0.027 % <i>methylisothiazolinone</i>	Veikta preces (partijas nr. 186, svītru kods: 4607174431560) testēšana. Saskaņā ar Nīderlandes pārtikas un patērētāju produktu drošuma uzraudzības iestādes iesniegto testēšanas deklarāciju, viela <i>methylisothiazoline</i> ir zem metodes noteikšanas robežas. Prece atbilst drošuma prasībām.	
INFO/0080/14, Vācija	Skropstu tuša, <i>Noir Mascara - Blink Lash Stylist</i>	Ķīmiskais risks, jo kosmētikas līdzeklis satur 1929 +/- 135 µg/kg <i>N-nitrosodiethanola mine</i> (NDELA)	Brīvprātīga preces tirdzniecības apturēšana	

Paziņojuma Nr. un Valsts - ziņotāja	Produkta identifikācija	Bīstamība	Veiktie pasākumi Latvijā	Produkta fotogrāfija*
A12/1807/13, Lietuva	Krēms, Домашний доктор, Children's cream with camomile	Ķīmiskais risks, jo produkts satur 0,0482% konservanta 1-Phenoxy-2-ol (INCI name - Phenoxyisopropanol).	Brīvprātīga preces tirdzniecības apturēšana	
A11/0076/13, Francija	Matu krāsa, L'OREAL, Inoa Ultra Blond - coloration super-éclaircissante sans ammoniaque	Konstatētas nevēlamas reakcijas pēc kosmētikas līdzekļa lietošanas.	Brīvprātīga preces tirdzniecības apturēšana	
A12/1262/14, Spānija	Tīrīšanas līdzeklis, 3M, SCREEN AND KEYBOARD CLEANER	Mikrobioloģiskais piesārņojums. Ķīmiskais maisījums satur <i>Burkholderia cepacia</i> baktērijas.	Brīvprātīga preces tirdzniecības apturēšana	

11. tabula. Pārskats 2014. gadā iesniegtajām reakcijām GRAS/RAPEX sistēmā

* kosmētikas līdzekļu fotogrāfijas no <http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/alerts/>

Produktu laboratoriskais monitoring

Laboratoriskiem izmeklējumiem 2014. gadā kopumā tika paņemti 64 produkti (38 – kosmētikas līdzekļi, 26 – ķīmiskie maisījumi). Četri testētie produkti neatbilda prasībām. Ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu laboratoriskā monitoringa ietvaros tika pārbaudīti gan ķīmiskie (piemēram, metanola kvantitatīvais saturs automašīnu logu mazgāšanas šķidrums un grila jeb aizdedzināšanas šķidrums; fosfora saturs mazgāšanas līdzekļos; benzola, toluola un hloroforma kvantitatīvais saturs mazumtirdzniecībā esošās līmēs; gaistošo organisko savienojumu saturs ķīmiskos maisījumos, konservantu saturs kosmētikas līdzekļos, ūdeņraža peroksīda saturs kosmētikas līdzekļos zobu balināšanai), gan mikrobioloģiskie parametri (kosmētikas līdzekļu mikrobioloģiskās tīrības pakāpe - Mezofilo aerobo mikroorganismu daudzums, *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa* un *Candida Albicans* klātbūtne).

Saskaņā ar testēšanas rezultātiem, tikai četri no testētajiem produktiem neatbilda prasībām: diviem kosmētikas līdzekļiem bija konstatēta *Pseudomonas aeruginosa* klātbūtne un pārsniegts Mezofilo aerobo mikroorganismu daudzums. Vienam kosmētikas līdzeklim tika konstatēts konservants (2-phenoxyethanol), taču tas nebija norādīts marķējumā. Vienā no testētajām līmēm bija pārsniegta hloroforma pieļaujamā koncentrācija.

2.9. Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība

2.9.1. Rezultatīvo rādītāju izpilde

Medicīnisko ierīču lietošanas (ekspluatācijas) kontroli ārstniecības iestādēs nodrošina attiecīgās reģionālās kontroles nodaļas veselības aprūpes inspektori un Ārstniecības iestāžu kontroles nodaļas 2 tehniskās uzraudzības inspektori. Minētie tehniskās uzraudzības inspektori pārsvarā nodrošina medicīnas ierīču kontroli visā Latvijas teritorijā ārstniecības iestādēs, kuras lieto ievērojamu medicīnisko ierīču skaitu.

2014. gadā par prioritāti noteikta būtisko prasību medicīniskām ierīcēm kontrole, īpaši pievēršot uzmanību medicīniskām ierīcēm, kas rada lielāku risku lietotājiem. Lēmumu par objektu izvēli un tehniskās uzraudzības inspektoru piesaisti pieņēma attiecīgas reģionālās kontroles nodaļas vadītājs. Tehniskās uzraudzības inspektori tiek piesaistīti kontrolēs ārstniecības iestādēs, kurās saskaņā ar LATMED bāzes datiem un/vai Inspekcijas rīcībā esošas informācijas ir ievērojams medicīniskās ierīču skaits.

Pārskata periodā medicīnisko ierīču laboratoriskā testēšana veikta 8 ārstniecības iestādēs, savukārt medicīniskās ierīces funkciju novērtēšana bez testēšanas ierīcēm veikta 4 ārstniecības iestādēs. Medicīnas ierīču izvēle testēšanai ir tehniskās uzraudzības inspektoru kompetencē. Kopumā tika testētas 37 medicīniskās ierīces (defibrilātori, ar šļirci darbināmi infūzijas sūkņi, pacientu monitori un pulsa oksimetri). Medicīniskās ierīces testēšanai iespējams atlasīt plānveida kontroļu laikā ārstniecības iestādēs, kurās lieto ievērojamu medicīnisko ierīču skaitu. Ārstniecības iestāžu skaita, kurās tika veikta medicīnisko ierīču laboratoriskā testēšana, samazinājums salīdzinājumā ar 2013. gadu un plānoto 2014. gada sākumā daļēji ir saistīts ar samērā ilgstošo testēšanas aparātūras kalibrēšanu (apmēram 2 mēneši).

Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2012.gadā	Izpilde 2013.gadā	Plānotais 2014.gadā	Izpilde 2014.gadā
Normatīvo aktu prasību izpildes attiecībā uz medicīnisko ierīču ražošanu, lietošanu un ekspluatāciju uzraudzība un kontrole	Ārstniecības iestāžu skaits, kurās veikta ierīču laboratoriskā testēšana	19	10	15	8
	Plānveida kontroļu skaits ārstniecības iestādēs	63	63	66	63
	Plānveida kontroļu skaits medicīnisko ierīču tirdzniecības uzņēmumos	23	27	25	29

20. tabula. Rezultatīvie rādītāji par 9. darbības virzienu.

2014. gadā, lai uzraudzītu medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas kārtību, tehniskās uzraudzības inspektori veica 63 plānveida kontroles ārstniecības iestādēs. Neatbilstības medicīnisko ierīču lietošanā konstatētas 54 jeb 79 % ārstniecības iestādēs. Konstatētas neatbilstības ir novērstas 25 ārstniecības iestādēs.

Biežāk konstatētas neatbilstības medicīnisko ierīču lietošanā ārstniecības iestādēs:

- 56% no kontrolētajām iestādēm par medicīniskās ierīces iegādi vai lietošanas izmaiņām nav informēta ZVA;
- 22% no kontrolētajām iestādēm nesakrīt dati ārstniecības iestādē esošajām medicīniskajām ierīcēm ar paziņotajiem datiem LATMED datu bāzē;

- 49% no kontrolētajām iestādēm nav ievēroti tehnisko pārbaūžu termiņi;
- 26% no kontrolētajām iestādēm nav medicīnisko ierīču žurnālu vai žurnāli nav aizpildīti atbilstoši normatīvo aktu prasībām);
- 37% no kontrolētajām iestādēm nav ievēroti metroloģisko pārbaūžu termiņi;
- 40% no kontrolētajām iestādēm nav veikta civiltiesiskās atbildības apdrošināšana.

2014. gadā ir saņemti divi Zāļu valsts aģentūras Vigilances sistēmas ziņojumi, pārbaudes laikā ziņojumos minētie fakti neapstiprinājās, līdz ar to ziņojumi netika uzskatīti par pamatotiem.

Noteiktais rezultatīvais rādītājs Uzņēmumu īpatsvars ar >30% prasībām atbilstošām kontrolētajām medicīniskajām ierīcēm ir izpildījies. 2014. gadā veiktas 29 plānveida kontroles medicīnisko ierīču tirdzniecības uzņēmumos, kuros kontrolēti 93 medicīnisko ierīču modeļi. Neatbilstības normatīvajos aktos noteiktajās prasībās medicīnisko ierīču laišanai un piedāvāšanai tirgū, tika konstatētas 55% kontrolēto medicīnisko ierīču modeļu. Visbiežāk kontrolētajām medicīniskajām ierīcēm nebija nodrošināta prasībām atbilstoša dokumentācija vai arī lietošanas instrukcijā nebija nodrošināta būtiska informācija. Biežāk konstatētās neatbilstības – nav Eiropas Komisijas deklarācijas, Eiropas Komisijas deklarācijā nav informācijas par paziņoto iestādi vai arī norādīta neatbilstoša paziņotā iestāde, pie CE marķējuma nav norādīts paziņotās iestādes numurs, medicīnas ierīce nav paziņota ZVA, nav lietošanas instrukcijas vai tajā būtiskā informācija nav pieejama valsts valodā.

2014. gadā apturēta 4 medicīnisko ierīču tirdzniecība līdz neatbilstību novēršanai (krūšu implantī, kas var radīt draudus veselībai, zobu balināšanas sistēmu bez atbilstības deklarācijas).

2014. gadā ir izskatīti 88 Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes pieprasījumi par 757 medicīniskajām ierīcēm, 66 pieprasījumos minētās medicīniskās ierīces bija prasībām neatbilstošas un nevarēja būt ielaistas brīvā tirdzniecībā.

2.10. Piemērotās sankcijas

Inspekcijas rīcība neatbilstību gadījumos atspoguļota zemāk redzamajās tabulās, kur aprakstīti uzdevumi un uzskaitāmie rādītāji, kas saistīti ar neatbilstībām, kā arī norādīts kopējais skaits 2014. gadā un kā tas sadalījies pa Inspekcijas darbības virzieniem.

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā	1.DV	3.DV	5.DV	6.DV	7.DV	8.DV	9.DV
Uzdot novērst konstatētās neatbilstības un kontrolēt uzdevumu izpildi	Objektu skaits, kuros konstatētas neatbilstības un uzdoti veicamie pasākumi	3195	680		229	1712	280	205	89
	Priekšlikumu izpildes kontroļu skaits	1120	205		8	814	67	20	6
	Objektu skaits, kuri kontroles laikā uzliktos pienākumus izpildījuši norādītajos termiņos	728	178		94	266	44	106	40

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā	1.DV	3.DV	5.DV	6.DV	7.DV	8.DV	9.DV
Uzdot novērst konstatētās neatbilstības un kontrolēt uzdevumu izpildi	Objektu skaits, kuri rakstiski paziņojuši par kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi	727	150		94	287	55	141	
	t.sk. izmantojot portālu www.latvija.lv	17	7		4	6			
Preču izplatīšanas apturēšana	Sastādīto aktu par preču izplatīšanas apturēšanu skaits	25						23	2
	Apturēto produktu skaits tirdzniecībā līdz neatbilstību novēršanai	69						65	4
	Izdoto atļauju skaits preču izplatīšanas atsākšanai	4						3	1
Preču izņemšana no apgrozības	Sastādīto aktu par preču izņemšanu no apgrozības skaits	1						1	
	Izņemto produktu skaits	1						1	
Darbības apturēšana	Brīdinājumu skaits	18	9		8	1			
	Lēmumu par darbības apturēšanu skaits	17	10		6	1			
	Atļauju skaits	12	7		5				
Uzdots anulēt nepamatoti izsniegtās darbnespējas lapas	Gadījumu skaits	15		15					
Ierosināt licencēšanas komisijai apturēt vai anulēt darbības licenci	Iesniegumu skaits	2			2				
Administratīvo pārkāpumu lietvedības nodrošināšana	AP lēmumu skaits	201	34	102	35	20	6	4	
	Piemērots naudas sods (skaits)	175	34	78	35	20	5	3	
	Piemērotie naudas sodi (euro kopā)	13372,61	3392,69	8085	11335	709,92	655	530	
Sagatavotas administratīvā procesa lietas ārstniecības iestādē par brīdinājuma izteikšanu darba organizācijā vai pakalpojumu pieejamībā, t.sk. publiski pieejamajā informācijā	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	25	25						

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā	1.DV	3.DV	5.DV	6.DV	7.DV	8.DV	9.DV
Administratīvā procesa lietvedība	Sagatavotas administratīvā procesa lietas:								
	Lēmumu skaits	3				3			
	Brīdinājumu skaits	2				2			
	Izpildrīkojumu skaits	10				10			
	Objektu skaits, kuriem piemērota administratīvā procesa lietvedība	5				5			
Piespiedu naudas piemērošanas apmērs (euro kopā)	5600				5600				

13. tabula. Piemērotās sankcijas 2014.gadā – sadalījumā pa Inspekcijas darbības virzieniem (DV). Administratīvā procesa likuma ietvaros piemērotās sankcijas ir atspoguļotas pie 2. darbības virziena rezultātiem.

Apstrīdēšanas gadījumu skaits 2014. gadā salīdzinājumā ar 2013. gadu ir nedaudz palielinājies, attiecīgi, salīdzinot ar 2013. gadā saņemtiem 94 iesniegumiem, 2014. gadā ir saņemti 100 iesniegumi. Kopumā 2014. gadā pieņemto lēmumu skaits ir palielinājies no 94 2013. gadā pieņemtiem lēmumiem uz 101 pieņemto lēmumu 2014. gadā.

2014. gadā ir atcelti 11 lēmumi, no tiem 9 atceltie lēmumi ir 3. darbības virzienā, savukārt, 2. darbības virzienā un 7. darbības virzienā ir pa vienam atceltam lēmumam.

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā 2014.gadā	1.DV	2.DV	3.DV	5.DV	7.DV
Apstrīdēšanas procesa ievērošanas nodrošināšana	Apstrīdēšanas gadījumu skaits Inspekcijas vadītājam	87	5	18	60	2	2
	Pieņemto lēmumu skaits kopā	101	5	21	69	3	3
	Atcelto lēmumu / atcelto lēmumu daļa skaits	11		1	9		1
	Grozīto lēmumu skaits	0					
	Satura ziņā citādu lēmumu izdošanas skaits	1			1		
	Spēkā atstāto lēmumu skaits	89	5	20	59	3	2
Pārstāvētas intereses tiesā	Pārsūdzēšanu tiesā skaits	27		11	13	1	2
	Atcelto lēmumu skaits	7		2	3	2	
	Grozīto lēmumu skaits	0					
	Tiesā spēkā atstāto lēmumu skaits	47	2	18	27		
	Izbeigta tiesvedība	2			2		

14. tabula. Apstrīdēšanas procesa ievērošanas nodrošināšana 2014. gadā – sadalījumā pa Inspekcijas DV.

Inspekcijas Juridiskās nodaļas juristi sadarbībā ar kompetentās struktūrvienības darbiniekiem ir pārstāvējuši iestādes intereses 61 tieslietā. Inspekcijas tiesu praksē ir pozitīvi rādītāji – 2014. gadā Inspekcijai ir pieņemti 47 labvēlīgi spriedumi un zaudēto lietu skaits nepārsniedz 7 lietas. Vienlaicīgi norādāms, ka 2 tieslietās tiesvedība ir izbeigta, nesastādot spriedumu. No 101 2014. gadā pieņemtā lēmuma, tiesā pārsūdzēti 27 lēmumi, kas procentuālo attiecību pret 2013. gadā tiesā pārsūdzētiem lēmumiem būtiski nav ietekmējis (palielinājums ir par 3%). Joprojām kā nemainīga tendence ir liels 2. darbības virzienā pārsūdzēto lēmumu

skaits, kas, līdzīgi kā 2013. gadā, arī 2014. gadā sasniedz pusi no visiem privātpersonai nelabvēlīgiem pieņemtiem lēmumiem 2. darbības virzienā.

Tiesiskais pamatojums	Inspekcijas lēmumi		Labprātīgi izpildītie lēmumi		Zvērinātam tiesu izpildītājam piespiedu izpildei nodotie lēmumi					
	Pieņemto lēmumu skaits	Piemērotais sods, summa <i>euro</i>	Lēmumu skaits	Summa <i>euro</i>	Nodoto lēmumu skaits	Summa <i>euro</i>	Izpildīto lēmumu skaits	Summa <i>euro</i>	Neizpildīto lēmumu skaits	Summa <i>euro</i>
Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss										
2014.gads	174	23518,92	171	23159,48	3	560	1	500	2	60
Administratīvā procesa likums			Inspekcija lēmumus administratīvajās lietās, kuriem beidzies apstrīdēšanas termiņš nosūta Nacionālajam veselības dienestam izpildei.							
2014.gads (solāriji)	10	5600,00	0	0	6	3011,4	0	0	6	3011,4
2014.gads (ārstniecības iestādes)	292	329719,55	253	305801,40*	0	0	0	0	0	0

15. tabula. Veselības inspekcijas pieņemtie lēmumi, kas paredz maksājumu veikšanu valsts budžetā 2014. gadā.

* Atbilstoši noslēgtajām vienošanām, par ieturējumu atmaksas grafiku 6025,50 *euro* tiks ieturēti nākamajā (2015. g) kalendārajā gadā.

3. Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums

Inspekcijas budžetu 2014. gadā turpināja veidot budžeta programma 46.00 „Veselības nozares uzraudzība” ar apakšprogrammu 46.01.00 „Uzraudzība un kontrole” un „Latvijas Nacionālā euro ieviešanas plāna pasākumi” apakšprogrammas 46.01.00 „Uzraudzība un kontrole” ietvarā, kā arī budžeta programma 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā”.

Salīdzinot ar 2013. gadu, Inspekcijas budžets kopumā palielināts par 143 805 euro – saistībā ar jaunajām politikas iniciatīvām palielināti izdevumi par 73 123 euro minimālās mēneša darba algas paaugstināšanai līdz 320 euro un mēneša darba algas izlīdzināšanai, elektrības un komunālo maksājumu sadārdzinājuma kompensēšanai (izdevumi atlīdzībai 41 380 euro, tai skaitā atalgojumam 33 481 euro, precēm un pakalpojumiem 31 743 euro), kā arī, atbilstoši Finanšu ministrijas 2014. gada 08. oktobra rīkojumam Nr. 563 „Par papildu apropriāciju”, saņemot transferta pārskaitījumu no Veselības ministrijas padotībā esošās budžeta nefinansētās iestādes – Zāļu valsts aģentūras, palielināti izdevumi par 70 682 euro (precēm un pakalpojumiem 5 682 euro un pamatkapitāla veidošanai 65 000 euro), lai nodrošinātu augstas kvalifikācijas klīniski akadēmisko speciālistu piesaisti Ārstniecības riska fonda ekspertizēm, datu masīva, tīkla drošības sistēmas un servera iegādi.

Apakšprogramma 62.06.00 „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana (2007-2013)” 2014. gadā netika realizēta.

Budžeta programmas 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā” ietvarā tika paredzēta piemaksu nodrošināšana 2014. gada otrajā pusgadā prezidentūras norisē iesaistītajiem ekspertiem saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 13. augusta noteikumiem Nr. 589 „Noteikumi par papildus atlīdzības noteikšanu amatpersonām (darbiniekiem), kuras ir iesaistītas Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015. gadā sagatavošanā un norisē”, pieejamie līdzekļi 14 387 euro apmērā tika izlietoti un veiktas sekojošas aktivitātes:

– dalība Stokholmas konvencijas (Par noturīgiem organiskajiem piesārņojumiem) Pārskatīšanas komitejas sanāsmē Romā, 25.10.2014. - 31.10.2014.;

– dalība Roterdamas konvencijas (Par procedūru, saskaņā, ar kuru starptautiskajā tirdzniecībā dodama iepriekš norunāta piekrišana attiecībā uz dažām bīstamām vielām un pesticīdiem) Pārskatīšanas komitejas sanāsmē Romā, 21.10.2014. - 25.10.2014.;

– dalība Itālijas prezidentūras rīkotajā Medicīnas ierīču kompetento iestāžu 35. sanāsmē (par eksperta veicamajiem pienākumiem Latvijas Prezidentūras ES Padomē laikā rīkotajos pasākumos) Romā, 15.10.2014. - 18.10.2014.;

– dalība Farmācijas preču un medicīnas ierīču darba grupas sanāsmēs (Par darba grupu apstiprināšanu Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē īstenošanai VM kompetencē esošajos jautājumos 2015. gada pirmajā pusgadā) Briselē - 27.10.2014. - 29.10.2014., 11.11.2014. - 13.11.2014., 25.11.2014. - 27.11.2014. un 16.12.2014. - 18.12.2014.

„Latvijas Nacionālā euro ieviešanas plāna pasākumi” ietvarā, saskaņā ar noslēgto līgumu par resursu vadības sistēmas Horizon atbalstu pārejai no lata uz euro pamatvalūtu, ir veikta darbinieku apmācība un saņemts konsultantu atbalsts euro 1 260 apjomā.

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2014.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 477 134	3 649 017	3 719 699	3 642 435
1.1.	dotācijas	3 313 277	3 383 259	3 383 259	3 383 259
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	163 858	265 758	265 758	188 494
2	Izdevumi (kopā)	3 476 083	3 649 017	3 720 751	3 638 434
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 448 461	3 594 769	3 601 503	3 520 179
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	27 622	54 248	119 248	118 255

16. tabula. Budžeta apakšprogramma 46.01 „Uzraudzība un kontrole”.

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2014.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	13 773	0	0	0
1.1.	dotācijas	13 773	0	0	0
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi		0	0	0
2	Izdevumi (kopā)	13 773	0	0	0
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	13 773	0	0	0

17. tabula. Budžeta apakšprogramma 62.06 „Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu īstenošana (2007-2013)”.

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2014.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 759	6 033	14 387	14 387
1.1.	dotācijas	1 759	6 033	14 387	14 387
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0	0
2	Izdevumi (kopā)	1 759	6 033	14 387	14 387
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 759	6 033	14 387	14 387
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0	0

18. tabula. Budžeta programma 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā”

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2014.gadā		
			apstiprinā ts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 492 666	3 655 050	3 734 086	3 656 822
1.1.	dotācijas	3 328 809	3 389 292	3 397 646	3 397 646
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	163 858	265 758	265 758	188 494
2	Izdevumi (kopā)	3 491 615	3 655 050	3 735 138	3 652 821
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 450 220	3 600 802	3 615 890	3 534 566
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	41 395	54 248	119 248	118 255

19. tabula. Inspekcijas budžeta izpilde (konsolidēts).

Pašu ieņēmumu plāns nav izpildīts par euro 77 264 sakarā ar pieprasījuma pēc maksas pakalpojumiem samazinājumu. 2014. gadā sadarbībā ar Valsts kasi tika turpināta banku pakalpojumu izmantošana, kas nodrošināja iespēju izmantot maksājumu kartes, lai iekasētu maksu par sniegtajiem pakalpojumiem.

4. Inspekcijas sniegtie e-pakalpojumi

Kopš 2013. gada marta Inspekcijas klientiem ir pieejami arī astoņi e-pakalpojumi, kas pieejami gan portālā www.latvija.lv, gan Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv un izstrādāti ERAF projekta „Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde 1.posms.”

Pieci **elektroniski pakalpojumi**, kas pieejami portālā www.latvija.lv, ir sekojoši:

1. Iesniegums Veselības inspekcijai:

Fiziskas un juridiskas personas var sagatavot un iesniegt elektronisku iesniegumu Inspekcijai: par Inspekcijas kompetences jomām (vai sniegt atsauksmi par Inspekcijas

darbību); ārstniecības personas un ārstniecības atbalsta personas var pieprasīt ārstniecības personas identifikatoru; ārstniecības iestādes var elektroniski iesniegt apliecinājumu par vides pieejamību.

2. Paziņojums par Veselības inspekcijas kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi:

uzraudzības objektu pārstāvjiem ir iespēja elektroniski informēt Inspekciju par kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi – konstatēto neatbilstību novēršanu, uzdoto veicamo pasākumu izpildi, t.sk. pēc darbības apturēšanas un pēc brīdinājuma saņemšanas par darbības apturēšanu. Pakalpojums nodrošina arī iespēju iesniegt Inspekcijai paziņojumu ar lūgumu pagarināt termiņu uzlikto pienākumu izpildei.

3. Paziņojums Veselības inspekcijai par darbībām farmācijas jomā:

ar farmāciju saistītām juridiskām personām iespējams elektroniski sagatavot un iesniegt: paziņojumu par nepārtrauktas darbības tālruņa numuru un kontaktpersonām, kuras atbild par zāļu atsaukšanu; ziņojumu par zāļu atsaukšanu; informāciju par zāļu reklāmas semināru.

4. Pieteikums Veselības inspekcijas atļaujas, atzinuma vai novērtējuma saņemšanai:

fiziskām un juridiskām personām ir iespēja elektroniski sagatavot un iesniegt pieteikumu Inspekcijas atļaujas, atzinuma vai novērtējuma saņemšanai – t.sk., maksas pakalpojumu saņemšanai, kā arī atļaujai par zāļu iegādi.

5. Informācijas sniegšana Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogam:

fiziskām un juridiskām personām ir iespēja informēt Inspekciju par pakalpojumu sniedzēju (Inspekcijas uzraudzības objektu, t.sk. skolu, bērnudārzu, solāriju, aptieku u.c.) vispārīgām izmaiņām, piemēram, iestādes nosaukumā, kontaktinformācijā un tml. Tāpat ir paredzēta iespēja informēt par jaunu pakalpojuma sniedzēju, kas vēl nav iekļauts Inspekcijas uzraudzības objektu sarakstā.

E-pakalpojums (www.latvija.lv)	Mērķauditorija	2014
Iesniegums Veselības inspekcijai	Fiziskas un juridiskas personas	454
Paziņojums par Veselības inspekcijas kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi	Inspekcijas uzraudzības objektu pārstāvji	47
Paziņojums Veselības inspekcijai par darbībām farmācijas jomā	Ar farmāciju saistītas juridiskās personas	2
Pieteikums Veselības inspekcijas atļaujas, atzinuma vai novērtējuma saņemšanai	Fiziskas un juridiskas personas	32
Informācijas sniegšana Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogam	Fiziskas un juridiskas personas	11

20. tabula. Saņemto iesniegumu / pieteikumu skaits 2014. gadā caur www.latvija.lv

Trīs informatīvie elektroniskie pakalpojumi, kas pieejami Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv, ir sekojoši:

1. Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi:

izglītības iestāžu (skolu un pirmsskolu), bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju (t.sk. aukles), skaistumkopšanas salonu (solāriju, frizētavu, kosmētisko kabinetu), publisko peldbaseinu un pirts, kā arī veselības aprūpes iestāžu vadītāji, darbinieki u.c. interesenti, kas darbojas vai plāno darbību noteiktā izglītības jomā, var iegūt informāciju par normatīvajos aktos noteikto prasību izpildes iespējamajiem veidiem, kā arī citu noderīgu informāciju.

2. Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/preci:

iedzīvotāji var iegūt informāciju par normatīvajos aktos noteiktajām prasībām izglītības iestādēs (skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs), bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem (t.sk. auklēm), skaistumkopšanas saloniem (solārijiem, frizētavām, kosmētiskajiem kabinetiem), peldbaseiniem un publiskajām pirtīm, to izpildes veidiem, kā arī citu noderīgu informāciju.

3. Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogs:

ikvienam iedzīvotājam tiek sniegta informācija par Inspekcijas uzraudzībā esošiem uzņēmumiem un iestādēm, tādējādi dodot iespēju izvairīties no nedrošiem pakalpojumiem un to sniedzējiem.

Informatīvais e-pakalpojums (www.vi.gov.lv)	Mērķauditorija	2014
Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi	Juridiskas personas	3289
Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/preci	Fiziskas personas	892
Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogs	Fiziskas un juridiskas personas	1058

21. tabula. Informatīvo e-pakalpojumu unikālais skatījumu skaits (www.vi.gov.lv).

Inspekcijas piedāvātie e-pakalpojumi portālā www.latvija.lv ir kā alternatīva iespēja iesniegt nepieciešamos dokumentus un uzrakstīt iesniegumu vai pieteikumu vēlamā pakalpojuma saņemšanai. Turklāt šo iesniegumu un pieteikumu juridiskais statuss ir līdzvērtīgs iesniegtajam dokumentam papīra formātā vai ar e-parakstu, kas atvieglo sadarbību ar Inspekciju tiem iedzīvotājiem vai uzraudzības objektu pārstāvjiem, kuri ikdienā aktīvi izmanto internetu.

Savukārt informatīvie e-pakalpojumi Inspekcijas mājaslapā ir būtisks informācijas avots, kurā visa svarīgākā informācija ir pieejama apkopotā veidā un izskaidrota vienkāršākā, iedzīvotājam saprotamā valodā. Informatīvie e-pakalpojumi – Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi un Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/preci – 2015. gadā tiks papildināti ar informāciju par veselības aprūpes un farmācijas jomām. Informācija tiks sakārtota atbilstoši mērķauditorijas vajadzībām – konkrētās nozares profesionāļiem un iedzīvotājiem.

5. Uzlabojumi pakalpojumu kvalitātes un iestādes administrēšanai

5.1. Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas attīstība

5.1.1. Veselības inspekcija uzsākusi Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas 2.kārtas izstrādi Nacionālā veselības dienesta ERAF projekta „E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība” (ID Nr.3DP/3.2.2.1.1/13/IPIA/CFLA/008) ietvaros.

5.2.1 Lai nodrošinātu Veselības inspekcijas ERAF projekta „Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde. 1. posms” rezultātu ilgtspēju ir veikti sabiedrības un inspekcijas darbinieku informēšanas pasākumi:

5.2.1.1 Veselības inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv (sadaļās "E-pakalpojumi" un "ES projekti") sabiedrībai ir pieejami informatīvie materiāli par e-pakalpojumu lietošanu un to priekšrocībām (kopā 11 bukleti), aktuālā informācija par e-pakalpojumu darbināšanu, saites uz

e-pakalpojumiem portālā www.latvija.lv. Informācija par e-pakalpojumiem ir pieejama portālā www.latvija.lv (publisko pakalpojumu katalogā un sadaļā "Dzīves notikumi"), Nacionālā veselības dienesta mājaslapā.

5.2.1.2. E-pakalpojumu bukleti drukātā veidā ir izvietoti Veselības inspekcijā informatīvajos stendos (arī reģionālajās kontroles nodaļās), Nacionālajā veselības dienestā, Rīgas domes Labklājības departamentā.

5.2.1.3. E-prasmju nedēļas ietvaros reģionu pašvaldību, bibliotēku un citu iestāžu pārstāvjiem ir sniegta informācija par e-pakalpojumiem (t.sk. ir nosūtīti informatīvie materiāli par e-pakalpojumu lietošanu un to priekšrocībām), kā arī pārstāvji ir aicināti izplatīt informāciju arī savos reģionos (piem., ievietojot informāciju mājaslapās).

5.2.1.4. Notikusi pastiprināta sadarbība ar mērķu grupām: ārstniecības iestādēm (apmēram 4000 kontakti) ir nosūtīta informācija (t.sk. informatīvie materiāli par e-pakalpojumu lietošanu un to priekšrocībām) par piedāvātajiem e-pakalpojumiem atbilstoši iestāžu/uzņēmumu specifikai.

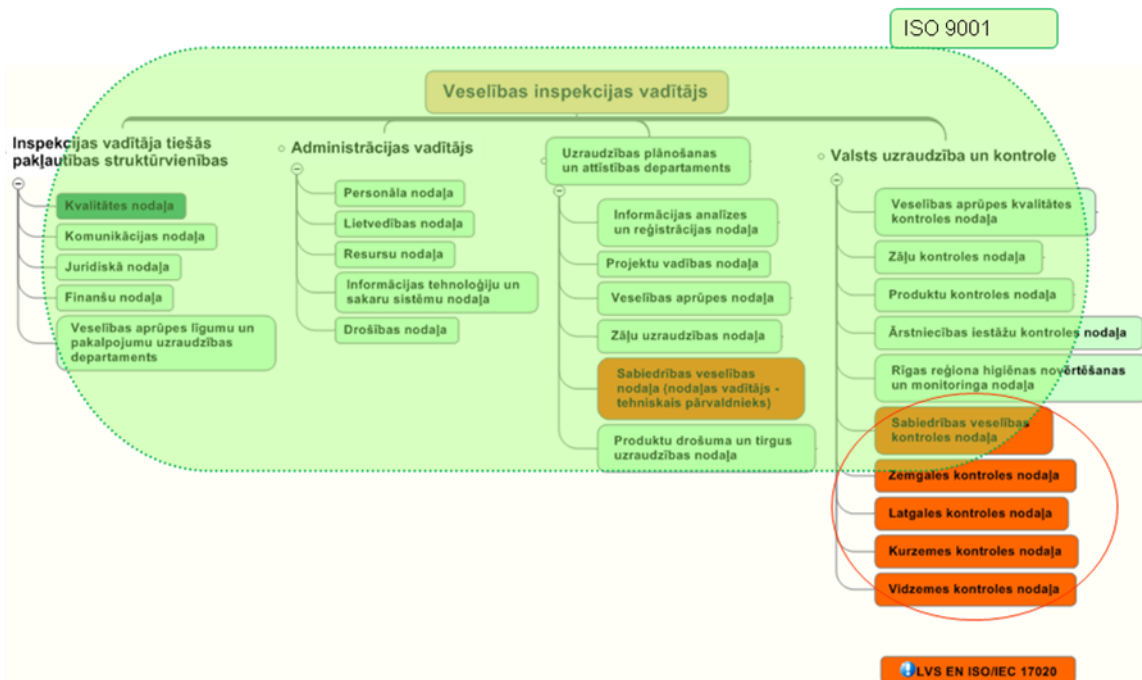
5.2. Kvalitātes vadība

5.2.1. Pamatuzdevumi un mērķi

Veselības inspekcijā, lai nodrošinātu efektīvu un profesionālu Veselības inspekcijas funkciju izpildi un nodrošinātu pastāvīgu Inspekcijas darbību pilnveidi un ilgtspējīgu darbību, tiek ieviesta un uzturēta uz procesu pieeju balstīta kvalitātes vadības sistēma. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu Inspekcijā vada Kvalitātes nodaļa, kuras galvenie uzdevumi ir:

- nodrošināt kvalitātes vadības sistēmas izveidošanu, uzturēšanu un pilnveidošanu, realizējot atbilstošu un efektīvu iekšējās kontroles sistēmas darbību;
- veidot kvalitātes vadības sistēmu, nodrošinot Inspekcijas dokumentēto procesu un reālās darbības savstarpējo atbilstību, veicot procesu izmaiņu vadību, aktualizēšanu un publicēšanu QPR Process Guide programmatūrā;
- veicināt Inspekcijas darbības uzlabošanu, sistemātiski pārbaudot Inspekcijas kvalitātes vadības sistēmas atbilstību un efektivitāti, kā arī sniegt ieteikumus tās pilnveidošanai.

Inspekcijā ir ieviesta kvalitātes vadības sistēma saskaņā ar LVS EN ISO 9001 „Kvalitātes pārvaldības sistēmas. Prasības, un turpinās standarta LVS EN ISO/IEC 17020:2013 „Atbilstības novērtēšana. Prasības dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju” prasību ieviešana tajās struktūrvienībās, kas nodarbojas ar inspicēšanu.

35. attēls. Kvalitātes vadības standartu ieviešana Inspekcijā.

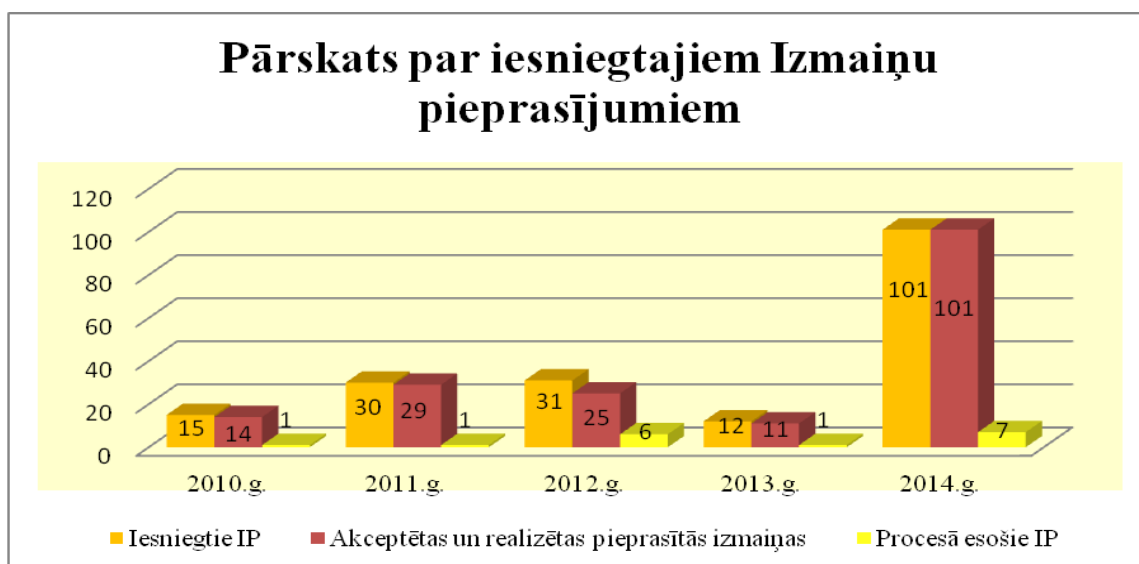
5.2.2. Veiktie pasākumi un darbības:

Veselības inspekcijas Kvalitātes vadības sistēma ir dokumentēta, uzkrāta un sistematizēta digitālajā interaktīvajā portālā „Kvalitāte. Process. Rezultāts.”

Kvalitātes vadības sistēmas pilnveide.

Inspekcijas kvalitātes vadības sistēmas pilnveidošanā piedalās visi Inspekcijas darbinieki, darbojoties atbilstoši savai kompetencei un nepieciešamības gadījumā sagatavojot izmaiņu pieprasījumu procesa īpašniekam.

2014. gadā saņemti, izskatīti un realizēti 101 Izmaiņu pieprasījumi.

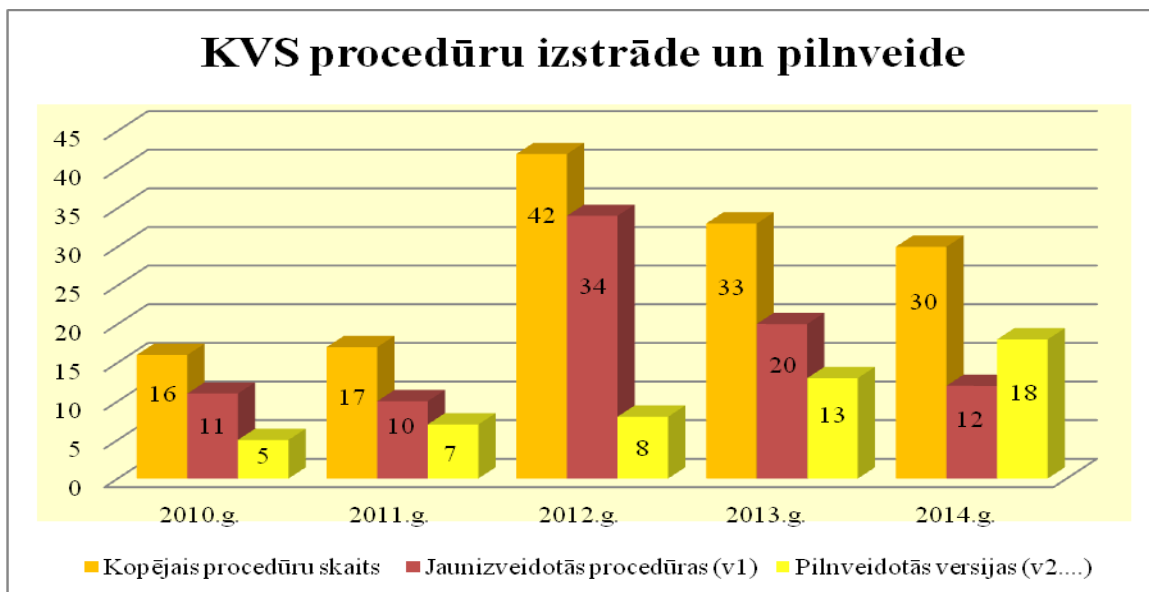

36. attēls. Pārskats par iesniegtajiem Izmaiņu pieprasījumiem 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. gadā.

5.2.2.1. Kvalitātes vadības sistēmas dokumentācijas izstrāde un uzturēšana:

Procesu īpašnieki izstrādājuši un Inspekcijas vadītājs apstiprinājis 30 procedūras, no kurām 12 ir jaunizstrādātas un 18 ir pilnveidotas procedūras. Procedūras pilnveido realizējot

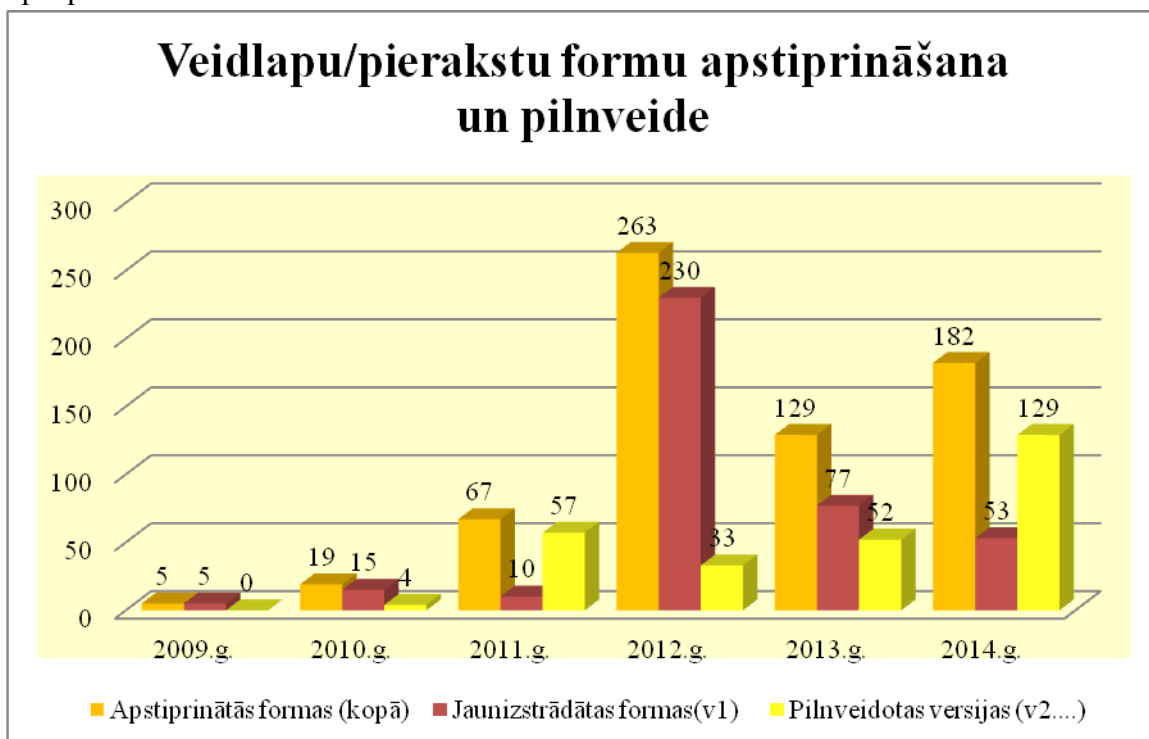
korektīvās un pilnveides darbības, t.sk. realizējot kvalitātes vadības sistēmas auditu ieteikumus un izmaiņu pieprasījumus.

37. attēls. Pārskats par procedūru apstiprināšanu un pilnveidi 2010., 2011., 2012., 2013. un 2014. gadā.

Inspekcijas vadības procesu jomā:

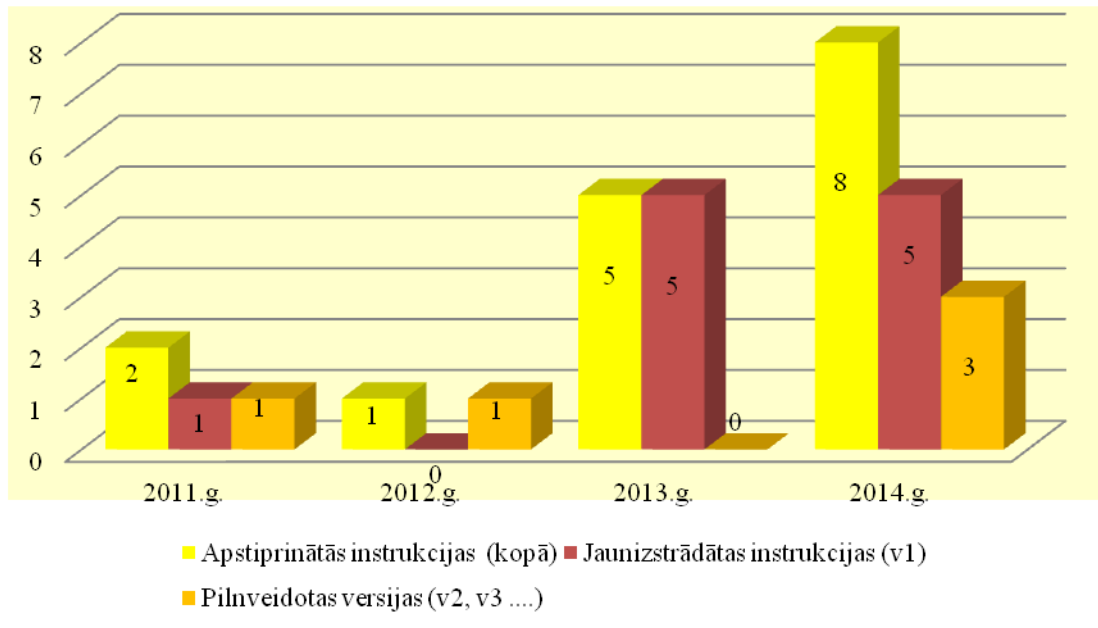
5.2.2.1.1. Veiksmīgai procesu norises nodrošināšanai apstiprinātas 182 formas (53 jaunizstrādātas/ 129 pilnveidotās versijas) - kvalitātes vadības sistēmas dokumenta noformējuma parauga veidlapas, kas loģiski pakārtotas procedūrām un ir atbilstoši apstiprinātas.

38. attēls. Pārskats par pierakstu veidlapām 2010., 2011., 2012., 2013. un 2014. gadā.

5.2.2.1.2. Izstrādātas un apstiprinātas instrukcijas 8 (5 no jauna/ 3 pilnveidotās), lai nodrošinātu precīzu darba veikšanu:

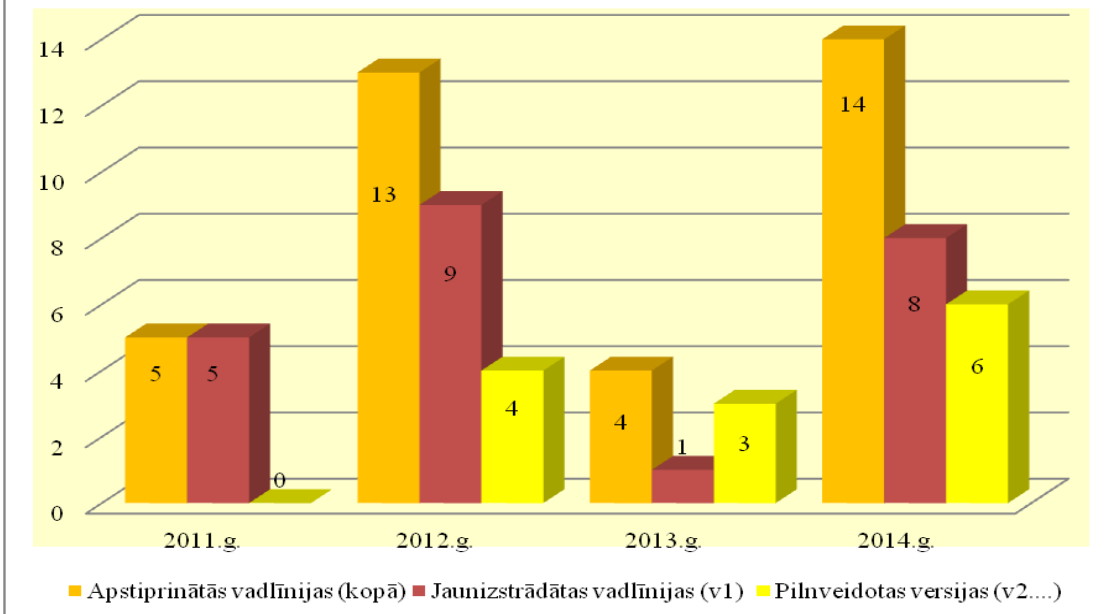
Instrukciju apstiprināšana un pilnveide

39. attēls. Pārskats par instrukcijām 2011., 2012., 2013. un 2014. gadā.

5.2.2.1.3. Izstrādātas un apstiprinātas 14 (8 no jauna/ 6 pilnveidotas) inspicēšanas vadlīnijas, lai nodrošinātu konsekventu un profesionālu normatīvo aktu prasību izpildes līmeņa novērtēšanu un nepieļautu inspektora subjektīvu vērtējumu:

Vadlīniju apstiprināšana un pilnveide

40. attēls. Pārskats par vadlīnijām 2011., 2012., 2013. un 2014. gadā.

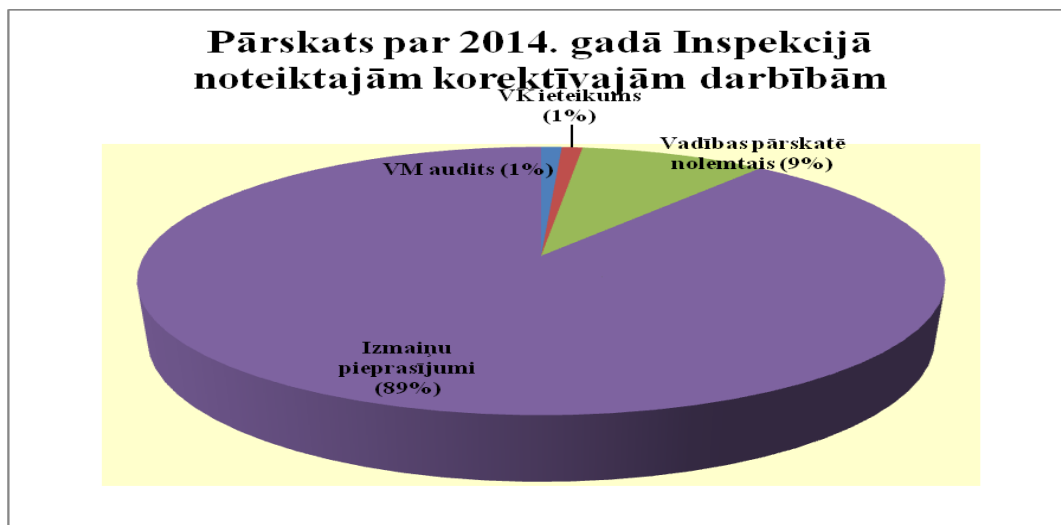
5.2.2.2. Iekšējā kvalitātes vadības sistēmas audita īstenošana.

Kvalitātes vadības sistēmas auditus realizē pilnvaroti un apmācīti Inspekcijas darbinieki, kas pārziņā inspicēšanu, auditu metodoloģiju un standartu prasības. Auditus veic, lai pārliecinātos par vadības sistēmas efektivitāti un atbilstību Inspekcijas mērķiem un stratēģijai, identificētu ar darbu izpildi saistītas grūtības, problēmas un neatbilstības, kā arī lai pārliecinātos par Inspekcijas, kā inspicējošās institūcijas atbilstību LVS EN ISO/IEC 17020 „Atbilstības

novērtēšana. Prasības dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju” prasībām.

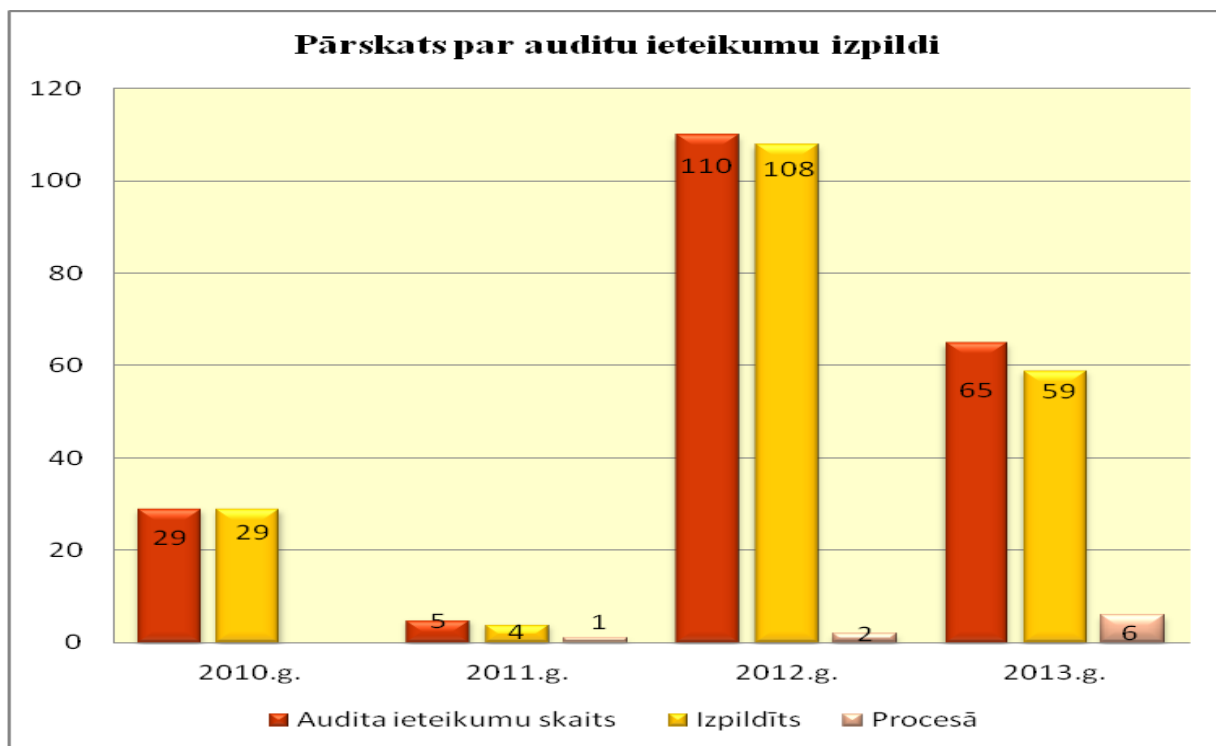
2014. gadā saskaņā ar apstiprināto Inspekcijas kvalitātes vadības sistēmas auditu plānu 2014.- 2015. gadam veikti 5 auditi, auditētas amatpersonas un darbinieki 17 Inspekcijas struktūrvienībās. Realizēta iekšējā kvalitātes vadības sistēmas audita ieteikumu uzraudzība un 2014. gadā kopumā ieviestas 45 korektīvās, preventīvās un procesu pilnveides darbības.

41. attēls. Pārskats par 2014. gadā Inspekcijā noteiktajām korektīvajām darbībām

2014. gadā izvērtēta Inspekcijas amatpersonu darbību atbilstība sekojošām procedūrām:

- pamatprocesu vadības jomā – atvaļinājumu vadības procedūra, tehniskās pārvaldības nodrošināšana un aizvietošanas principi;
- veselības aprūpes jomā – veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzes procedūra;
- kvalitātes vadības sistēmas jomā – iekšējā kvalitātes sistēmas audita un kvalitātes vadības sistēmas dokumentu aprites procedūras.

42. attēls. Pārskats par auditu ieteikumu izpildi 2010., 2011., 2012., 2013. un 2014. gadā.

5.2.2.3. Profesionālo darbību uzraudzība

5.2.2.3.1. 2014. gadā Inspekcijā realizēta Inspekcijas amatpersonu profesionālo darbību uzraudzība, par kritēriju izvirzot apstiprinātās procedūras un standarta prasības.

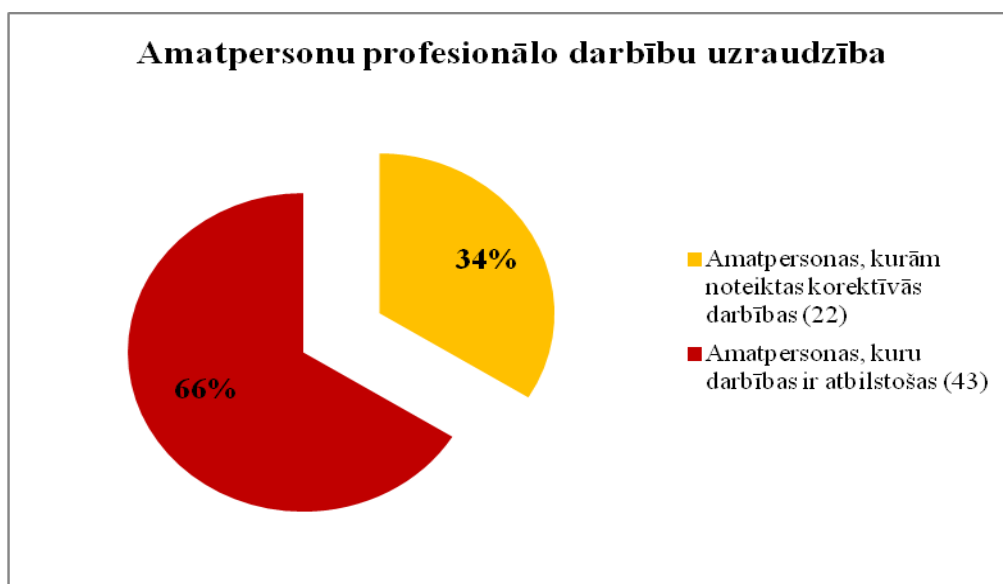
5.2.2.3.2. Lai pārliecinātos, ka visi Inspekcijas amatpersonas ir kompetentas, to profesionālā darbība 2014. gadā tika uzraudzīta plānveidā, saskaņā ar uzraudzības programmu 2014.-2017. gadam noteikto. Profesionālo darbību un tiesiskuma uzraudzība notika saskaņā ar Veselības inspekcijas profesionālās organizācijas un pārvaldības, amatpersonu objektivitātes un neatkarības, tiesiskuma nodrošināšanas shēmā, procedūrā, kritērijos un Profesionālo darbību uzraudzības programmā noteikto;

5.2.2.3.3. 2014. gadā programmas ietvaros 65 Inspekcijas amatpersonām veiktas 216 profesionālo darbību uzraudzības.

5.2.2.3.4. Amatpersonu praktisko darbību uzraudzības uz vietas objektos (vitnesings uzņēmumos) veica visās Inspekcijas struktūrvienībās, kas veic sabiedrības veselības jomas objektu inspicēšanu un higiēnas novērtēšanu epidemioloģiskās drošības jomā – kosmētiskā iedeguma iegūšanas pakalpojumu plānveida kontrolēs (20 sabiedrības veselības inspektoriem); un higiēnas novērtēšanā - sagatavojot atzinumus par objekta gatavību ekspluatācijai un izsniedzot kuģa sanitārās apstrādes kontroles atbrīvojuma vai kuģa sanitārās apstrādes kontroles apliecības visā Latvijas teritorijā (17 higiēnas ārstiem).

5.2.2.3.5. Amatpersonu uzraudzību veica Inspekcijas vadītāja pilnvarotas personas, kas pārzina inspicēšanas metodes un procedūras. Uzraudzībā pielietoja sekojošus novērtēšanas paņēmienus – novērošanu klātienē (lai pēc iespējas mazāk traucētu inspicēšanai, raugoties no klientu skatupunkta) un sagatavotās dokumentācijas pārbaudi.

5.2.2.3.6. Veiktās uzraudzības rezultātus izmanto amatpersonu apmācību vajadzību noteikšanai un darba rezultāta novērtēšanā.

43. attēls. Pārskats par profesionālo darbību uzraudzībā konstatēto 2014. gadā.

5.3. Inspekcijas iekšējās kontroles pasākumi

Izpildot Veselības inspekcijas 2012. gada 5. novembra rīkojumu Nr. 89 „Par Inspekcijas amatpersonu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanu kontroles un uzraudzības jomās”, 2014. gadā modulī „Neatkarība un objektivitāte” iesniegti apliecinājumi – 100 % no Veselības inspekcijas darbinieku skaita, kuriem apliecinājumi bija jāiesniedz. Par iesniegtajiem apliecinājumiem tika veiktas pārbaudes un pārkāpumi netika konstatēti. Lai samazinātu korupcijas un interešu konflikta riskus Veselības inspekcijas darbinieku rīcībā, tika veikti procedūrā KR.4.1-P.01-v2 „Veselības inspekcijas amatpersonu neatkarības un objektivitātes nodrošināšana” noteiktie pasākumi.

5.4. Informācijas tehnoloģiju un sakaru sistēmu joma

2014. gadā aktīvi uzsākta datoru parka atjaunošana, tika iegādāti gan portatīvie datori, gan stacionārie datori. Kopējais iegādāto datoru skaits ir 81 dators, kas sastāda apmēram trešdaļu no visu datoru skaita Veselības inspekcijā. Veicot datortehnikas nomaiņu, identificētas problēmas ar droša savienojuma nodrošināšanu mobilajiem inspektoriem, lai tie varētu veikt savas darbības Veselības inspekcijas sistēmā. Risinot problēmu tika pieņemts lēmums nomainīt Veselības inspekcijas drošības iekārtu – 2014. gadā veikts iepirkums un iegādāta jauna drošības iekārta Veselības inspekcijas tīkla aizsardzībai un drošu savienojumu nodrošināšanai mobilajiem inspektoriem caur mobilo datu tīklu.

Katru gadu augot Veselības inspekcijas informācijas sistēmu datu apjomam samazinās brīvā vieta Veselības inspekcijas datu centrā, aizvadītajā gadā iegādāta jauna datu uzglabāšanas iekārta nodrošinot vietu informācijas sistēmu datu apjoma pieaugumam vairāku gadu garumā.

Iepriekšējos gados uzsākta reģionālo nodaļu iekļaušana Rīgas nodaļas domēnā un 2014. gada laikā pilnībā pabeigta - nomainīti visi reģionālo nodaļu Linux serveri un veikta lietotāju pārvešana no reģionālajiem domēniem uz Rīgas. Sniegts atbalsts Latgales kontroles nodaļai pārceļoties uz jaunajām darba telpām – izbūvēts lokālais datoru tīkls un nodrošināts pieslēgums internetam.

5.5. Materiāli tehniskās apgādes joma

Veselības inspekcija, lai optimizētu nomāto telpu Klijaņu ielā 7, Rīgā apsaimniekošanas un uzturēšanas izmaksas, 2014. gadā pieņēma lēmumu papildus nomāt iepriekš aizņemtās (bijušās Slimību profilakses un kontroles centra) telpas 5. stāvā. 2014. gada decembrī šajās telpās tika veikts kosmētiskais remonts. 2015.gadā plānota minēto telpu labiekārtošana un darba vietu iekārtošana. 2014. gadā mainītas arī Latgales kontroles nodaļas darbības nodrošināšanai nomātās telpas uz klientiem pieejamākām un Veselības inspekcijai ekonomiski izdevīgākām telpām - 18. novembra ielā 105, Daugavpilī.

2014. gadā turpināts darbs pie Klijaņu ielas 7, Rīgā 1. ēkas apkures sistēmas pilnveides, uzstādot apkures siltuma termoregulatorus, kas dod iespēju regulēt siltumu ar iekārtu aprīkotajās darba vietās.

2014. gada beigās organizēti šādi darbi saistībā ar vienotās identitātes ieviešanu:

- uzstādīta jauna gaismas reklāma pie Veselības inspekcijas ēkas;
- Veselības inspekcijas vestibilā esošais logo nomainīts pret ģerboni;
- sagatavoti un uzstādīti vienotajai identitātei atbilstoši ploteri un uzlīmes stendiem.

Autotransporta pakalpojumu izmantošanai ieviesta elektroniskā autotransporta rezervācijas sistēma. Aktualizēti Transportlīdzekļu izmantošanas noteikumi, kas precizē un nostiprina normas attiecībā uz autotransporta izmantošanu.

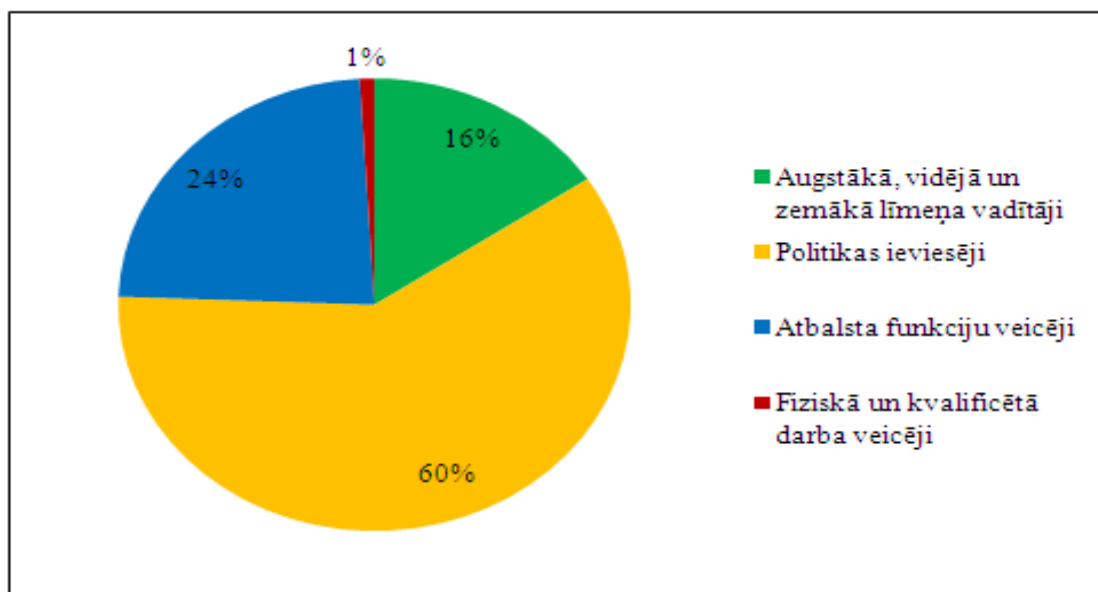
Atbilstoši Publisko iepirkumu likumam 2014. gadā veikti šādi iepirkumi:

- Laboratorisko izmeklējumu veikšana (Atklāts konkurss) – Uzvarētājs: Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūta „BIOR”.
- Interneta provaidera pakalpojumi – Uzvarētājs: SIA "Latnet Serviss".
- Piezīmju datoru iegāde 7 gab. – Uzvarētājs: AS "Capital".
- Vieglo automašīnu noma – Uzvarētājs: SIA "Formula serviss".
- Mikroautobusa iegāde - Uzvarētājs: SIA "Tehauto".
- Trokšņu mērījumi – Uzvarētājs: SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”.
- Auto servisa pakalpojums – Uzvarētājs: SIA "V4 Motors".
- Datu masīva iegāde – Uzvarētājs: SIA "Atea".
- Drošības sistēmas iegāde – Uzvarētājs: SIA "Stallion".
- Datoru iegāde – Uzvarētājs: AS "Capital".

Kopumā pagājušajā gadā noslēgti 45 dažādi saimnieciskie līgumi un 39 papildvienošanās. Tai skaitā noslēgts arī līgums ar VAS „Latvijas pasta” par marķēšanas mašīnas izmantošanu, tādējādi izveidojot pārskatāmāku un vadāmu mehānismu pasta sūtījumu organizēšanā.

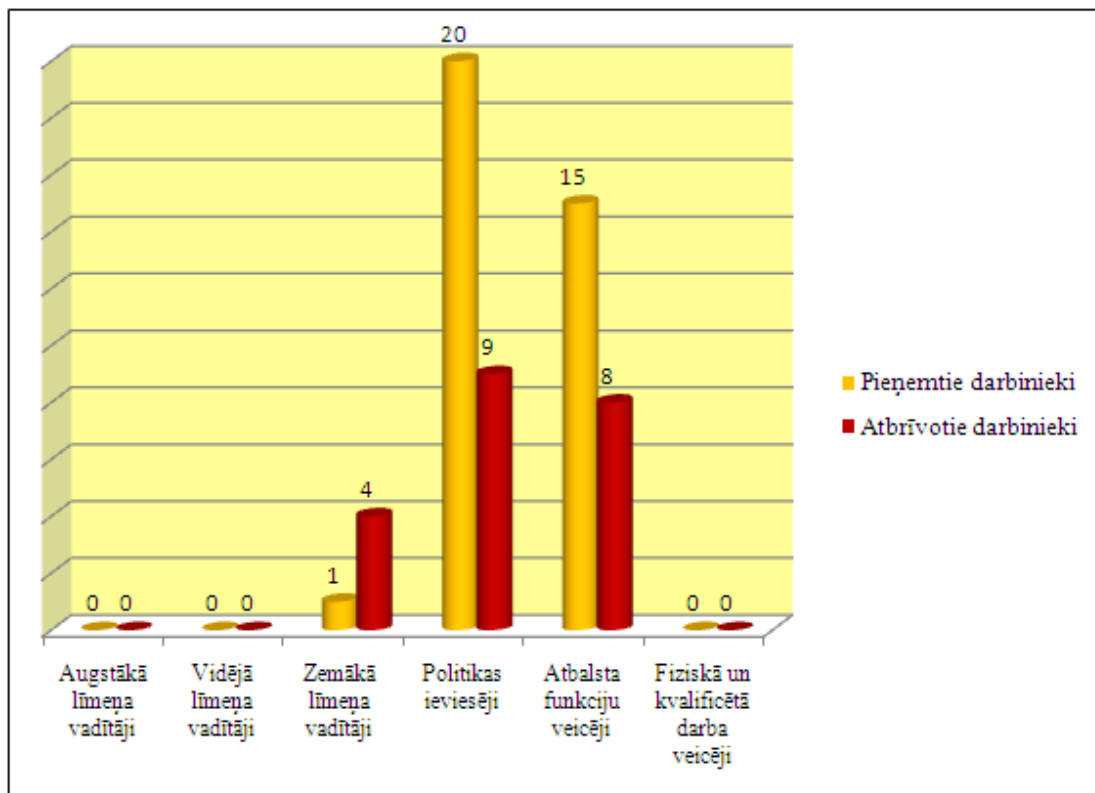
6. Personāla attīstība

2014. gada nogalē Veselības inspekcijā bija 217 amata vietas, no kurām 60% amatu bija ierēdņu amati. Vidējais vakanto amatu skaits periodā - 6%.

44. attēls. Veselības inspekcijas amata vietu sadalījums pa amatu grupām 2014. gada 31. decembrī.

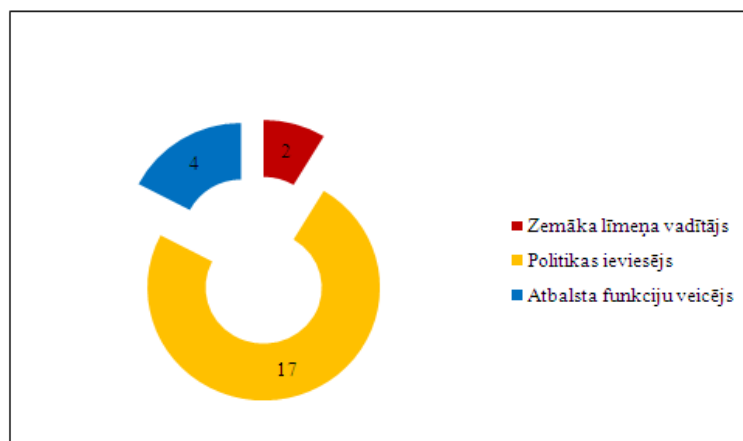
Nodarbināto skaits 2014. gadā vidēji 213 darbinieki, darbinieku maiņas koeficients 10% (pēc atbrīvoto darbinieku skaita).

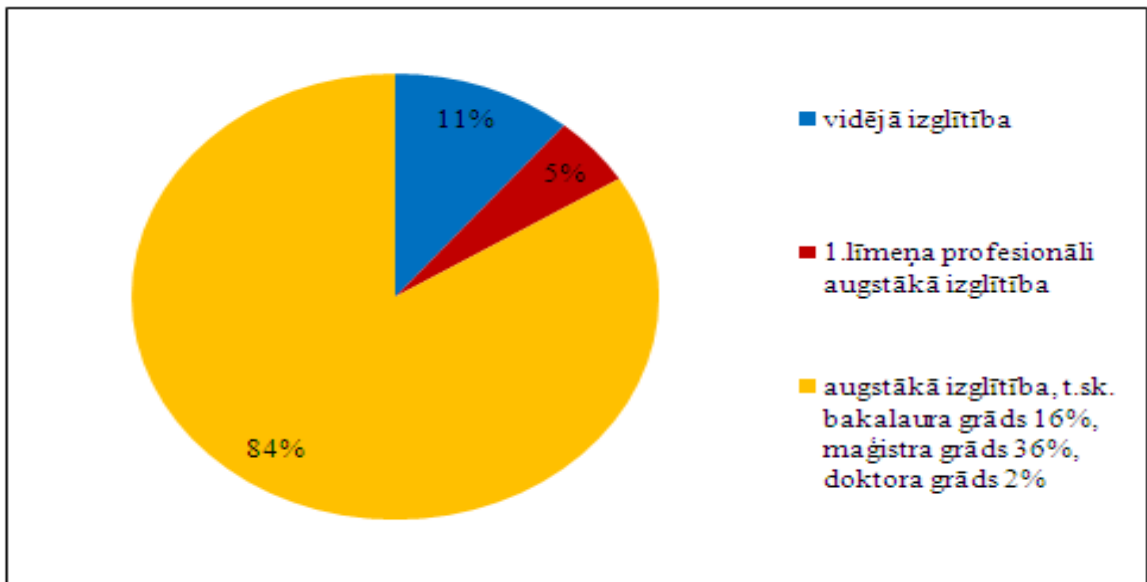
45. attēls. Veselības inspekcijas pieņemto un atbrīvoto darbinieku skaits pa amata grupām 2014. gadā.

Personāla attīstības ietvaros 7 darbinieki tika pārcelti augstākstāvošā amatā, bet 4 darbinieki izmantoja horizontālās karjeras iespējas.

Kopumā 2014. gadā tika izsludināti 23 personāla atlases konkursi, no kuriem 16 konkursi beigušies ar rezultātu (3 konkursi tika rīkoti atkārtoti). Konkursu ietvaros kopumā tika izvērtēti 172 pretendenti.

46. attēls. Veselības inspekcijas personāla atlases konkursi sadalījumā pa amatu grupām 2014. gadā.

47. attēls. Veselības inspekcijas darbinieku izglītība 2014. gada 31. decembrī.

Veselības inspekcijā 2014. gada ietvaros kopumā 128 darbinieki apmeklējuši 93 dažāda veida apmācības (semināri, konferences, kursi) no kurām 79 apmācības saistītas ar profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu, bet 14 apmācības, kas saistītas ar vispārējām kompetencēm un prasmēm, tika apmeklētas Valsts administrācijas skolā. Augstāko izglītību ieguvuši trīs darbinieki, no kuriem viens ieguvis maģistra grādu, viens – profesionālo bakalaura grādu, un viens darbinieks ieguvis pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību.

7. Komunikācija ar sabiedrību

Nozīmīgs komunikācijas avots ir Inspekcijas mājaslapa www.vi.gov.lv, kas gada laikā apmeklēta gandrīz 280 000 reizi. Inspekcijas mājaslapā atrodama ne tikai aktuāla un būtiska informācija Inspekcijas klientiem, bet tā sniedz arī iespēju iedzīvotājiem uzdot viņus interesējošus jautājumus. 2014. gadā Inspekcijas mājaslapā saņemti 518 iedzīvotāju jautājumi, no kuriem nedaudz vairāk kā puse (264) ir par veselības aprūpi. Pie tam 267 iedzīvotāji ir izvēlējušies opciju „pieteikties jaunumiem” un katru otro nedēļu savos e-pastos saņem aktuālāko Inspekcijas mājaslapas informāciju. Savukārt sociālajā tīmeklī Twitter Inspekcijas īsziņām seko jau 535 lietotāji.

Inspekcija īsteno aktīvu sadarbību ar nacionālajiem un reģionālajiem plašsaziņas līdzekļiem, informējot dažādas sabiedrības grupas – iedzīvotājus, uzņēmējus, valsts un pašvaldību institūcijas, nevalstiskās organizācijas – par Inspekcijas darbības rezultātiem un aktualitātēm Inspekcijas kompetences jomās. Aktuālā informācija tiek nosūtīta un publicēta aktīvāko pašvaldību portālos.

2014. gadā tika nosūtītas 32 preses relīzes un sniegtas atbildes uz 299 masu mediju jautājumiem. Visvairāk masu medijus interesē jautājumi, kas saistīti ar sabiedrības veselības (preses relīzes – 18, mediju jautājumi – 143) un veselības aprūpes (preses relīzes – 8, mediju jautājumi – 106) jomām.

Veselības aprūpes jomā masu mediji visbiežāk interesējās par jautājumiem, kas saistīti ar medicīniskās aprūpes kvalitāti un iesniegumiem par veselības aprūpes kvalitāti. Plašsaziņas līdzekļu pārstāvji nereti interesējas par atsevišķiem gadījumiem – konkrētu cilvēku sūdzībām par tiem veiktās ārstēšanas kvalitāti. Tāpat masu mediji bieži jautā arī par izmaiņām normatīvajos

aktos. 2014. gadā saistībā ar jaunām prasībām par vides pieejamības nodrošināšanu spēkā stājās izmaiņas Ministru kabineta noteikumos Nr. 60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām”, par ko lielu interesi izrādīja arī plašsaziņas līdzekļi. Tāpat plašsaziņas līdzekļi nereti pieprasa informāciju par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, darbnespējas lapu izrakstīšanas pamatotību, kā arī interesējas par Ārstniecības riska fonda darbību.

Inspekcija regulāri informē sabiedrību un masu medijus par būtiskākajiem pārkāpumiem ārstniecības iestāžu veselības aprūpes pakalpojumu uzskaitē un pieejamībā, kā arī par nedrošiem ārstniecības pakalpojumu sniedzējiem – tiek izsūtītas preses relīzes un sniegtas intervijas.

Savukārt sabiedrības veselības jomā jautājumi galvenokārt saistīti ar peldūdus monitoringu peld sezonas laikā, dzeramā ūdens kvalitāti, solāriju uzraudzību, higiēnas prasībām izglītības iestādēs, kā arī trokšņa u.c. vides kaitīgo faktoru ietekmi uz veselību.

Lai sniegtu ieskatu Inspekcijas uzraudzības jomās, 2014. gadā Inspekcija aicināja bērnus, jauniešus un citus interesentus uz Atvērto durvju dienu. Pasākuma apmeklētāji tika iepazīstināti ar Inspekcijas darbības jomām, kā arī guva priekšstatu par paaugstināta riska objektu uzraudzību un ķīmisko maisījumu un kosmētikas produktu uzraudzību. Bet, lai rosinātu jauniešu interesi par iespēju strādāt veselības nozares uzraudzības iestādē, Inspekcija 2014. gadā piedalījās Rīgas Stradiņa universitātes Karjeras dienās. Tomēr vislielāko ieguldījumu darbā ar jauniešiem sniedz darbinieki, kas saistīti ar sabiedrības veselības jomu. Jau piekto gadu pēc kārtas Inspekcija uzņēma Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības fakultātes 3. studiju kursa studentus, kuri studiju laikā iegūtās teorētiskās zināšanas papildināja ar praktiskajām, sekojot higiēnas ārstu un sabiedrības veselības inspektoru darbam. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem šogad studenti izrādīja lielu interesi par prakses iespējām ne tikai Rīgā, bet arī reģionos, līdz ar to divpadsmit studējošie izgāja praksi Rīgas nodaļās, bet seši – Latgales, Vidzemes, Kurzemes un Zemgales kontroles nodaļās.

8. Starptautiskā sadarbība

2014. gadā Inspekcija piedalījās šādās darba grupās un pasākumos:

1. Baltijas valstu pieredzes apmaiņas seminārs par ārstniecības iestāžu uzraudzības jautājumiem.
2. Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras Riska novērtēšanas komiteja.
3. Eiropas Ķīmisko vielu Ieviešanas informācijas apmaiņas forums (turpmāk – Forums) 17.; 18. un 19. sanāksme un Foruma atklātā sesija.
4. Eiropas vides informācijas un novērojumu tīkls (EIONET) Vides un veselības darba grupa.
5. Kosmētikas līdzekļu drošuma uzraudzība/ Eiropas Komisija, Kosmētikas līdzekļu darba grupas Vigilances apakšgrupas sanāksme.
6. Kosmētikas līdzekļu drošuma uzraudzība/ Eiropas Komisija, Kosmētikas līdzekļu pastāvīgās komitejas un darba grupas sanāksme.
7. Kosmētikas līdzekļu drošuma kontrole/ Eiropas Komisija, Tirdzniecības uzraudzības iestāžu sadarbības platformas kosmētikas jomā (PEMSAC) sanāksme.
8. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība ANO Protokola „Ūdens un veselība” ieviešanā.

9. Medicīniskās ierīces/ Compliance and Enforcement Group (COEN) - darba grupas uzdevums koordinēt un harmonizēt medicīnisko ierīču uzraudzību.
10. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ Eiropas Komisijas (EK) organizētā konference par REACH prasību izpildes uzraudzības indikatoriem.
11. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ CLEEN 15.konference.
12. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras (ECHA) apmācības dalībvalstu pārstāvjiem - REACH ieviešanas informācijas portāla (RIPE) gala lietotāju kontaktpersonām („*RIPE Training for End-user Single Points of Contact*”).
13. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ Apmācības “Training for trainers on the enforcement of REACH and CLP”.
14. Baltijas valstu seminārs par Kosmētikas līdzekļu drošuma novērtējumu.
15. Baltijas vides foruma organizēts seminārs “Endokrīno sistēmu bojājošās un citas bīstamās vielas patērētāju produktos un to ietekme uz cilvēku veselību”.
16. Eiropas Komisijas Kopīgā Pētniecības centra (European Commission's Joint Research Centre) un PVO rīkotais apmācību seminārs "Veselības risku, ko rada gaisa piesārņojums telpās, ieskaitot emisijas no celtniecības materiāliem un patēriņa precēm, uzraudzība un novērtēšana”.

9. Plānotās aktivitātes 2015. gadam

9.1. Prioritātes pamatfunkciju izpildei

1. darbības virzienam – Ārstniecības iestāžu kontrole

- Ar veselības aprūpes saistīto infekciju profilakses un kontroles pasākumu (higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāns) pārbaude ārstniecības iestādēs.
- Ārstniecības iestāžu reģistram (ĀIR) un Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistram (ĀPR) sniegtās informācijas pārbaudes.
- Ārstniecības iestādes atbilstība obligātajām prasībām un nodrošinājums pakalpojumu sniegšanai.

2. darbības virzienam – Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība

- Ar Nacionālo veselības dienestu līgumattiecībās esošo veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju darba organizācijas pārbaudes:
  - ✓ veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un darba organizācijas pārbaudes;
  - ✓ pārbaudes, kas vērstas uz ēnu ekonomikas risku novēršanu.
- No veselības aprūpes budžeta apmaksāto pakalpojumu uzskaites un apmaksas pamatotības pārbaudes.

3. darbības virzienam – Veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzes kontrole

- Saskaņā ar Pacientu tiesību likumu un MK 05.11.2013. noteikumu Nr. 1268 „Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi” prasībām veikt ekspertīzes par veselības aprūpes kvalitāti saistībā ar pacienta dzīvībai un veselībai nodarītu kaitējumu, kuru ar savu darbību vai bezdarbību nodarījušas ārstniecības iestādē strādājošās ārstniecības

personas ārstniecības laikā (Ārstniecības riska fonds), ņemot vērā apstākļus un vidi ārstniecības iestādē.

- Ārstniecības riska fonda funkciju izpildei uzsākt un izveidot metodiku / iekšēju dokumentu pacientu dzīvībai un veselībai nodarītā kaitējuma procentu noteikšanai.
- Ārstniecības riska fonda ekspertīžu veikšanai izveidot procedūru sadarbībai ar profesionālajām asociācijām un galvenajiem speciālistiem
- Ekspertīzes un pārbaudes par darbnespējas ekspertīzes kvalitāti un darbnespējas pamatotību atbilstoši Normatīvajiem aktiem un iesniegto veidlapu Nr.027/U izsniegšanas pamatotību, kā galveno faktoru izvērtējot ārstēšanas režīmu.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iesniegumu par rehabilitologu sniegtajiem atzinumiem personu atbrīvošanai no valsts valodas pārbaudes kārtēšanas.
- Inspekcijas pārbaudes sociālās aprūpes iestādēs, ja tiks saņemti iesniegumi/sūdzības no klientiem par veselības aprūpi, lai izvērtētu klientiem sniegtās veselības aprūpes nodrošinājumu (ieraksti medicīniskajā dokumentācijā, klientu aptauja, indikācijas nozīmētajiem medikamentiem u.c.).

4. darbības virzienam – Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra uzturēšana

- Obligātām prasībām atbilstošu ārstniecības iestāžu reģistrācija pēc veiktas kontroles.
- Pilnveidot Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru reglamentējošos normatīvos.
- Nodrošināt ārstniecības personu reģistrāciju ārstniecības iestādēs.
- Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu datu kvalitātes uzraudzība.
- Nodrošināt informāciju par ārstniecības iestāžu vides pieejamību.
- Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas procesa elektronizācija.

5. darbības virzienam – Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole

- Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole.
- Kompensējamo zāļu izplatīšanas un pieejamības uzraudzība.
- Narkotisko un psihotropo zāļu aprites uzraudzība.

6. darbības virzienam – Paaugstināta riska objektu uzraudzība

- Sociālās aprūpes iestāžu (SAI) kontrole, aptverot bērnu SAI un SAI, kurās nav novērstas iepriekšējā uzraudzības periodā konstatētas neatbilstības.
- Pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju (BUPS) uzraudzība (izņemot BUPS, kur 2014.g. veiktas kontroles).
- Pirmsskolas izglītības iestāžu (PII) kontrole, apverot jaunizveidotas PII un PII, kurās iepriekš konstatētas un nav novērstas neatbilstības, vai kontrole nav veikta 2014.gadā.
- Vispārizglītojošo izglītības iestāžu kontrole, kurās 2014. gadā kontrole nav veikta, iepriekš konstatētas un nav novērstas neatbilstības, un iestādes, kurās tiks izmitināti XI

Bērnu dziesmas svētku dalībnieki.

- Skaistumkopšanas iestāžu kontrole, aptverot iestādes, kur kontrole veikta no 2012.gada un iestādes, kurās iepriekš konstatētas neatbilstības saistībā ar darba piederumu nodrošinājumu un apstrādi.
- Solāriju pakalpojumu kontrole, akcentējot uzmanību solāriju iekārtu atbilstībai, solārijus, kur iepriekš konstatētas neatbilstības un solārijus, kuros kontrole līdz šim nav veikta.

7. darbības virzienam – Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība

- Prioritāri peldvietas, kurām 2014. gada peldsezonā plānveida kontrolēs konstatētas neatbilstības un nav veiktas kontroles iepriekšējā peldsezonā, 2015. gadā no jauna izveidotās peldvietas.
- Prioritāras ŪAS kam:
  - ✓ Īpašo normu piešķiruma beigu termiņš 2015. gadā, ja nav pierādījumu, ka tiks panākta atbilstoša dzeramā ūdens kvalitāte;
  - ✓ 2013. gada un 2014. gada plānveida kontrolēs ir konstatētas neatbilstības un nav pierādījumu, ka attiecīgās neatbilstības ir novērstas;
  - ✓ auditmonitoringa ietvaros konstatētas dzeramā ūdens robežvērtību pārsniegumi.ŪAS objektu reģistra inventarizācija, vienādas pieejas ieviešana ŪAS nosaukumu veidošanā.
- Maksas pakalpojumu atzinumu īpatsvara palielināšana.

8. darbības virzienam – Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība

- REACH regulā noteiktās prasības "nav datu, nav tirgus" īstenošana veicot REACH regulas un Klasificēšanas, marķēšanas regulas prasību kontroli Eiropas ķimikāliju aģentūras koordinēto harmonizēto uzraudzības projektu ietvaros. (Regulu prasību izpildes uzraudzība ir augstākā prioritāte ķīmijas drošuma jomā ES).
- Specifisko prasību un ierobežojumu noteiktai ķīmisko maisījumu grupai (biocīdiem, GOS, MTL) kontrole, lai īstenotu Eiropas Savienības mērķi samazināt ķīmisko maisījumu nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēka veselību un vidi.
- Kosmētikas līdzekļu lietu (drošuma novērtējuma) pastiprināta uzraudzība, īpaši pievēršot uzmanību kosmētikas līdzekļiem, kam būtiski mainījušās prasības (piemēram, noteikti jauni ierobežojumi sastāvdaļām) un kas paredzēti bērniem.

9. darbības virzienam – Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība

- Medicīnisko ierīču ekspluatācijas prasību kontroles ārstniecības iestādēs, kurās saskaņā ar LATMED bāzes datiem un/vai Inspekcijas rīcībā esošas informācijas ir 1. drošību grupas medicīniskās ierīcēs (saistībā ar 1. DV 3. prioritāti).
- Veikt medicīnisko ierīču veiktspējas laboratorisko testēšanu stacionārajās ārstniecības iestādēs, veselības centros ar dienas stacionāriem un neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādēs (saistībā ar 1. DV 3. prioritāti).
- Būtisko prasību medicīniskām ierīcēm kontrole, īpaši pievēršot uzmanību medicīniskām ierīcēm, kas rada lielāku risku lietotājiem.

9.2. Pasākumi iestādes attīstībai 2015. gadā

Inspekcijā 2015. gadam izvirzīti mērķi:

1. mērķis - Paaugstināt Veselības nozares uzraudzības efektivitāti, t.sk. pilnībā izmantojot e-veselības risinājumus, sniedzot informatīvus pakalpojumus inspekcijas klientiem un nodrošinot nodarbināto profesionalitātes celšanu.

Mērķa sasniedzamais rezultāts:

- VUIS pilnvērtīga lietošana visās kontroles un novērtēšanas struktūrvienībās.
- Izglītojošu lekciju organizēšana klientiem par jautājumiem, kas aktuāli no iepriekšējā perioda uzraudzības viedokļa.
- 2015. gadā uzsākts Inspekcijas akreditācijas process atbilstoši ISO 17020 standartam.
- Pilnveidota uzraudzības tiesiskuma sistēmas pārraudzība un lēmumu apstrīdēšanas process.
- Nodrošināta pašu ieņēmumu budžeta izpildi pilnā apmērā.
- Optimizēta Inspekcijas darba organizācija un struktūra, atbilstoši vienotas veselības aprūpes uzraudzības funkcijai.

2. mērķis - Attīstīt veselības nozares uzraudzības sistēmu, nodrošinot inspekcijas dalību ERAF un ESF projektos.

Mērķa sasniedzamais rezultāts:

- Kā NVD sadarbības partneriem veiktas inspekcijas atbildībā esošās aktivitātes ERAF 2. kārtas projektā "E - veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība" paredzētajā termiņā, sasniedzot projekta mērķus un izstrādes ieviestas lietošanā.
- Kā NVD sadarbības partneriem veiktas inspekcijas atbildībā esošās aktivitātes ESF projektā „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros” paredzētajā termiņā, sasniedzot projekta mērķus.

Kvalitātes vadības prioritātes 2015. gadā:

- KVS audits un profesionālo darbību uzraudzībā noteikto korektīvo, preventīvo un pilnveides darbību uzraudzība un izpildes verifikācija;
- Veselības aprūpes jomas uzraudzības uzlabošana izstrādājot nepieciešamo KVS dokumentāciju Ārstniecības riska fonda funkcijas realizēšanai.

Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas attīstība:

- Veikt Inspekcijas e-pakalpojumu komunikācijas pasākumus;
- Piedalīties Nacionālā veselības dienesta ERAF projektā „E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība” - īstenojot Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas 2. kārtas moduļu un e-pakalpojumu izstrādi.